

7. III. 58p.

REVISTA BIBLIOTECILOR

8 • 1969

*Publicație
a Comitetului de Stat
pentru Cultură și Artă*

REVISTA BIBLIOTECILOR

anul XXII nr. 8

august 1969

S
U
M
A
R

REVISTA BIBLIOTECILOR : În centrul activității noastre — educația socialistă	449
Alexandru PORTEANU : Socialismul se bazează pe știință, pe cultură	451
ANUL XXV	
Ioana TAUTU : Calidoscop cu biblioteci de ieri și de azi	453
A. Grindea : Antecedente și realități contemporane la un pătrar de veac	464
Aron GRÜNBERG : Dezvoltarea activității bibliotecilor oglindită în cifre	473
Ion STOICA : Un sfert de secol de realizări în viața bibliotecilor de învățământ superior	477
D. R. : Preocupări editoriale în anul jubiliar	483
25 de ani de producție editorială în cifre	483
În cinstea Congresului al X-lea al P.C.R. și a celei de-a XXV-a aniversări a Eliberării	486
★	
Gheorghe POPESCU : Curs de calificare la Fetești	487
Statutul bibliotecarilor — o necesitate (Schimb de opinii)	489

LUCRĂRI DE SPECIALITATE

Stanciu, Ilie. Literatura pentru copii ; Josef, Vinárek și Alois, Tešitel. Knihovny v U.S.A. ; Union of International Associations. Yearbook of International Organizations (1968—1969)	493
---	-----

FIȘIER	497
------------------	-----

CONSULTAȚII

Radu STAN : Principii generale de organizare a catalogului alfabetic de muzică. Note și discuri (1)	505
---	-----

ÎN CENTRUL ACTIVITĂȚII NOASTRE — EDUCAȚIA SOCIALISTĂ

Timp de o săptămână, gândurile întregului popor s-au îndreptat către Sala congreselor, unde reprezentanții celor aproape două milioane de comuniști și ai întregului popor au dezbătut problemele cruciale ale viitorului României socialiste.

Într-o impresiionantă unanimitate și însuflețire, Congresul al X-lea al Partidului Comunist Român a adoptat programul de dezvoltare a țării, așa cum a fost el conturat în raportul Comitetului Central, prezentat de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Raportul — document-program al luminoaselor zile de miine ale patriei noastre, expresie strălucită a liniei generale a partidului — sintetizează experiența operei de construcție socialistă, conturează perspectivele unei noi etape pe calea dezvoltării, etapa făuririi societății socialiste, multilateral dezvoltate, în patria noastră.

Raportul prezentat la Congres de tovarășul Nicolae Ceaușescu a înfățișat un tablou impresionant al vieții cultural-spirituale a României socialiste, prezentul și căile viitoare de dezvoltare a acestei vieți.

Modul în care raportul caracterizează rolul științei și culturii în viața contemporană reprezintă, de fapt, o sinteză magistrală a unui program de educație permanentă a întregului popor: „... o caracteristică fundamentală a dezvoltării societății contemporane este amploarea fără precedent a cunoașterii, dezvoltarea vertiginosă a tuturor științelor, a volumului de date care oferă cheia înțelegerii fenomenelor naturii, vieții și societății. S-a acumulat un tezaur imens de va-

lori spirituale, de înțelepciune condensată și nici un om care vrea să fie la înălțimea epocii nu mai poate face abstracție de existența lui... Efortul pentru însușirea noilor cuceriri ale minții omenești, pentru ridicarea nivelului de pregătire științifică și de cultură generală este astăzi una din trăsăturile distinctive ale omului înaintat, expresia adevăratului spirit de civilizație“.

„Comunismul este doar chintesența cunoașterii, rodul marilor cuceriri ale științei și culturii, rezultatul acumulării și sintetizării a tot ce a creat mai de preț mintea omului“ — sînt cuvinte care ar trebui săpate pe frontispiciul fiecărei biblioteci socialiste.

Desigur, școala este principalul canal de difuzare a științei și culturii, factorul esențial de educație a cetățenilor, a întregii societăți. Dar instrumentul fundamental de teaurizare și răspîndire a cunoștințelor e cartea, iar sistemul cel mai larg — excepționd școala — de instituții culturale este constituit de ansamblul bibliotecilor. Rolul acestora în sprijinirea diferitelor sectoare ale activității sociale, în asigurarea documentației pentru înfăptuirea progresului tehnic și al cercetării științifice, în creșterea eficacității învățămîntului și a culturii în general va înregistra, în etapa în care pășim după istoricul Congres, o ascendență continuă, programul de dezvoltare a diferitelor sectoare sociale, stabilit de Congres.

Raportul definește cu claritate excepțională viziunea partidului asupra conținutului educației socialiste: „În concepția noastră educația socialistă, conștiința socialistă im-

plică atât cunoașterea temeinică a ceea ce este valoros în domeniul culturii, științei și tehnicii contemporane, stăpînirea deplină a profesiei, cât și însușirea concepției filozofice despre lume și societate a partidului nostru — materialismul dialectic și istoric —, formarea unei atitudini cetățenești înaintate“.

Bibliotecile — și în special cele publice — vor trebui să-și profileze colecțiile, funcțiile și programul potrivit acestei viziuni. Formarea culturii generale a oamenilor, răspîndirea literaturii științifice și tehnice sau agrotehnice, îmbinate cu propagarea literaturii marxist-leniniste și a documentelor de partid, trebuie să constituie trăsături definitorii ale profilului fiecărei biblioteci în parte.

Desigur, de la statornicirea rețelei de biblioteci socialiste nimeni n-a scăpat din vedere că biblioteca publică este o instituție de educație comunistă, iar documentele Congresului vin să sublinieze viguros această caracteristică. Activitatea educativă a bibliotecii nu înseamnă însă o revenire la anumite tendințe didactice, manifestate în munca bibliotecară în jurul anilor '50. Am ajuns în faza în care profilul și programul bibliotecilor trebuie să se bazeze pe o cercetare atentă a cerințelor colectivității, a intereselor ei de lectură și de informare, pe o considerare temeinică a motivărilor sociale care generează aceste interese. Și aceasta nu în mod obiectivist — cum există cîteodată unele tendințe —, ci îmbinate cu realizarea obiectivelor politice și educative ale bibliotecilor ca instituții culturale. Deci trebuie promovată și încurajată o politică culturală militantă, activă, receptivă față de cerințele și interesele publicului cititor, dar cu permanenta strădanie de a le modela.

Există din partea unor biblioteci — municipale și orașenești — tendința de a pierde din vedere aceste adevăruri, de a minimiza faptul că biblioteca publică este, în primul rînd, o bibliotecă de cultură generală în sensul arătat mai sus, de for al propagării valorilor spirituale socialiste. Preocupări, uneori pseudo-științifice sau îndepărtate de profilul acestor instituții, cum ar fi, de pildă, interesul exclusiv pentru cercetări istoriografico-bibliografice, care nu întotdeauna își găsesc justificarea în gradul de eficiență socială atins, au dus, cîteodată, la estomparea caracterului militant primordial al acestor instituții.

Noi nu interpretăm activitatea științifică a bibliotecilor în sensul acordat de bibliologii secolului trecut. Fără a nega rolul și

importanța păstrării, studierii și dezbăturii tezaurului care le este încredințat spre perpetuare, în centrul preocupărilor bibliotecilor publice trebuie să stea cititorul, pentru că biblioteca publică, după expresia lui Lenin, aparține „masei, mulțimii, străzii“, pentru că mîndria și gloria ei nu stă în numărul de tipărituri din veacul al XVI-lea sau de manuscrise din veacul al X-lea, ci „în larga circulație a cărților în rîndul poporului, în numărul de noi cititori atrași la bibliotecă, în rezeziunea cu care e satisfăcută orice cerere de cărți, în numărul de cărți date pentru citit acasă, în numărul de copii atrași la citit și în folosirea bibliotecii...“

Aceasta nu înseamnă însă, subliniem, că rolul bibliotecilor ca păstrătoare ale valorilor spirituale ale omenirii ar trebui diminuat, ci doar că trebuie creat un echilibru just între funcțiile de conservare și funcțiile de propagandă ale bibliotecii.

E departe de noi gîndul de a subestima interesul pentru cercetarea istoriei cărților și a bibliotecilor. Constituie pentru noi o înaltă datorie patriotică ca, prin asemenea cercetări, să completăm lacunele care mai există încă în acest domeniu și să continuăm firul tradițiilor naționale. Dar trebuie să avem în vedere că cercetarea trecutului cărții și al bibliotecilor, cu toată importanța și frumusețea acestor preocupări, nu oferă un răspuns problemelor contemporane de organizare ale activității bibliotecare. Etalonul de comparație al bibliotecii noastre moderne nu este activitatea bibliotecii de acum 25 sau 50 de ani și nici sistemul subdezvoltat al vechilor biblioteci. Prețuirea muncii bibliotecilor actuale trebuie să aibă la bază felul în care ele răspund solicitărilor culturii și economiei socialiste, considerarea nivelului atins de interesele omului contemporan și tendința de dezvoltare a bibliotecilor și a informației pe plan mondial.

Chemarea adresată oamenilor de cultură de cel mai înalt for al partidului, prin cuvîntul secretarului general, ca aceștia să-și dedice talentul, energia și competența înfloririi culturii noastre socialiste găsește un ecou profund și în rîndurile slujitorilor cărții, ca tezaurul imens de valori spirituale și de înțelepciune aflate în păstrarea lor să fie pe deplin valorificate.

Prin aceasta, bibliotecarii vor fi în mod activ prezenți în viața spiritual-culturală a țării, contribuind la realizarea programului mareț adoptat de Congres.

SOCIALISMUL SE BAZEAZĂ PE ȘTIINȚĂ, PE CULTURĂ

Primul sfert de veac care a trecut de la Eliberarea țării de sub jugul fascist a însemnat pentru cultura românească *un uriaș salt istoric*, atât în ceea ce privește dezvoltarea, cât și în ceea ce privește pătrunderea și răspândirea largă a celor mai înalte valori ale creației spirituale, naționale și universale, în inimile și mințile milioaneilor de fii ai României socialiste. Semnificația cea mai profundă a acestui proces de *esență revoluționară*, este dată de caracterul calitativ nou al însuși *conținutului* culturii, al misiunii speciale a acesteia, în indisolubilă legătură cu transformarea societății noastre pe drumul construirii orânduirii socialiste, al perfecționării continue a acesteia în toate domeniile, inclusiv în cel cultural. Această adevărată revoluție culturală constituie o parte integrantă a drumului revoluționar pe care l-a parcurs societatea noastră în ansamblul ei, între domeniile politic, economic și cultural ale revoluției socialiste existind, după cum se știe, o relație obiectivă de interdependență, în care transformările politice și economice au rolul determinant. Procesul revoluționar în domeniul ideologic și cultural s-a desfășurat în strânsă legătură cu specificul istoric și național al țării noastre, împărțându-se din experiența celorlalte țări socialiste, oferindu-i, la rîndu-i, unele învățăminte proprii, confirmînd o dată în plus și pe această cale valabilitatea învățăturii marxist-leniniste, că victoria socialismului în lume poate fi grăbită prin lupta pentru triumful ideologiei socialiste. Înfăptuirea acestor profunde transformări revoluționare nu e de conceput decît întelegînd în plenitudinea sa rolul conducător pe care l-a îndeplinit și îl îndeplinește Partidul Comunist Român. Spiritul de partid care călăuzește cultura României socialiste coincide în mod obiectiv cu progresul istoric și îl accelerează; el are la bază cunoașterea legi-

lor și sensului dezvoltării, pe baza căruia acționează cu fermitate. Desfășurarea pe front larg a transformărilor revoluționare în domeniul culturii noastre naționale a început în etapa socialistă a revoluției noastre populare, cînd s-au creat toate condițiile obiective și subiective necesare pentru eliberarea și punerea în deplină valoare a imenselor forțe spirituale ale poporului român. Obiectivul central al acestor transformări îl constituie formarea conștiinței socialiste, care, din punct de vedere istoric, este cea mai înaltă treaptă a conștiinței sociale; rezultatul principal este reprezentat de făurirea unității moral-politice a poporului, de participarea activă a acestuia la conducerea treburilor statului nostru, care este puternic prin conștiința cetățenilor săi. În cadrul unitar al acestui proces și pe baza politicii juste, leniniste, a partidului în problema națională, a avut și are loc o remarcabilă dezvoltare și afirmare a trăsăturilor proprii, caracteristice, ale culturii naționalităților conlocuitoare din țara noastră, călăuzite de idealul comun al înfrățirii în muncă și luptă, ideal ce își are rădăcinile adînc împîntate în eroica istorie a acestor meleaguri, greu și îndelung încercate de puternice frămîntări și sacrificii, care și-au lăsat amprenta peste secole în conformația spirituală a oamenilor. Tradițiile cele mai valoroase își găsesc împlinirea și continuitatea la un nivel mult superior, deschizător al unor orizonturi de largă respirație, de elevată creație materială și spirituală. Implicit, afirmarea în lume a poporului nostru atît de înzestrat în cultură sporește pînă la proporțiile nebănuite ale „mirajului românesc”, despre care se vorbește pe tot mai multe dintre meridianele globului.

În raportul prezentat la Congresul al X-lea al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu a dat o definiție strălucită conținutului activității politice și culturale-educative în etapa actuală.

„In concepția noastră educația socialistă, conștiința socialistă implică atât cunoașterea temeinică a ceea ce este valoros în domeniul culturii, științei și tehnicii contemporane, stăpînirea deplină a profesiunii, cât și însușirea concepției filozofice despre lume și societate a partidului nostru — materialismul dialectic și istoric — formarea unei atitudini cetățenești înaintate“.

Din această definiție complexă rezultă direcțiile spre care trebuie să fie îndreptate strădaniile instituțiilor cultural-educative, întreaga activitate a acestora.

Încercînd, în acest context, să privim rolul cărții și evoluția bibliotecilor din țara noastră în cei 25 de ani de la Eliberare, vom recurge — îndepăr-tîndu-ne o clipă de meditația la care îndeamnă cărțile — la limbajul arid al cifrelor, ce înlesnesc în schimb meditații mult mai profunde. Iată, de pildă, media numărului de volume din bibliotecile publice, la 100 de locuitori, care a crescut de la 35 în anul 1949, la 151 în 1955 și la 224 în 1968 (în total, de peste șase ori, creșterea fiind mai însemnată la bibliotecile comunale). Considerînd anul 1949 ca punct de plecare, vom constata că, în ceea ce privește dinamica creșterii numărului de volume în toate bibliotecile, anul 1968 a atins o cotă de opt ori mai mare, cifra absolută fiind de aproape 104 milioane.

Datele statistice care reflectă realizările bibliotecilor din țara noastră cuprind semnificații și implicații dintre cele mai profunde, ce depășesc adesea sfera domeniului de activitate al bibliotecilor, sau chiar al culturii în genere. Generațiile celor 25 de ani de la Eliberare — tinerii sau maturii de ieri și de astăzi —, practic imensa majoritate a populației țării, a învățat să recunoască în carte unul dintre cei mai apropiați prieteni, iar aceasta constituie una dintre cele mai mărețe cuceriri ale socialismului, cu atât mai concludente cu cît ținem seama de nivelul de la care am pornit, de moștenirea grea a trecutului. Înțelepciunea poporului român, care a dat naștere — atât în creația folclorică cît și în cea cărută-rească — unor maxime referitoare la rolul cărților în viața oamenilor, aforisme încărcate nu numai de parfumul epocii sau al specificului caracterului nostru, ci mai ales de esența superioară a unei gândiri originale și profunde, această înțelepciune multiseclară se realizează integral în zilele noastre, în epoca construirii și desăvîșirii construcției socialiste, care restituie cultura și cartea făurului de înțelepciune — poporul, înțelegînd totodată să-și îmbogățească experiența și concluziile din acest tezaur al științei și culturii naționale și universale. Dacă însăși concepția socialismului științific este un rezultat al întregii dezvoltări anterioare a societății și a genului uman, prin materializarea acestei concepții în instaurarea celei mai drepte

și mai înaintate orînduiri sociale — orînduirea socialistă — se demonstrează elocvent rolul culturii în dezvoltarea socială. În acest prim sfert de secol de la Eliberare, col pușm două sînt rezultatele evidente ale amploarei și intensității cu care s-a răspîndit cartea și cultura în țara noastră: pe planul general, e vorba de gradul ridicat al nivelului de civilizație și cultură — în sensul cel mai larg al cuvîntului —, de orizontul larg de cunoștințe, de profil etic, de conștiința înaltă, de spiritul umanist profund, care — toate — se manifestă în forme specifice caracterului și tradițiilor noastre, iar la nivelul ce exprimă chintesența acestui proces — în știință — de un adevărat salt exploziv, de afirmare puternică a științei românești, fundamentale și aplicative, în lume, de aprecierea de care se bucură tot mai mult realizările tuturor ramurilor științei noastre, de la matematică și fizică atomică pînă la istoria artelor și folclor. Esența acestor transformări este dată, după cum s-a arătat, de făurirea și consolidarea conștiinței socialiste a întregului popor român, care s-a manifestat în forme vibrante în preajma celor două mari evenimente recente — cel de-al X-lea Congres al Partidului Comunist Român și aniversarea jubiliară a zilei de 23 August.

În Rezoluția Congresului al X-lea al Partidului Comunist Român este subliniată necesitatea îmbinării organice între politic și cultural în munca educativă, „stimulînd gîndirea politică vie a oamenilor, ajutîndu-i să dobîndească o perspectivă clară asupra desfășurării evenimentelor și dezvoltării societății contemporane, să participe activ la opera de edificare a socialismului“.

Munca în domeniul bibliotecilor este pretențioasă și gingașă, ea reclamă o pregătire temeinică, o cunoaștere la zi a realizărilor respective și o înțelegere limpede a problemelor de viitor, a căilor de soluționare a acestora. Din acest punct de vedere, în spiritul recentelor documente istorice ale Congresului al X-lea, bibliotecilor din țara noastră le revin sarcini de cea mai mare importanță, în primul rînd în ceea ce privește documentarea de specialitate, valorificarea tezaurului cultural al trecutului pentru progresul societății noastre de azi, imprimarea unui caracter militant mai accentuat întregii activități, răspîndirea în continuare a celor mai înalte valori culturale în rîndurile maselor largi, țînînd seama de nivelul în continuă creștere, de exigențele sporite ale publicului.

Bilanțul prilejuit de marile momente sărbătorești ale lunii august din acest an este totodată o nouă poartă deschisă larg spre viitor de partid, un imbold însuflețitor, o chemare entuziastă la noi realizări, la ridicarea României pe alte și alte piscuri, tot mai înalte, ale civilizației socialiste.

Alexandru PORȚEANU

CALEIDOSCOP CU BIBLIOTECI DE IERI ȘI DE AZI

Vă propunem ca, în cele ce urmează, să întreprindem împreună o călătorie. O călătorie aparte, în care drumul prin spațiu — pe meleagurile Banatului, ale Olteniei și Hunedoarei — se interferează cu drumul prin timp — un drum pe care vom încerca să-l refacem, replămădind cei 25 de ani de ev nou străbătuți de țara noastră de la Eliberare și pînă azi, întorcîndu-ne încori chiar și cu mulți ani înainte de „44” pentru a regăsi niște începuturi, niște tradiții, preluate și valorificate din plin în anii construcției socialiste: o călătorie în lumea bibliotecilor.

Cele cîteva pagini de revistă de care dispunem nu vor putea cuprinde, de bună seamă, decît în mică parte, bogăția de fapte și de idei pe care o astfel de călătorie ni le

va revela. Vom reține doar momente, doar frînturi, pe care le vom prinde într-un joc caleidoscopic, menit să sugereze, prin extensie, imaginea mai largă a ansamblului.

Regretăm că două județe — Caraș-Severin și Olt — vor lipsi complet din montaj, deoarece comitetele județene pentru cultură și artă respective nu au răspuns solicitărilor noastre repetate de a ne furniza documentația necesară.*)

Mulțumim tuturor celorlalte comitete, inspectorilor de resort, conducătorilor de biblioteci, bibliotecarilor și cititorilor care ne-au sprijinit în acțiunea întreprinsă și îi rugăm să privească cu înțelegere faptul că nu am putut consemna întreaga bogăție de date pe care au avut amabilitatea să ni le comunice.

*) Date statistice generale, cu privire la activitatea bibliotecară desfășurată în aceste județe, în anul 1968 :

Județul	Felul bibliotecii	Nr. bibliotecilor	Nr. vol. existente	Nr. cititori	Nr. vol. împrumutate
Caraș-Severin	municipale și orașenești	6	173 741	19 802	249 718
	comunale	67	454 928	63 892	557 220
Olt	municipale și orașenești	5	127 142	10 306	84 312
	comunale	96	575 990	80 705	627 344

De la cifre la fapte, în județul Timiș

O fugitivă privire asupra situației statistice pe anul 1968 ar înregistra următoarele date referitoare la activitatea bibliotecilor publice din județul Timiș :

Felul bibliotecii	Nr. biblioteci	Total vol.	Nr. cititori	Nr. volume împrumutate
Municipale și orașenești	6	398 600	33 339	640 688
Comunale (inclusiv activitatea filialelor)	76 (cu 248 filiale)	827 497	105 821	884 872

O cercetare mai atentă poate însă reconstitui o întreagă cale străbătută de aceste biblioteci pentru a ajunge la actualul stadiu de dezvoltare, poate descoperi nota specifică a unei unități sau a altuia, poate aduce în prim plan câteva figuri de animatori ai activității bibliotecare, poate dezvălui concepția care stă la baza organizării rețelei județene de biblioteci publice. Este ceea ce vom încerca să facem în cele ce urmează.

BIBLIOTECA MUNICIPALĂ TIMIȘOARA a luat ființă la 29 octombrie 1904. (Documentele vremii vorbesc însă despre existența unor biblioteci publice în Timișoara încă din anul 1877, mai întâi în cartierul Josefîn, apoi în cartierele Fabric și Elisabetin.) Fondul cu care își începe activitatea este de 26 474 de volume (reprezentînd 17 856 de titluri). Subvențiile asigurate în continuare de administrația municipală fiind destul de modeste, creșterea fondului de publicații se realizează într-un ritm lent. Media anuală de creștere, în perioada 1904—1950, este de 1600 de volume. Abia după 1950 o dată cu transformarea bibliotecii municipale din Timișoara în bibliotecă de rang regional, datorită subvențiilor însemnate acordate de stat, 250—300 de mii de lei anual, ritmul de creștere a colecțiilor bibliotecii se accelerează — media anuală fiind de cca 16 mii de volume —, iar acțiunii de completare a fondurilor i se imprimă un caracter științific. Astăzi, fondul de carte al bibliotecii se cifrează la cca 400 de mii de volume, iar colecțiile de perioadă numără 1 600 de titluri din (ară și de peste

hotare, numărul abonamentelor în curs fiind de 326 de titluri. Datele privind dinamica numărului de cititori dezvăluie de asemenea o creștere remarcabilă în anii din urmă, de la 2 429 de cititori în anul 1952, la 20 948 de cititori, cîți înregistrează astăzi biblioteca, numărul volumelor consultate de aceștia cifrîndu-se la 471 529. *)

Din anul 1951, pe lângă Biblioteca municipală ființează o secție pentru copii. Numărul cititorilor înregistrați de această secție, în anul 1968, s-a cifrat la 8 922.

Ca în mai toate marile biblioteci publice, și la Timișoara am întîlnit un adevărat șantier : se prelucurează fondurile vechi, reșezarea cărților în depozite se face după criteriile mai judicioase, se aduc îmbunătățiri în

redactarea și organizarea cataloagelor. Activitatea bibliografică desfășurată în cadrul Bibliotecii municipale este bogată și interesantă. Amintim câteva din lucrările editate : *Eminescu în Banat, Vasile Alecsandri. Pagini bînățene la a 75-a comemorare, Dimitrie Tichindeal, În ajutorul dirigintelui de la școala generală, Anuarul Bibliotecii municipale Timișoara, Catalogul expoziției „Manuscrite și cărți vechi românești aflate în bibliotecile personale”*, aceasta din urmă fiind în curs de elaborare.

Față de locul pe care îl ocupă biblioteca în viața culturală a municipiului, față de bogăția fondurilor și de volumul activității desfășurate (De reținut faptul că în ultimii 10 ani numărul salariaților s-a dublat de la 21 la 42.), trebuie remarcat că zidurile actualului local au rămas prea strîmte, constituind o frînă în lărgirea activității la nivelul cerințelor actuale și de perspectivă.

Gîndurile de viitor ale lui Mihai Ianculescu, directorul Bibliotecii municipale, vizează nu numai instituția ce o conduce, ci și întreg ansamblul bibliotecilor timișorene și chiar din cuprinsul județului. Notăm câteva din ele : comasarea bibliotecilor mici din întreprinderi și din unitățile cooperatiste și centralizarea lor în biblioteci mari, amplasate în diferite cartiere ; coordonarea acestei acțiuni cu sarcina ce-i revine Bibliotecii municipale de a organiza filiale în zonele mai îndepărtate ale orașului (La ora actuală funcționează filiale în cartierele Fabric, Ronaș și Fratelia, urmînd a mai fi deschise pînă la sfîrșitul anului, încă trei.) Legat de aceasta, d-sa consideră că în proiectarea car-

*) Datele se referă la anul 1968.

tierelor noi nu ar trebui să lipsească spațiile destinate bibliotecilor.

Tot în scopul cuprinderii la lectură a locuitorilor din punctele extreme ale municipiului, ar fi necesară dotarea Bibliotecii municipale cu un bibliobuz.

Ar fi de asemenea binevenită instituirea unei comisii a bibliotecilor care să asigure, la nivelul municipiului, coordonarea activității bibliotecilor din toate rețelele, în ceea ce privește completarea colecțiilor, propaganda cărții, pregătirea și perfecționarea cadrelor de bibliotecari.

BIBLIOTECA ORĂȘENEASCA JIMBOLIA, în actuala sa formă de organizare, ființează de la 20 iulie 1948. Documentele atestă însă existența unor biblioteci publice în Jimbolia cu mult înainte de această dată: biblioteca de pe lângă Societatea meșteșugarilor (1893), cea a Societății de cîntece și sport (1919), biblioteca Hernkasinou-lui cea din cadrul Clubului Sportiv al muncitorilor de la fabrica de țiglă și cărămidă și de la cele două fabrici de pălării, biblioteca Scolii primare de Stat nr. 1 și cea a Gimnaziului de Stat, toate cu colecții în jur de o mie de volume și cu un număr instabil de cititori. Din datele conținute de *Monografia comunei Jimbolia* din fostul județ Timiș-Torontal, întocmită de notarul acestei comune și înregistrată sub nr. 3450/1938, rezultă că în acel an existau la toate bibliotecile enumerate mai sus un total de 6 480 de volume din care 5 mii de volume în limbile germană și maghiară și 1 480 în limba română. Din totalul de 4 908 locuitori, numărul cititorilor se ridică la 900 iar numărul volumelor consultate se cifra la 5 000.

ților solicitate 88 la sută erau din domeniul beletristicii și doar 12 la sută reprezentau celelalte domenii, în anul 1968 ponderea literaturii nebeletristice crește la 27 la sută.

Cu **BIBLIOTECA ORĂȘENEASCA SINNICOLAUL MARE** faci cunoștință încă din stradă. Îți atrag atenția vitrinele de noutăți și „agenda bibliotecii”, cuprinzînd orarul de funcționare, lista cititorilor fruntași și programul activităților cu cartea organizate de bibliotecă. Odată intrat, localul bibliotecii te impresionează prin ordine, bun gust și curățenie.

Secția de împrumut oferă cititorilor, expuse la raft liber, în două săli, cca 18 mii de volume.

Sala de lectură — cu o capacitate de 25 de locuri — este dotată cu mobilier modern și dispune de un fond de aproximativ 4 mii de volume, de asemenea expuse la raft liber.

O sală aparte este destinată consultării colecțiilor de periodice (42 de abonamente la ziare și reviste în diferite limbi, ținînd cont de compoziția națională a populației orașului). Două rafturi pun la îndemîna cititorilor, care s-au obișnuit cu folosirea lor, lucrările de informare din colecțiile bibliotecii — unul, dicționare, enciclopedii etc., celălalt, *Bibliografia R.S.R.*, *Bibliografia periodicelor românești* și diferite alte lucrări bibliografice editate în țara noastră. Tot în această sală se află cataloagele bibliotecii — alfabetic și sistematic —, la a căror desăvîrșire se lucrează încă.

La sfîrșitul anului 1968, totalitatea fondului de publicații se cifra la 29 107 volume. Creșterea colecțiilor, de la înființare¹⁾ și pînă în prezent, se prezintă astfel: în 1902 — 400 de volume, în 1938 — 1 200 de

A n	Cititori	Volume existente	Volume citite
1950	200	1 511	3 500
1960	1 970	14 582	30 334
1968	2 312	22 069	35 431

înființarea Bibliotecii orășenești Jimbolia, în anul 1948, deschide o nouă etapă în lectura publică din localitate. Documentele statistice păstrate în arhiva bibliotecii și în cea a Consiliului popular evidențiază o dezvoltare ascendentă a bibliotecii, în special după anul 1950. (Vezi tabelul de mai sus.)

În anul 1968, frecvența cititorilor a fost de 19 622, față de anul 1950 cînd media zilnică a celor ce frecventau biblioteca nu era mai ridicată de 13. Din compararea datelor ce le deținem, rezultă cu evidentă modificarea ponderei diferitelor domenii în lectura cititorilor, în favoarea literaturii nebeletristice. Dacă în 1960 din totalul căr-

¹⁾ Cu privire la existența unor prime biblioteci în orașul Sinnicolaul Mare, se cunosc date certe despre Biblioteca intelectualilor, înființată în 1902 și dotată prin subscripții cu cca 400 de volume. În 1907 se înființează, pe lângă Casino, *Biblioteca muncitorilor* cu peste 800 de volume, cumpărate cu banii încasați de la concertele Corului Doina, volume repartizate în cele 4 sectoare ale orașului — Bujac, Capu Satului, Slatina, Chinderesti — și date în grija unor elevi fruntași, din clasele mari. Aceste două biblioteci se unifică în anul 1913, în cadrul Casei de cultură. În 1936 la rîndă biblioteca Asociației culturale *Astra*, cu un fond de 890 de volume. Această bibliotecă se unifică în 1944 cu cea a Casei de cultură. În 1947, cînd Casa de cultură se transformă în Cămin cultural, biblioteca acestuia însumează 5 893 de volume.

volume, în 1945 — 6 280 de volume, în 1960 — 16 590 de volume.

În anii de după Eliberare, numărul cititorilor și cel al volumelor consultate s-au aflat într-o continuă creștere: în 1945 — 110 cititori, 670 de volume consultate; în 1950 — 322 de cititori, 1 020 de volume consultate; în 1960 — 2 161 de cititori, 87 499 de volume consultate; în 1968 — 2 625 de cititori, 44 367 de volume consultate.

Repartizarea volumelor difuzate, în ultimul an, după conținut arată un raport multumitor între beletristică și celelalte literaturi (64,8 la sută față de 35,2 la sută), ceea ce probează o judicioasă circulație a întregului fond, compoziția acestuia fiind de 66 la sută literatura beletristică și 34 la sută celelalte literaturi. Se poate vorbi despre o creștere treptată a interesului cititorilor pentru cartea social-politică, științifică, tehnică și agrozootehnică, ponderea în circulație a acestor domenii în ultimii ani prezentându-se astfel: 5,5 la sută în 1957, 14,6 la sută în 1961, 30 la sută în 1965.

În fața activității desfășurate de această bibliotecă, a condițiilor moderne de funcționare de care beneficiază, ne simțim tentați să reproducem câteva din amintirile unuia din cei mai vechi cititori ai bibliotecii publice din Sinnicolaul Mare, învățătorul pensionar Andraș Gheorghe:

„...În anul școlar 1910—1911 am avut și eu cinstea să conduc biblioteca sectorului Capu-Satului, înzestrată cu 208 volume și cu periodicele *Românul* din Arad, *Tribuna* din Sibiu, *Foata interesantă* din Orăștie și revistele *Ilustrația* și *Bobirnaciu*.

La această bibliotecă, ca de altcum la toate aceste biblioteci, cărțile se distribuiau săptămânal în fiecare simbătă seara.

În serile acestor zile și în duminici după masa se făceau ore de lectură de către un colectiv de elevi, tot din clasele mari, care constau din cititul unor cărți cerute de auditorii neștiutori de carte; și din zările bibliotecii se citeau informații economice, știri diferite, dar mai ales din revistele umoristice...”

Peste 29 de mii de volume, astăzi, 2 625 de cititori și mai bine de 44 de mii de volume consultate sînt cifre care vorbesc despre drumul parcurs de atunci.

Întorcîndu-ne acum la rețeaua județeană din care fac parte bibliotecile prezentate, vom încerca să subliniem nota specifică a modului în care este concepută conducerea și îndrumarea unităților de pe întinsul județului Timiș, la nivelul Comitetului județean pentru cultură și artă.

Competența Anei Tărăbîc, inspector cu bibliotecile, dobîndită de-a lungul anilor în care a condus în cadrul fostei biblioteci regionale serviciul metodic, se îmbină cu permanența colaborare cu bibliotecile municipale și orașenești din județul Timiș de al căror sprijin se bucură în rezolvarea tuturor

problemelor legate de activitatea bibliotecilor comunale. Totuși o îndrumare de specialitate permanentă e greu de asigurat pentru 76 de biblioteci comunale, cu 248 de filiale (din care 30 sînt foste comunale).

Care este soluția la care s-a ajuns și pe care dorim să o subliniem?

În cinstea celei de a 25-a aniversări a Eliberării, pe teritoriul județului au fost organizate o seamă de *biblioteci model*, cu local, mobilier, fonduri de carte și cataloage puse la punct și descrise de bibliotecari dintre cei mai bine pregătiți. Aceste biblioteci vor juca rolul de mici *centre metodice*, repartizate pe zone teritoriale. Aici se vor organiza schimburi de experiență. Practica bibliotecarilor din comunele apropiate se va desfășura tot în cadrul acestor biblioteci. Bibliotecarii care lucrează în aceste unități vor acorda în permanență, la cerere, ajutor concret în unele probleme de organizare și funcționare a bibliotecilor din zona respectivă și se vor deplasa, ori de cîte ori va fi cazul, la fața locului.

Dintre aceste biblioteci model, menționăm pe cele comunale Gavojdia, Criciova, Chiverșu Mare, Șag, Cernei, Orțișoara, Biled, Lenauheim, Saravale ș.a. Să facom cunoștință cu două dintre ele.

BIBLIOTECA COMUNALA BILED a luat ființă în anul 1946, pe lângă Căminul cultural „Avram Iancu”, funcționînd cu bibliotecar voluntar pînă în anul 1956, cînd devine bibliotecă satească. În 1959 se transformă în bibliotecă comunala. De la 2 960 de volume, cît însumau colecțiile sale în anul 1956, astăzi biblioteca posedă un fond de 12 191 de volume și 23 de abonamente la diferite publicații periodice. Conținutul colecțiilor este dezvăluit prin intermediul a două cataloage (alfabetic și sistematic). În afara secției de împrumut, unde accesul liber la raft s-a introdus în anul 1960, biblioteca are și o sală de lectură cu 16 locuri.

În anul 1968 s-au înregistrat 1 214 cititori (față de numai 239 cîți frecventau bibliotecă în anul 1956). Faptul că din această 326 sînt țărani cooperatori, iar 219 sînt muncitori și 136 tehnicieni și funcționari este grăitor în cea ce privește schimbarea componenței sociale a satului în anii construcției socialiste, tendință oglindită de altminteri de toate statisticile bibliotecare. Cele 13 688 de volume servite sînt repartizate pe limbi astfel: 8 363 română, 4 921 germană, 396 maghiară, corespunzînd unui număr de 597 de cititori români, 568 germani și 49 maghiari. Aceste date reflectă și aici, ca și în alte județe ale țării, grija partidului și statului român de a asigura tuturor naționalităților conlocuitoare accesul la cultură în limba maternă.

Pentru frumoasa activitate desfășurată, Biblioteca comunala din Biled a primit, în anii 1960 și 1963, Diplomă de bibliotecă model, iar la Concursul „Biblioteca în sluj-

ba construirii socialismului", în 1965, a fost distinsă cu premiul I.

Despre **BIBLIOTECA COMUNALĂ DIN ȘAG** o vom lăsa pe Aurica Colariu să ne vorbească: „Conduc biblioteca comunală de la înființarea ei în anul 1960. Am rivnit mult la acest post, deoarece îndrăgisem munca de bibliotecar, încă de pe când frecventam, olevă fiind, biblioteca sătească. La începutul activității mele, biblioteca avea un fond de 2 000 de volume și un număr de 140 de cititori. În 1967 mi-a fost dat în primire un local nou, cu trei încăperi (sală de împrumut, sală de lectură — cu 8 locuri — și magazie). Actualmente, fondul de publicații depășește 6 mii de volume. Din acestea 4 288 sînt în limba română, 690 în limba maghiară și 1 066 în limba germană. Întregul fond este expus la raft liber, încă de la înființarea bibliotecii comunale.

În anul 1968, numărul cititorilor s-a ridicat la 1 250, din care 439 muncitori, 304 cooperatori, 72 funcționari. În ceea ce privește componența cititorilor după naționalitate, 863 au fost români, 257 germani și 130 maghiari. Indicele de lectură realizat prin solicitarea unui număr de 16 201 volume a fost 13.

Avem și o bibliotecă filială în satul Parța, cu un fond valoros, dat în grija învățătorului I. Mihăilescu, vechi activist în munca de bibliotecă. Filiala e deschisă de două

ori pe săptămână, miercuri și vineri, câte 3 ore. Eu o vizitez săptămînal, iar fondurile i le împrăpățez lunar”.

Această succintă prezentare a activității, redusă, din modestie, mai mult la enunțarea unor simple date, este departe de a putea sugera pasiunea cu care Aurica Colariu își desfășoară activitatea. Ea n-a vorbit despre interesul cu care se apropie de cititori, căutînd să le cunoască gusturile, pentru a le putea anunța de îndată intrarea cărților noi din sfera lor de interese. A trecut repede și peste preocuparea ei permanentă de a se informa asupra conținutului noutăților editoriale: „În comuna noastră sînt multe biblioteci personale mari. În fiecare casă există radio și la fiecare a patra, a cincea casă, televizor. În atari condiții și pretențiile cititorilor sînt mai mari. Mă străduiesc să nu-i dezamăgesc...” Celor relatate de Aurica Colariu li s-ar mai putea adăuga, ca certe realizări, cataloagele—alfabetic și sistematic—complete și bine organizate, precum și unele elemente de propagandă a cărții, folosite pentru atragerea cititorilor: calendarul literar, expozițiile tematice și de noutăți, cugetările unor personalități ilustre despre carte, afișate în bibliotecă, nenumăratele indicațoare invitînd spre **Colțul cărții pentru copii**, **Ce ne spune presa curentă**, **O carte pe săptămîină**, **În ajutorul celor ce studiază agrozootehnică**...

Tradiții care obligă

Județul Mehedinți se mîndrește în privința lecturii publice cu frumoase tradiții. Acțiunea inițiată de I.G. Bibicescu în anul 1921 de a fonda o Bibliotecă populară în orașul T. Severin și filiale sătești pe întreg întinsul județului și chiar dincolo de granițele acestuia, în întreaga țară, a cunoscut o mare amploare. După trei ani, în Mehedinți și Banat ființau 60 de „făclii culturale”, mici biblioteci dotate cu cca 400—500 de volume, în total aproape 25 de mii de volume. Numărul cititorilor care beneficiau, în 1923, de colecțiile acestor biblioteci se ridica la 6 344, iar volumele citite se cifrau la 9 899. În 1927, numărul filialelor, extinse în întreaga țară, ajunsese la 178, totalizînd 62 899 de volume.

Astăzi (la 31 dec. 1968) situația bibliotecilor publice din județul Mehedinți se prezintă astfel: (vezi tabelul de mai jos.)

Județul Mehedinți este cîmpul unuia din cele mai de seamă șantiere ale construcției socialiste: sistemul hidroenergetic și de navigație Porțile de Fier, a căruia terminare, în anul 1971, va deschide județului largi perspective economice. Și pe linie cultural-artistică Mehedințiul are realizări care pot constitui o mîndrie națională, de-ar fi să amintim numai de construirea grandiosului Muzeu „Porțile de Fier” din Turnu Severin, cu secții de istorie, etnografie, științe naturale etc. Totuși, în familia instituțiilor culturale există, aici, și o fiică „cenușereasă”: biblioteca.

Chiar dacă creșterea absolută a activității bibliotecilor publice în acest județ este evidentă, fiind determinată de avîntul cultural al întregii țări în anii de după Eliberare, totuși există și unele aspecte care ar tre-

Felul bibliotecii	Nr. biblioteci	Total volume	Nr. cititori	Nr. volume împrumutate
Municipale și orășenești	5	162 421	8 967	137 400
Comunale inclusiv activitatea filialelor	59 (210 filiale)	398 641	52 182	397 462

bui să dea de gândit. Fondul bugetar pentru achiziții de carte nu depășește în acest an două mii de lei pentru bibliotecile orașenești și o mic de lei pentru cele comunale, adică 0,20 lei pe cap de locuitor, surprinzător de puțin față de indicațiile C.S.C.A. și față de alocațiile din alte județe ale țării. Construirea noului oraș Orșova nu a antrenat și mutarea bibliotecii, care continuă să „funcționeze” printre ruinele vechiului oraș. Perspective? Deocamdată nu există nici un proiect pentru construirea vreunei biblioteci în Orșova nouă...

BIBLIOTECA MUNICIPALĂ DIN TR. SEUERIN a luat ființă, după cum am mai arătat, în anul 1921, cu un fond inițial de cca 25 de mii de volume, donate de I. G. Bibicescu. De-a lungul anilor, creșterea fondurilor, oglindită în cifre, se prezintă astfel: în 1927 — 40 de mii de volume, în 1945 — 46 de mii de volume, în 1960 — 72 de mii,

în 1968 — 80 de mii de volume. Dinamica frecvenței cititorilor și a volumelor solicitate se prezintă astfel:

în 1921 — 2 566 cititori — 4 995 volume,
în 1927 — 16 666 cititori — 30 319 volume,
în 1941 — 12 928 cititori — 19 712 volume,
în 1968 — 20 628 cititori — 43 500 volume.

După un hiatus de mai mulți ani, datorat unei proaste gospodării (Aceleiași proaste gospodării i se datorează și montarea unor rafturi suspendate în depozitul principal, instalație care trebuie văzută pentru a putea fi imaginată!), în prezent, biblioteca este în plină organizare: se prelucrează fondurile vechi, se reorganizează depozitele, se întocmesc cataloage. Un efort colectiv pentru recuperarea unor regretabile rămăneri în urmă.

„Cea mai bună bibliotecă din Dolj”

Filiași, 14 mai 1969. În fața celei mai importante clădiri din oraș, în care coabitează Comitetul orașenesc de partid, Consiliul popular și... Biblioteca publică a orașului, staționează două autocare ONT. Sint mașinile care au transportat bibliotecarii celor 95 de comune ale județului Dolj, participanți la schimbul de experiență găzduit de Biblioteca orașenească din Filiași*). Această confruntare între bibliotecarii încheie prima etapă a concursului intercomunal, *Biblioteca-factor principal de cultură în comună*, organizat de Comitetul județean pentru cultură și artă Dolj în cinstea aniversării a 25 de ani de la Eliberarea Patriei, cea de-a doua fază încheindu-se la 15 august a.c. Aprecierea rezultatelor finale va avea în vedere principalele compartimente ale activității bibliotecare — organizarea fondurilor și a cataloagelor, munca cu cititorii, propaganda cărții.

Timp de două zile am trăit alături de bibliotecari emoția confruntărilor, entuziasmul întrecerii. Aveam impresia că mă aflu într-o mare întreprindere unde muncitorii s-au adunat să-și vorbească despre realizarea an-

gajamentelor luate în cinstea lui 23 August, în cinstea Congresului și chiar dacă uneori au fost stângăcii de exprimare, chiar dacă tonul unor vorbitori a avut reminiscențe de „dare de seamă”, dincolo de aceasta am deslușit dorința tuturor de a depăși dificultățile — unele subiective, altele obiective —, de a ridica stacheta exigențelor în ceea ce privește activitatea cu cartea în județul Dolj.

Să încercăm acum să individualizăm câteva din bibliotecile comunale care „se înfruntă” în această competiție, candidând cu mai multe sau mai puține șanse de reușită la titlul de „cea mai bună bibliotecă comunală din județul Dolj”. Sint printre ele bibliotecii cu tradiție ca cea din Siliștea Crucii, înființată în anul 1922 pe lângă Căminul cultural „Anton Pann”, sau cea din Grecești, despre ale cărei începuturi bibliotecara Pompilia Dumitrașcu ne relatează: „În anul 1927—1928 am primit de la Tr. Severin un număr de aproximativ 500 de cărți și un dulap, donate de Ion Gh. Bibicescu. Pe coroana acestui dulap, care acum se află la biblioteca comunală scria: «Luminează-te și vei fi». Și numele donatorului...” Astăzi Biblioteca comunală Grecești însumează peste 4 500 de volume. La sfârșitul anului 1968, numărul cititorilor care frecventaseră biblioteca se cifra la 970, iar cel al volumelor împrumutate depășea 11 400.

Alte biblioteci își datează începuturile în anii regimului nostru. Astfel, în comuna Mirșani, biblioteca comunală a luat ființă în anul 1950. În primul an de activitate, numărul cititorilor a fost de 303, cu 1 495 de volume consultate; în anul 1960, numărul cititorilor se ridică la 1 035, iar al volumelor solicitate la 7 265, iar în 1968 se înregistrează 1 267 de cititori cu 8 955 de volume împrumutate.

*) *Biblioteca orașenească din Filiași* a luat ființă în anul 1952. La capătul a 10 ani de activitate, colecțiile bibliotecii atinseseră cifra de 14 mii de volume, iar numărul celor care o frecventau era de 810 cititori, cu 10 670 de volume consultate. Astăzi, numărul cititorilor se ridică la 1 210, iar cel al volumelor consultate la 13 245. (Datele se referă la anul 1968). La 1 ianuarie 1969, fondurile bibliotecii însumau 30 500 volume de cărți, 11 colecții de periodice pe ani anteriori și 62 de abonamente. În curs și o modestă discotecă, cu cca 200 de discuri.

Și biblioteca comunală Dăbuleni, înființată tot în anul 1950, cunoaște o activitate ascendentă, după cum rezultă din următorul tabel:

An	Nr. volume	Nr. cititori	Cărți eliberate
1950	1 245	340	860
1960	6 715	1 070	8 974
1968	9 208	1 653	17 936

Cea mai de seamă bibliotecă din Dolj este, de bună seamă, **BIBLIOTECA MUNICIPALĂ CRAIOVA**. Despre începuturile acestei biblioteci, ca și des-

Cu toate acestea, Olga Cristescu, bibliotecară în comuna Dăbuleni, ca și Elisabeta Nicolăină, din Amărăștii de Jos, și mulți alți participanți la discuții consideră că, față de actualele cerințe de lectură și de informare ale cititorilor, fondurile bibliotecilor au ajuns nesatisfăcătoare, că localurile au devenit neîncăpătoare, că... Din păcate, alocația bugetară pe anul 1969 pentru achiziții de carte — 0,65 lei pe cap de locuitor — nu permite, deocamdată, rezolvarea acestei acute probleme. (De altminteri, am remăreat și în alte județe ale Olteniei — Mehedinți, Olt, Gorj — o situație destul de precară în ceea ce privește alocația bugetară pe anul 1969, pentru completarea fondurilor de publicații, creîndu-se astfel un decalaj alarmant față de alte județe ale țării în care acest capitol s-a bucurat de mai multă grijă din partea consiliilor populare).

Am fi dorit să ne oprim, măcar și în treacăt, asupra câtorva alte biblioteci, ca cele din Giubega, Piscu Vechi, Leu, Apele Vii, Pielești și Brădești (aceasta din urmă de asemenea vizitată în cadrul schimbului de experiență la care ne referim), totuși... Mulțumindu-ne deocamdată să le enumerăm, sperăm că cel puțin despre câștigătoria concursului vom mai avea cît de curînd prilejul să mai vorbim...

★

O privire pe harta județului Dolj, însoțită de cercetarea unor evidente statistice, ne oferă următoarea imagine asupra rețelei de biblioteci publice doljene și asupra rezultatelor globale obținute de acestea în 1968:

Felul bibliotecii	Nr. biblioteci	Total volume	Nr. cititori	Nr. vol. împrumut.
Municipale și orașenești	5	233 218	18 660	347 072
Comunale (inclusiv activ. filialelor)	95	577 225	75 916	562 023

pre cele șase decenii de activitate de-a lungul cărora, an de an, și-a consolidat un prestigiu binemeritat, Leontina Neacsu, conducătoarea acestei instituții, și Gh. Gheorghe, bibliotecar șef, ne-au furnizat următoarele informații:

Actuala Bibliotecă municipală Craiova își are începuturile în fostul așezămint de cultură *Biblioteca și Muzeul „Alexandru și Aristia Aman“*, una din cele mai vechi instituții culturale de pe întreg cuprinsul Olteniei. Înființarea acestei biblioteci s-a făcut din dorința lui Alexandru Aman, fratele pictorului Th. Aman, după cum rezultă din testamentul acestuia, datat 4 noiembrie 1884.

În decursul celor 60 de ani de existență, la colecția de 2 677 de volume lăsate de Al. Aman s-au adăugat 3 840 de volume donate de H.P. Romanescu, fost primar al orașului Craiova, 2 900 de volume oferite de scriitorul Căton Theodorian, precum alte donații valoroase din partea Academiei Române și a Casei Școalelor. Acestea constituie baza fondului tradițional al bibliotecii, peste 25 de mii de volume, printre care se numără multe rarități bibliofile românești și străine.

După 1944, fondul de cărți al bibliotecii a crescut considerabil, însumînd în prezent peste 160 de mii de volume.

Biblioteca dispune de o importantă colecție de periodice românești și străine, cca 740 de titluri, din care 140 de abonamente curente.

Dezvoltarea economică și culturală a orașului Craiova, afluența tot mai mare a diferitelor categorii de cititori au ridicat în fața bibliotecii probleme deosebite privind

completarea și organizarea științifică a fondurilor, organizarea cataloagelor, asigurarea condițiilor de lectură. În acest sens s-au reorganizat depozitele și s-a lărgit spațiul pentru lectură la două săli, s-a deschis o secție pentru copii, iar în cartierul Brazda lui Novac a fost înființată o bibliotecă filială.

Ca urmare a tuturor acestor măsuri, activitatea bibliotecii a crescut considerabil, ajungând ca în ultimul an frecvența cititorilor să fie de peste 120 de mii de cititori (față de numai 6 000, în anul 1944), iar numărul volumelor consultate să depășească 300 de mii.

Prim — planuri gorjene

În alcătuirea rețelei de biblioteci publice din județul Gorj*) intră Biblioteca municipală din Tg. Jiu, 4 biblioteci orașenești — Cărbunești, Motru, Novaci și Țicleni —, 64 de biblioteci comunale și — ceea ce constituie un element aparte, în acest județ — 3 biblioteci populare, cu câte 2 bibliotecari angajați, în comunele Bîlteni (vechi centru petrolifer), Bumbejiu (Sadu) și Tismana, fiecare cu peste 8 mii de locuitori și un număr mare de sate aparținătoare. Funcționarea bibliotecilor filiale, 39 la număr, toate foste comunale, este asigurată prin bibliotecari voluntari. Poate nu e rău să amintim că, acolo unde interesul bibliotecarului voluntar pentru această muncă se întărește cu sprijinul directorului de cămin și al consiliului popular local, rezultatele nu sînt de loc negliabile. Astfel, la Dobrița, sat aparținător comunei Runcu, biblioteca filială are un local foarte bun, iar orarul de funcționare — 3 zile pe săptămînă, cîte 2 1/2 ore — răspunde exigențelor cititorilor săi.

Apreciind la juste dimensiuni și în toată complexitatea ei activitatea desfășurată pentru organizarea, îndrumarea și controlul bibliotecilor publice din județ, Comitetul județean pentru cultură și artă Gorj a desemnat doi inspectori de resort, ambii cunosători ai rețelei și cu o îndelungată experiență în muncă — Haralambie Popescu și Lazăr Popescu.

După un studiu prealabil întreprins, în perioada oct. 68 — martie 69, în mai multe biblioteci comunale și în filialele lor, privind principalele aspecte ale activității bibliotecare, s-a întocmit un plan de perspectivă care prevede: ridicarea unor biblioteci comunale la nivelul unor unități model și sprijinirea diferențiată a bibliotecilor cu lacu-

ne într-o privință sau alta, prin antrenarea lucrătorilor de la Biblioteca municipală din Tg. Jiu:

„Scopul bibliotecii este de a pune la îndemina oricărui cetitor cărțile și revistele necesare pentru cultivarea minții, a întreprinde și dezvoltă gustul cetitului, înlesnind astfel înălțarea nivelului cultural local“.

Aceste principii, și azi actuale, i-au călăuzit pe fondatorii **BIBLIOTECHII MUNICIPALE DIN TG. JIU**, Gh. Cristian Tell și Alexandru Tell, rămînînd consemnate în regulamentul-statut de înființare, datat 10 decembrie 1934.

Celor 3 000 de volume cu care a fost înzestrată biblioteca la început de drum, și care constituie astăzi nucleul fondului tradițional, li s-au adăugat colecțiile primăriei, precum și cartea veche de la biblioteca Liceului nr. 1 și de la cea a Școlii normale.

În 1953, fondurile bibliotecii ating cifra de 13 589 de volume, în 1958, 22 722 de volume, iar la 1 ianuarie 1969, 27 713 volume. Numărul cititorilor și al volumelor solicitate a cunoscut de asemenea o ascensiune, de la 2 506 cititori și 27 136 de volume în 1953, la 3 689 de cititori și 45 139 de volume în 1968. Introducerea accesului liber la raft, în luna octombrie a anului trecut, a avut ca urmare firească o sporire considerabilă a numărului de cititori. Astfel, numai pînă la sfîrșitul semestrului I a.c., numărul cititorilor înscrși s-a ridicat la peste 2 500.

Din anul 1962 pe lângă bibliotecă ființează o secție pentru copii, cu un fond de cca 6 700 de volume. Popularitatea de care se bucură această secție în rîndul micilor ei cititori este deosebită. La sfîrșitul anului 1968, registrul de activitate înșeria un număr de aproape 1 000 de cititori și cca 19 mii de volume împrumutate.

Între Biblioteca municipală și Comitetul județean pentru cultură și artă există o permanentă colaborare, tradusă în grija pentru ridicarea tuturor bibliotecilor comunale din Gorj la nivelul exigențelor contemporane.

*) Activitatea bibliotecilor publice din Gorj în anul 1968 se prezintă astfel:

Felul bibliotecii	Nr. biblioteci	Nr. volume	Nr. cititori	Nr. vol împrumutate.
municipale și orașenești	5	75 447	9 081	92 682
comunale	64	403 075	59 494	514 926

Dintre cele mai reprezentative biblioteci comunale gorjene, ne propunem să aducem două în prim plan: *Polovragi și Peștișani*.

BIBLIOTECA COMUNALĂ DIN POLOVRAGI a fost înființată în anul 1952. Localul în care funcționează, ca și unele aspecte ale dotării bibliotecii (covoare, perdele, tablouri etc.) dezvăluie de la prima vedere sprijinul material acordat de Consiliul popular și considerația de care se bucură această instituție în comună.

Melania Fluieraș, bibliotecară din anul 1962, ne-a vorbit despre specificul acestei localități care întrunește o populație foarte pestriță și fluctuantă: lucrători agricoli, muncitori mineri, muncitori forestieri, crescători de animale. Pentru a putea organiza o acțiune planificată de atragere a locuitorilor spre bibliotecă, a fost întocmit, încă din anul 1967, un registru cu următoarea rubricăție: numărul curent, numele și prenumele capului de familie, numărul membrilor de familie, numărul persoanelor apte pentru lectură, numărul cititorilor, observații.

Printr-o muncă de convingere individuală, prin acțiuni de masă diferențiate atât ca tematică, cât și ca modalitate de organizare și prin liste de recomandare cu adresă precisă (*Ce să citească muncitorul forestier, În atenția crescătorului de animale* etc.) afișate la sediul sau difuzate la locurile de muncă, biblioteca a reușit să recruteze, la sfârșitul anului 1968, un număr de 930 de cititori, cu o frecvență de 4635, numărul volumelor consultate cifrindu-se la 9322. Din păcate, fondul de publicații (2940 de volume) a devenit complet nesatisfăcător față de cerințe. La largă circulație a cărților, pe lângă raftul liber bine organizat, cu o clară evidențiere a domeniilor printr-un sistem amănunțit de divizionare, contribuie, de bună seamă, și cele două cataloage — alfabetic și sistematic.

BIBLIOTECA COMUNALĂ DIN PEȘTIȘANI

Impresia penibilă, născută la intrare, la vederea firmei modeste a bibliotecii înfruntându-se cu impunătoarea firmă a circumștii cu care își împarte localul (singura „consolare“ este că tot aici își are sediul și Miliția!), și întărită de intrarea doamnă, strecurată printre lăzi de sticle și mirosuri dezagreabile de băutură, începe să se risipească de îndată ce urci scara. Încă din anticamera bibliotecii te surprind plăcut o serie de afișe menite să atragă atenția ci-

titorilor, să le stimuleze interesul pentru carte. Încăperea bibliotecii, cu gust aranjată, cu o propagandă vizuală atractivă și mobilizatoare, abordând cele mai variate forme — citate din scriitori, fotomontaje, afișe invitând la lectura presei sau a noștatilor din diferite domenii, albume, expoziții (De remarcat că lucrările expuse sînt întotdeauna însoțite de scurte prezentări scrise!) —, îți înfățește convingerea despre existența unui bibliotecar înimos și plin de ingeniozitate. Într-adevăr, Florența Blendea, care conduce de 9 ani biblioteca, este un om plin de pasiune. O simți și din atmosfera bibliotecii, și din tonul cu care îți servește explicații asupra activității desfășurate, și din atitudinea cu care își întâmpină cititorii. Tocmai a intrat un grup de fete de 8—9 ani. Cîteva s-au oprit la colțul rezervat lor și răsfoiesc albumul ilustrat de recomandări, parcurgînd citatele și urmărind indicația pentru elevii cărei clase este potrivită o carte sau alta. Celelalte au venit cu preferințe bine precizate: vor cărți din bibliografia concursului organizat de bibliotecă, în colaborare cu școala, în fiecare trimestru. Concurența e mare: cca 60 de copii participanți. Totuși merită să încerci! Premiul e atrăgător — cărți din colecția *Prima mea bibliotecă* — și, unde mai pui, și titlul de „Cel mai bun povestitor“...

Biblioteca și-a început activitatea în anul 1952 cu un fond de cărți de cca 750—800 de volume. În 1964, numărul acestora crescuse la 4285, pentru ca la începutul lunii iunie a.c. colecțiile bibliotecii să se cifreze la 6575 de volume. Este de reținut preocuparea bibliotecarei de a organiza o mică discotecă conținînd texte literare, teatru, basme etc. și o colecție de diafilme. Pătrunderea mijloacelor audio-vizuale de propagandă a cărții în bibliotecile comunale este un fenomen îmbucurător. Despre locul bibliotecii în viața culturală a comunei Peștișani vorbesc datele din registrele de activitate, care ne spun că a treia parte din populația comunei frecventează biblioteca, adică un număr de 1577 de cititori (la sfârșitul anului 1968), din care: 119 muncitori, 579 țărani, 184 tehnicieni și funcționari.

Părăsim Biblioteca comună din Peștișani cu dorința de a reveni cu o altă ocazie pentru a-i cunoaște mai îndeaproape activitatea și cu speranța că o vom găsi într-o casă mai bună, demnă de activitatea ce o desfășoară și... de faima internațională de care se bucură comuna în care s-a născut Constantin Brîncuși.

Pe scurt, despre bibliotecile județului Vilcea

Pe teritoriul județului Vilcea își desfășoară activitatea o bibliotecă municipală (Rm. Vilcea), 7 biblioteci orașenești (Băile Govora, Băile Olănești, Brezoi, Călimănești, Drăgășani, Horezu, Ocnele Mari) și 78 de biblioteci comunale.

Concretizată în cifre, la sfârșitul anului 1968, activitatea Bibliotecii municipale și a celor orășenești se prezintă astfel: 203 536 vol. fond de publicații — 40 114 cititori — 263 292 de volume împrumutate, iar cea a bibliotecilor comunale: 448 818 volume, fond de publicații — 72 423 cititori — 584 467 de volume împrumutate.

Dintre acestea, cea mai reprezentativă, din punct de vedere al funcției ce o îndeplinește, al colecțiilor de care dispune și ca volum de activitate este **BIBLIOTECA MUNICIPALĂ RM. VILCEA**.

La 1 ianuarie 1969, colecțiile acestei biblioteci se cifrau la 59 534 de volume (din care 7 mii, fond tradițional). Față de fondurile cu care își începea biblioteca activitatea, în noiembrie 1950, însumând abia 5—6 mii de volume, creșterea e remarcabilă.

Biblioteca municipală Rm. Vilcea își desfășoară activitatea cu public în cadrul a trei secții: sala de lectură, cu 40 de locuri, secția de împrumut pentru adulți, dotată cu cca 20 de mii de volume, dispuse la raft liber (Accesul liber la raft a fost introdus în anul 1963.) și secția pentru copii, cu cca 12 mii de volume. La această secție, frecventată anual de cca 1 300 de cititori, condițiile de spațiu nu permit organizarea raftului cu acces liber. Cum fiecare secție își are cataloagele ei, copiii sînt îndrumați și deprind de timpuriu folosirea acestor instrumente de informare, ceea ce însă nu poate suplini lipsa accesului liber la raft.

În anul încheiat, biblioteca a fost frecventată de un număr de 4 343 de cititori, cu o

frecvență de 50 897, din care 17 404 în sala de lectură, numărul de volume consultate fiind de 86 333. Și în această privință, creșterea activității e impresionantă, scriptele bibliotecii notînd pentru anul 1951 doar 475 de cititori, cu un număr de 10 777 de volume împrumutate.

Numărul salariaților a sporit de la 4, în 1951, la 9, în prezent, din păcate nu însă într-o măsură corespunzătoare față de volumul actual de sarcini ce-i revin acestei instituții, în calitate de Bibliotecă municipală. Din această cauză nu e posibilă o judicioasă împărțire a sarcinilor pe servicii, iar înființarea unui serviciu de informare bibliografică, cerință stringentă, se menține deocamdată la nivel de simplu deziderat.

Biblioteca municipală din Rm. Vilcea acordă o asistență de specialitate susținută bibliotecilor orășenești și comunale din județ, activitate ce o desfășura înainte de reorganizarea administrativ-teritorială la dimensiunile raionului. Sprijinul acordat se concretizează în vizitarea acestor biblioteci, pe baza unui plan aprobat de comitet, cu care ocazie bibliotecarii primesc ajutor concret în organizarea fondurilor de cărți, a cataloagelor etc., în asigurarea practicii și instruirii bibliotecarilor nou angajați și, bineînțeles, în clasică elaborare a unor texte pentru manifestări de masă. În perspectiva dezvoltării economice și culturale pe care viitorii ani de construcție socialistă o rezervă județului Vilcea, și Bibliotecii municipale îi revin sarcini sporite, pentru a căror realizare avem girul reușitelor de pînă acum.

Micromonografia unei biblioteci hunedorene

Enunțate succint, rezultatele obținute, în anul 1968, în județul Hunedoara, pe tărîmul lecturii publice se prezintă astfel: (vezi tabelul de mai jos.)

Dificultatea, în cazul de față, ca și în cazul celorlalte județe de care ne-am ocupat este să operezi o selecție printre nenumăratele date semnificative pe care istoria contemporană a bibliotecilor publice din țara noastră le-a înregistrat an de an. Asupra cărei biblioteci să te oprești? Biblioteca orășenească din Hațeg sau cea din Brad? Biblioteca comunală din Luncoiu de Jos sau cea din Streisingiorgiu?

Ne-am oprit la una din cele mai de seamă biblioteci de pe meleagurile hunedorene, **BIBLIOTECA MUNICIPALĂ DEVA**.

Felul bibliotecii	Numărul bibliotecilor	Total volume	Numărul cititorilor	Nr. volume împrumutate
Municipale și orășenești	6	260 731	21 940	401 803
Comunale	57	493 237	45 779	400 424

Un dialog definitiv

Anul 1949 poate fi socotit ca dată a înființării, pe lângă Ateneul popular, a unei biblioteci, în care își are obârșia actuala Biblioteca municipală din Deva. În urma centralizării mai multor colecții aparținând unor instituții publice, fondul inițial de 300 de volume sporește, pînă la sfîrșitul anului, la 2 mii de volume. În ciuda eforturilor susținute pentru popularizarea bibliotecii și atragerea cititorilor, planul de 900 de cititori prevăzuți pentru anul 1949 nu se realizează. În anul 1951, ca urmare a schimbărilor petrecute în structura administrativ-teritorială a țării, biblioteca Ateneului popular se naște, am putea spune, pentru a doua oară, devenind Biblioteca regională Hunedoara, funcție pe care o va îndeplini pînă în anul 1968. Ritmul de dezvoltare al bibliotecii devine impresionant, după cum rezultă din următorul tabel:

Anul	Fond de publicații	Cititori înscriși	Volume solicitate	Indice de lectură
1951	6 230	1 346	13 060	9,7
1955	36 358	3 511	40 224	11,4
1960	61 617	5 749	114 114	19,8
1965	89 487	7 402	167 550	22,5
1968	106 458	8 015	183 818	23,2

Astăzi aproape un sfert din populația municipiului Deva apelează la colecțiile bibliotecii.

De la un salariat cît avea Biblioteca Ateneului popular, în 1949, astăzi Biblioteca municipală numără 17 lucrători (inclusiv personalul tehnico-administrativ).

Ca urmare a creșterii considerabile a numărului de publicații din colecțiile sale, localul bibliotecii a devenit necorespunzător. Secția pentru copii este înghesuită în spațiul sălii de lectură, deși volumul activității — peste 4 mii de cititori din rîndul elevilor — ar îndreptăți repartizarea unei săli aparte. Organizarea unor bune instrumente de informare — sistemul de cataloage: alfabetic, sistematic, pe titluri, bibliografic, al recenziilor și prezentărilor de cărți — deși contribuie la dezvăluirea fondurilor, în toată bogăția lor, nu reușește să anihileze inconvenientul de a nu putea asigura cititorilor accesul liber la raft, tot din lipsă de spațiu.

Deși Biblioteca municipală a început să organizeze filiale (în cartierul Ceangăi, în satul Cristur) și proiectează să extindă această acțiune, acest fapt nu reușește să suplinească lipsa unor condiții materiale corespunzătoare la sediu. În orașul Deva, în plină dezvoltare economică și în continuă înnoire, numai localul bibliotecii a rămas același, de acum 20 de ani, învechit și strîmt.

Mi s-au părut definitorii pentru modul în care bibliotecarii comunali își privesc astăzi profesiunea, pentru modul în care își concep activitatea, cele câteva răspunsuri primite de la Rodica Prescan, bibliotecară în comuna Gurasada, jud. Hunedoara, la întrebările pe care i le-am adresat.

— *Ce criterii vă călăuzesc în completarea colecțiilor?*

— *R.P.*: În primul rînd caut să mă documentez asupra problemelor politice de actualitate. În tot ceea ce întreprind, documentele de partid și de stat îmi sînt principalul îndreptar.

Încerc de asemenea să fiu la curent cu sarcinile economice care se pun în mod concret în comuna noastră.

În completarea fondului de cărți al bibliotecii s-a ținut întotdeauna seamă de cerințele de lectură ale populației, în funcție de vîrstă, pregătire școlară, profesie. În acest scop am întocmit un tabel nominal cu populația comunei repartizată pe aceste categorii. Sînt de asemenea avute în vedere, cu prilejul achizițiilor, solicitările repetate, care nu pot fi satisfăcute și pe care le consemnez într-un caiet special.

— *Ce preocupări aveți în ceea ce privește atragerea și permanentizarea cititorilor?*

R.P.: Mă preocup în primul rînd de îndrumarea lecturii cititorilor, recomandînd fiecăruia cartea cea mai potrivită în raport de vîrstă, pregătirea, profesia, ținînd cont de interese și gusturi de lectură. Începînd cu anul 1962, am trecut la întocmirea planurilor de lectură individuale, cca 8—12 titluri, pentru cititorii începători. Pentru cititorii mai vechi, cu gustul lecturii deja format, întocmesc liste de recomandare, cu noutățile bibliotecii, pe categorii de interese, pe care le afișez la bibliotecă, la C.A.P. etc. Oamenii din comună vor să știe, vor să afle, vor să se informeze. Ei vor să se cultive nu numai în domeniul cunoștințelor profesionale. Întreaga viață impune astăzi o

ANTECEDENTE ȘI REALITĂȚI CONTEMPORANE LA UN PĂTRAR DE VEAC

asemenea atitudine față de cultură. În practica mea, de peste 10 ani, am constatat că cititorii bibliotecii vor să învețe, dar nu vor să fie dădăciți. Iată de ce munca noastră, care în esență nu diferă de activitatea pedagogică, cere foarte mult tact în contactul cu cititorii.

În anul 1967 am întocmit pentru prima dată harta repartizării cititorilor în comună ceea ce îmi permite să urmăresc pătrunderea cărții în fiecare casă.

Pentru stimularea cititorilor fruntași s-a introdus în anul 1965 panoul de onoare cu fotografii. La sfârșitul anului 1968, cu ocazia Anului Nou, am trimis felicitări celor mai activi cititori ai bibliotecii. Anul acesta, primul cititor înscris, al 100-lea, al 300-lea, al 500-lea... au primit daruri în cărți, cumpărate din fondurile căminului cultural.

Pentru a cunoaște și mai bine cerințele de lectură ale cititorilor, de curând am întocmit un chestionar cu 10 întrebări, pe care l-am difuzat unui număr de 50 de cititori. Sper că analiza răspunsurilor furnizate de acest sondaj mă va ajuta în orientarea activității cu cartea, în viitor.

— *În legătură cu propaganda cărții ce ne puteți spune?*

R.P.: Folosesc o gamă variată de forme și metode, având tot timpul în față principiul că pentru reușita manifestărilor cu cartea este necesar ca acțiunile să fie anunțate din vreme, să fie bine pregătite, să se adreseze unor grupe omogene de cititori, dar mai ales să aducă în dezbatere teme care îi interesează, care le pot stimula participarea.

Urmărirea presei de specialitate mă ajută să fiu la curent cu formele de propagandă a cărții folosite de alte biblioteci, să-mi însușesc unele sugestii, adaptându-le la condițiile specifice comunei noastre.

Menționez câteva dintre reușite: serile de întrebări și răspunsuri *Ce trebuie să știm despre campania agricolă de primăvară și Măsurile de prim ajutor ce se acordă animalelor în bolile frecvente în perioada de vară, concursurile Cum să ne comportăm în societate?* și *Cine știe zootehnie câștigă*, serile literare *Gînduri închinare mamei* și *Coșbuc — poet al țărănimii*.

Desigur, în perioada aceasta, în fruntea preocupărilor noastre se află popularizarea documentelor Congresului al X-lea al Partidului și aniversarea Eliberării. Biblioteca noastră este prezentă la sărbătoarea întregii țări printr-un variat program de manifestări cu cartea: expoziții, seri de poezie, întâlniri cu scriitorii...

Grupaj realizat de Ioana TAUTU

În deceniile care au precedat luminosul August 1944, încercările unor intelectuali animați de dragoste pentru popor de a înjgheba biblioteci s-au lovit de opreliștile și greutatea caracteristice vremurilor de atunci. Depășindu-și amintirile din trecut, bătrînul Constantin Sireteanu din comuna Dumbrăveni, județul Suceava, ne împărtășește: „La cei 94 de ani ai mei pot să vă spun că am fost printre primii cititori ai bibliotecii din Dumbrăveni. L-am citit și recitat cu drag pe Eminescu, participam cu dragoste la toate activitățile culturale din cadrul bibliotecii. Eram mulți cetățeni care nu știau să citească, dar ei frecventau serile culturale unde, prin viu grai, aflau despre cele scrise în cărțile pe care nu puteau să le pătrundă”.

Un alt cititor, din aceeași comună, Dumitru Galan, reia firul aceluiași amintiri: „Părinții mei au fost oameni săraci și n-am avut posibilitatea să urmez mai departe la școală. Am continuat să citesc la biblioteca din comună cărți în care îmi găseam consolarea și mă gîndeam că viața celor de jos nu va fi mereu aceeași. Plăteam cu plăcere o cotizație din care se cumpărau cărți. Dar în bibliotecă se aflau pe atunci prea puține volume și multe dintre ele erau lipsite de interes. Acum, drept să vă spun, sînt de-a dreptul uimit de bogăția de cărți ce se află în rafturi și caut să le citesc pe cele mai bune”.

Mergînd pe firul documentelor și al relatărilor scrise sau verbale ale cititorilor și ale bibliotecarilor, aflăm unele amănunte despre antecedentele unor biblioteci publice de azi. Întocmirea unor monografii locale ar aduce, desigur, un plus de informații despre bibliotecile publice din Moldova, față de cele prezentate de noi.

Bibliotecile publice care au fost create înaintea ultimului pătrar de veac erau emanația unor inițiative locale, constituirea și dezvoltarea lor nefiind o problemă de stat. Cele mai multe au avut o existență efemeră și o activitate sporadică, prea puține dintre ele au rezistat și supraviețuit încercărilor grele prin care a trecut țara în cel de-al doilea război mondial. Cărțile, mutate dintr-un loc în altul, au fost distruse, cele mai multe s-au pierdut.

A prezenta situația actuală a bibliotecilor publice, pornind de la antecedente ar releva deosebirii imense și ar fi prea puțin. Pentru că, la unele dintre ele, firul continuității a fost rupt nu de mult după ce au luat ființă sau în timpul războiului și pentru că Eliberarea a deschis o epocă nouă în viața și cultura poporului nostru. După 23 August 1944, activitatea de organizare a bibliotecilor publice a trebuit să fie luată de

la capăt. De aceea, data înființării majorității bibliotecilor publice este situată în anii socialismului. În toate județele s-a încheiat o rețea de biblioteci publice bine conturată, care beneficiază din plin de sprijinul material al statului socialist și de îndrumarea organelor locale de partid și de stat.

Vom încerca să prezentăm sumar antecedentele unor biblioteci și datele esențiale despre activitatea acestora.

JUDEȚUL IAȘI

Rețeaua bibliotecilor publice de stat din județul Iași în anul 1968

	Unități	V o l u m e	Cititori	Volume eliberate
Biblioteci municipale și orașenești	4	251 745	26 786	608 252
Biblioteci comunale	85	886 527	107 548	805 866

Biblioteca municipală Iași

La 1 octombrie 1920, din inițiativa unui grup de intelectuali, Primăria municipiului Iași înființează Societatea culturală „Muzeul orașului Iași”, în Statutul căreia, apărut cu un an mai târziu, se prevedea formarea unei biblioteci ce urma să preia ca fond inițial cărțile bibliotecii Primăriei comunei Iași. După concepția organizatorilor de atunci, biblioteca urma să colecționeze în primul rând cărțile tipărite în Iași, periodicele și publicațiile ce tratează despre orașul Iași și despre Moldova. N. A. Bogdan, cunoscut pentru preocupările sale bibliografice, se însărcinează în anul 1922 să redacteze un catalog al bibliotecii.

Cu trecerea anilor, colecțiile bibliotecii au început să crească datorită, mai ales, donațiilor de la intelectuali de vază și alte personalități marcante. Între anii 1923 și 1925, și în anul 1928, de pildă, nu s-a cumpărat nici o carte.

Transformarea bibliotecii, dintr-o colecționară a tipăriturilor, într-o instituție pentru public, are loc în anul 1937, când, la dispoziția cititorilor au fost puse 10 000 de volume. Inventarele bibliotecii din 1938 menționează existența unui fond de circa 17 000 de cărți, ca și donații în tablouri, obiecte de artă etc. Ziarul *Opinia* (34, nr. 9441, 13 sep. 1938, p. 1.) scria că, în primul an de activitate, Biblioteca municipală a fost consultată de 3 500 de cititori. Din actele bibliotecii reiese că, la începutul războiului, în anul 1941 au existat 23 622 de volume și o frecvență de 7 968 de cititori.

În panica și haosul din timpul războiului, nimeni nu s-a mai îngrijit de cărțile strînse cu atita trudă și din colecțiile bibliotecii nu a mai rămas nimic.

După Eliberare, datorită condițiilor create de organele locale de partid și de stat, se depun eforturi pentru organizarea unei mari biblioteci publice, care să satisfacă cerințele de lectură ale cititorilor ieșeni. Renașterea bibliotecii datează de la sfârșitul anului 1950, când sosesc primele 2 000 de volume și începutul anului 1951, când se reia practic activitatea. De la acest nou început și pînă în zilele noastre, numărul cititorilor a crescut de 17 ori, fondul de publicații de 64 de ori, numărul volumelor consultate de 45 de ori, personalul de bibliotecă de 19 ori.

Colecțiile bibliotecii cuprind la ora actuală peste 170 000 de volume, dintre care 30 000 de valoare bibliofilă, reprezentînd o bogată colecție tradițională. Cititorii au la dispoziție o discotecă cu 2 109 discuri românești și străine, o colecție completă de stasuri și publicații ale I.D.T. În afară de colecțiile din principalele ziare și reviste centrale și locale, biblioteca a achiziționat periodice vechi românești (*Albina românească*, *Magazin istoric pentru Dacia*, *Contemporanul*, *Viața românească* ș.a.) care interesează istoria literaturii române.

În anul 1962 se organizează accesul liber la raft al cititorilor adulți, iar în 1966, spațiul a fost mărit, ajungînd la încăperi mobile adecvat, în care sînt expuse între 12 000 și 14 000 de volume. În anul 1966 a fost introdus accesul liber la raft și în secția de împrumut pentru copii. Cititorii au

la dispoziție trei săli de lectură cu 180 de locuri, unde se află un important fond uzual. O sală de lectură este profilată pentru lectura publicațiilor periodice.

Instalată într-o aripă a Palatului culturii, Biblioteca municipală din Iași și-a câștigat un binemeritat prestigiu datorită activității ei educative și științifice. La sfârșitul anului 1968, registrele de evidență arătau un număr de 21 435 de cititori, care au consultat 529 754 de volume, în medie 25 de volume consultate de un cititor. A fost creat un sistem de cataloage alfabetic și sistematice pentru fondul general al bibliotecii, pentru fondul de dublete, al secției de împrumut pentru copii, al discurilor, al publicațiilor periodice și catalogul stasurilor.

Serviciul de informare bibliografică se preocupă de organizarea instrumentelor de informare, întocmirea fișierului bibliografic referitor la dezvoltarea județului în anii socialismului. Alte fișiere bibliografice, ca, de pildă, *Pagini din istoria P.C.R.*, *Congrese, plenary ale C.C. al P.C.R.*, *Pagini din isto-*

ria patriei, Scriitori români și străini, Probleme de documentare și bibliografie ș.a., sînt puse la dispoziția cititorilor și, în același timp, pe baza lor se elaborează un număr însemnat de bibliografii.

Activitatea editorială a bibliotecii se concretizează în numeroase lucrări, printre care cităm: seria de contribuții la bibliografia județului Iași (*Viața literară în regiune. 1944—1964*; *Teatrul Național „Vasile Alecsandri”. 1944—1946*; *Viața culturală și artistică în regiunea Iași. 1944—1967*; *Monumente din municipiul și județul Iași* (sub tipar); *Dezvoltarea economiei și industriei în orașul Iași* (sub tipar); *Contribuții la iconografia războiului pentru independență, 1877—1878*, de C. Gîlea și I. Kara, indici bibliografici și bibliografii de recomandare.

În pragul a 50 de ani de existență, Biblioteca municipală Iași se afirmă ca o bibliotecă publică și științifică modernă, cu o vie activitate bibliografică, preocupată mereu de a se integra în dezvoltarea socialistă a orașului și județului Iași.

JUDEȚUL GALAȚI

Rețeaua bibliotecilor publice de stat din județul Galați în anul 1968

	Unități	Volume	Cititori	Volume eliberate
Biblioteci municipale și orașenești	4	339 894	16 699	367 149
Biblioteci comunale	56	492 411	83 256	526 645

Biblioteca municipală „V. A. Urechia”

Înființată din inițiativa și prin donația făcută de omul de cultură, profesorul universitar și academicianul Vasile Alexandrescu Urechia, biblioteca a fost inaugurată la 11 noiembrie 1890, cu un fond inițial de 4 561 de cărți, 1065 de broșuri, 179 de manuscrise, 27 de atlase și hărți, 150 de stampe și litografii. Viitorul „depozit național”, cum era concepută biblioteca, avea să cunoască sub conducerea fondatorului, timp de 11 ani o dezvoltare care a situat-o printre cele mai mari biblioteci românești din acele vremuri.

Uzind de prestigiul său în viața culturală a României, V.A.Urechia apelează la edituri, tipografii, librării și persoane particulare pentru donații de publicații, manuscrise, documente, piese muzeistice și tot ce se putea colecționa pentru o bibliotecă-muzeu, așa cum era în vederea fondatorului. Prin grija lui au fost editate cataloagele biblio-

teci și *Buletinul bibliografic*, care, alături de liste de cărți, cuprindea și extrase din documente și cărți românești și străine de interes național.

În perioada vieții lui V.A.Urechia și în cea imediat următoare, în colecțiile bibliotecii intră o parte din bibliotecile personale ale lui Nicolaie și Iancu Văcărescu, Gh. Asachi, M. Kogălniceanu, D. Sturdza și alte personalități. O dată cu trecerea anilor, interesul pentru bibliotecă al Ministerului Instrucțiunii Publice și al organelor administrației locale începe să scadă. Începînd din anul 1905, creșterea colecțiilor stagnează, tipărirea cataloagelor încetează, se întreprind numai măsuri de conservare a fondurilor, care apoi se opresc. Încercările lui S. Haret, și N. Iorga de a redresa situația bibliotecii, în primele decenii ale secolului al XX-lea, au rămas în fază de inițiativă.

În decursul anilor, Biblioteca „V.A.Urechia” a organizat și unele filiale:

Biblioteca din *Slobozia Conachi* înființată la data de 9 februarie 1929, cu un fond inițial de 76 de volume;

Biblioteca din *Tulucești*, înființată la 2 martie 1924, cu un fond inițial de 232 de volume;

Bibliotecile din *Independența* și *Piscu*, înființate în anul 1922. Biblioteca din *Independența* a fost prima filială a Bibliotecii centrale din Galați.

Fondul de carte veche al acestor filiale s-a pierdut în timpul războiului sau mai înainte. Pentru a ne face o imagine a dezvoltării acestor biblioteci publice în anii noștri, prezentăm datele principale din 1960 și 1968 :

Fillalele bibliotecii „V. A. Urechia”

Nr. crt.	Unitatea	Anul	Cititori	Fond	Nr. volume consultate
1	Slobozia Conachi	1960	845	4 700	8 652
		1968	1 210	6 733	12 100
2	Tulucești	1960	972	5 400	9 253
		1968	1 418	9 670	12 809
3	Independența	1960	715	4 720	7 525
		1968	780	6 281	9 220
4	Piscu	1960	785	3 825	7 952
		1968	1 097	5 303	10 506

După reorganizarea ei din anul 1949, Biblioteca „V.A.Urechia” va cunoaște o dezvoltare care a depășit cu mult cele mai îndrăznețe visuri ale lui V. Surdu, primul ei bibliotecar, sau ale lui C. Calmuschi, cel mai activ director al ei.

Ritmul creșterii colecțiilor în ultimele decenii depășește cifra de 10 000 de volume anual, cataloagele au fost organizate științific, apare cu regularitate publicația *Colecțiile bibliotecii*, se desfășoară o activitate intensă de cercetare și de informare biblio-

grafică. A reînceput valorificarea colecțiilor tradiționale prin elaborarea unui program de editare a cataloagelor, a apărut primul volum din *Cartea românească veche — la Biblioteca „V.A.Urechia” din Galați*, altele fiind în fază de tipar sau de redactare.

Zilnic, sălile de lectură și de împrumut sînt frecventate de peste 400 de cititori, ceea ce înseamnă o frecvență care depășește pe aceea a unei luni de zile dinainte de 1944.

Citeva date comparative sînt concludente în acest sens :

Dezvoltarea activității Bibliotecii „V. A. Urechia”

Anul	Volume	Cititori	Frecvența cititorilor	Volume eliberate	Personal	
					Total	De specialitate
1890	5 958	—	342	689	2	1
1932	50 000	—	7 449	11 192	3	2
1949	52 000	736	7 576	13 247	3	2
1950	56 766	1 281	9 714	19 412	4	4
1960	169 593	9 944	88 475	192 598	18	12
1968	274 205	10 346	108 602	260 865	55	37

Permanentul deziderat al bibliotecii, localul, a fost realizat pe deplin. Biblioteca a primit una din cele mai frumoase și spațioase clădiri din oraș, ceea ce îi permite să organizeze săli de lectură cu 160 de locuri, față de 24 înainte de anul 1944 și de 60 de locuri cît avea anul trecut. Spațiul sălilor de împrumut s-a lărgit, depozitele au crescut de la 174 de metri pătrați în anul 1940 la peste 600 de metri pătrați, ceea ce per-

mite organizarea științifică a colecțiilor. În noul local se va putea organiza temeinic muzeul bibliotecii, care va avea profilul de muzeu al scrisului și al cărții.

Alocarea, în anii următori, a unor importante fonduri bănești de către consiliile populare județean și municipal, va crea posibilități pentru utilizarea și modernizarea bibliotecii la nivelul cerințelor populației Galațiului socialist.

JUDEȚUL SUCEAVA

Rețeaua bibliotecilor publice de stat din județul Suceava în anul 1968

	Unități	Volume	Cititori	Volume eliberate
Biblioteci municipale și orașenești	8	335 282	36 063	420 443
Biblioteci comunale	90	829 784	104 651	924 841

Biblioteca municipală Suceava

Înainte de izbucnirea celui de-al doilea război mondial, în orașul Suceava a existat o bibliotecă publică despre care, pînă acum, nu se cunosc prea multe amănunte. În Statutele Societății „Casa Națională din Suceava” (Suceava, Tipografia Herman Beiner, 1929), articolul 4 menționează: „Societatea fiind chemată a administra și reprezenta Fundațiunea Bibliotecii Centrale, va avea în grijă sa această instituțiune, ca ea să devină un puternic instrument pentru răspîndirea și adîncirea culturii naționale în păturile cele mai largi ale poporului”. Biblioteca centrală avea ca sarcină să sprijine și să înființeze „biblioteci, case de citire și orice așezăminte de educație culturală cetățenească la orașe și la sate”.

Biblioteca municipală Suceava nu a moștenit nimic din fondul vechii biblioteci. După ce a luat ființă în anul 1952, Biblioteca municipală Suceava a evoluat în ritmul și pe fondul întregii dezvoltări industriale și urbanistice a orașului. De la 9 030 de volume în fondul de publicații, 663 de cititori și 5 314 volume eliberate în primul an de activitate, în anul 1968, numărul cititorilor a crescut de 9 ori, fondul de publicații de 14 ori, numărul de volume eliberate de 24 de ori.

Colecțiile bibliotecii, în total peste 125 000 de volume, dintre care 14 235 de volume în fondul de carte veche creat prin achiziții de la anticariate sau primite de la Fondul de stat al cărții și Biblioteca Academiei Republicii Socialiste România, constituie o bază temeinică pentru satisfacerea cerințelor de lectură ale populației și pentru documentare. În momentul de față se pune problema organizării accesului liber la raft și pentru aceasta este necesar să se atribuie un spațiu mai larg în imobilul unde biblioteca își are sediul în prezent.

O dată cu transformarea bibliotecii regionale în bibliotecă municipală se manifestă o preocupare mai intensă pentru activitatea bibliografică. Biblioteca municipală se afirmă ca principala bibliotecă publică din județ.

Serviciul de informare bibliografică elaborează bibliografia curentă a județului Suceava, face cercetări bibliografice asupra unor personalități marcante ale județului (Dimitrie Onciul, Simion Florea Marian, Lecca Morariu, Anton Holban, Artur Gorovei și alții), întocmește instrumente de informare bibliografică, cum ar fi fișierele: *Eminescu, Teorie, istorie și critică literară, Monumente ale județului Suceava etc.* În urma unui studiu privind răspîndirea cărții în municipiul Suceava, s-a ajuns la concluzia că există posibilități de sporire a eficienței activității prin reorganizarea pe baze moderne a secțiilor de împrumut, prin îmbunătățirea condițiilor de spațiu la filiala Burdujeni și prin înființarea unei noi filiale în cartierul Ițcani.

Biblioteca orașului

Cîmpulung Moldovenesc

În Cîmpulung, existența bibliotecilor publice poate fi atestată încă din mijlocul veacului trecut. În anul 1851, în urma intervențiilor unor cărturari români în frunte cu frații Hurmuzachi, se aprobă înființarea în Bucovina a unei „Biblioteci a țării” sub denumirea germană de „Bukoviner Landesbibliothek”.

În anul 1897, la Cîmpulung s-au pus bazele primei biblioteci a orașului, care avea să funcționeze în cadrul așa numitului „Cabinet de lectură «Desteptarea»”. A urmat apoi înființarea unei biblioteci publice pe lângă clubul „Rarăul” și biblioteca societății „Școala română”. Volumele aparținînd acestor biblioteci au constituit baza fondului de publicații al bibliotecii județului Cîmpulung, care începuse să se organizeze prin anii 1936—1937. O dare de seamă a prefecturii județului amintește că, în anul 1937, biblioteca avea un fond de 5 235 de volume. Cu toată strădania unor oameni de seamă ai orașului, biblioteca n-a putut rezista în anii războiului, cărțile fiind distruse sau pierdute.

În anul 1945, se reia activitatea cu un fond de 5 000 de volume și cu 100 de cititori înscrși. După aproape 25 de ani, în 1968, numărul cititorilor a crescut de 35 de ori (3 491 de cititori înscrși), fondul de publicații de peste 10 ori (51 100 de volume). Numărul volumelor eliberate a crescut de la 1386 în anul 1952 la 85 085 de volume eliberate în anul 1968 (adică de 61 de ori).

Biblioteca, mutată de curînd într-o clădire dintre cele mai frumoase din oraș, dispune de 12 săli spațioase în care funcționează secția de împrumut pentru adulți, secția pentru copii, trei săli de lectură. Directoarea bibliotecii, Valentina Vranău, care a închinat 19 ani activității bibliotecare, ne relatează că anual, în fondurile de publicații ale bibliotecii, intră circa 5 000—6 000 de volume, colecțiile îmbogățindu-se atît prin achizițiile din producția editorială curentă cît și datorită unor inimoși sprijinitori ai bibliotecii, care o ajută prin donații să-și constituie un fond de carte veche.

Biblioteca are abonamente la 30 de periodice și dispune de colecții de periodice vechi.

Biblioteca din Cîmpulung se remarcă prin varietatea formelor de propagandă și prin organizarea unor manifestări care s-au bucurat de colaborarea intelectualilor din oraș. Așa, au fost, de pildă, cele două sesiuni de comunicări și referate: *Biblioteca cîmpulungeană la 70 de ani de activitate*, organizată în anul 1967, și *Pagini din cultura cîmpulungeană*, organizată anul trecut. Lunar, într-o zi fixată anume, se organizează manifestări diferențiate, în cadrul cărora se abordează, pornindu-se de la cărți, probleme de educație etică și estetică, științifică și pedagogică. Cu ocazia celui de-al X-lea Congres al P.C.R. și a aniversării a 25 de ani de la Eliberare, biblioteca susține, la stația de radioficare, ciclul *Omagiu glorioșului pătrar de veac*. Prin intermediul bibliotecii, cititorii au posibilitatea să se întâlnească și să discute cu numeroși scriitori.

JUDEȚUL BOTOȘANI

Rețeaua bibliotecilor publice de stat din județul Botoșani în anul 1968

	Unități	Volume	Cititori	Volume eliberate
Biblioteci municipale și orașenești	4	110 390	8 870	161 751
Biblioteci comunale	69	672 518	69 993	591 115

Biblioteca municipală Botoșani

În *Monografia orașului Botoșani*, Arthur Gorovei amintește despre o însemnare cu caracter de inventar, care datează din anii 1830—1840. Este vorba de o bibliotecă particulară despre care N. Iorga pomenește în *Studii și documente*. În anul 1938, cu prilejul unei vizite pe care o face în orașul natal, savantul își exprimă regretul că nu există o bibliotecă publică.

În afară de biblioteca Liceului Laurean, care posedă o veche și importantă colecție de publicații, în oraș au mai funcționat unele biblioteci înființate de tinerii studiosi sau de către diferite asociații.

Înființarea unei biblioteci publice de stat a avut însă loc abia după 23 August 1944. De la începutul timid cu 1 500 de volume în anul 1947 biblioteca a ajuns în anul 1950 la un fond de publicații de 5 900 de volume și înscrise 580 de cititori care au consultat

3 100 de volume. O dată cu trecerea anilor, activitatea s-a dezvoltat, ajungîndu-se în anul 1968 la un fond de publicații de 8 ori mai mare decît în anul 1950, la un număr de cititori de 7 ori mai mare și la un număr de volume eliberate de 30 de ori mai mare. În prezent, biblioteca dispune de un fond de publicații de 50 000 de volume, dintre care peste 4 000 de volume sînt expuse în sala de împrumut pentru adulți, unde s-a organizat accesul liber la raft, și 6 000 de volume în secția pentru copii. Sala de lectură cu 40 de locuri este frecventată zilnic în medie de 50 de cititori.

Biblioteca municipală acordă asistență de specialitate bibliotecarilor din comunele județului, organizează cursuri și practica pentru bibliotecarii nou angajați. Contribuția bibliotecii la activitatea cabinetului metodic de pe lângă Comitetul județean pentru cultură și artă se concretizează prin participarea la stabilirea temelor și la desfășurarea schimburilor de experiență.

JUDEȚUL NEAMȚ

Rețeaua bibliotecilor publice de stat din județul Neamț în anul 1968

	Unități	Volume	Cititori	Volume eliberate
Biblioteci municipale și orașenești	4	123 107	11 135	210 302
Biblioteci comunale	70	571 315	82 336	672 822

Biblioteca municipală Piatra Neamț

În urmă cu un secol, după toate probabilitățile în anul 1868, a luat ființă cea dintâi bibliotecă de lectură publică din Piatra Neamț — biblioteca „Societății pentru învățătura poporului român”. Secțiunea județului Neamț a acestei societăți, constituită în anul 1867, inițiază o colecție de cărți pentru întemeierea unei biblioteci publice. Reușita acțiunii a fost consemnată într-un registru al bibliotecii. Un catalog al cărților din anul 1870 menționa 413 titluri în 490 de volume. Fondurile modeste ale bibliotecii au crescut în anii care au urmat, de vreme ce la 13 mai 1875, M. Halunga, bibliotecarul de atunci, cerea să se facă „patru dulapuri pentru cărțile bibliotecii”. În anul 1906 se menționează că această bibliotecă a fost donată cu câțiva ani mai înainte liceului de băieți.

Actuala bibliotecă municipală a luat ființă în anul 1948, cu un fond de 8 700 de volume. În prezent, biblioteca posedă un fond de publicații de peste 42 000 de volume (de 4,5 ori mai multe decât în anul 1950), iar în anul 1968, numărul cititorilor (în total 3 400) era de trei ori mai mare decât în 1950 și numărul volumelor difuzate (în total 36 000) de 3,5 ori mai mare. (Creșterea ar fi fost mai mare, dar, în anul 1968, biblioteca a fost închisă patru luni pentru renovare). Cititorii pietreni au la dispoziție o bibliotecă frumos amenajată, unde aproximativ 9 000 de volume sînt expuse la raftul liber al secției de împrumut pentru adulți, o secție pentru copii cu un fond de peste 8 000 de volume, o sală de lectură pentru adulți cu 16 locuri și alta pentru copii cu 20 de locuri. Biblioteca este frecventată zilnic de peste 100 de cititori, care împrumută în medie 350 de volume.

Biblioteca comunală Vinători

Biblioteca publică din comuna Vinători a luat ființă la 21 aprilie 1897. Într-o scrisoare a arhiepiscopului Chiriac, adresată Ministerului Instrucțiunii Publice și al Cultelor, se cere aprobarea statutelor bibliotecii... „văzînd că școala ori care ar fi ea, fără bibliotecă specială nu poate servi cu avantajii, unde atît învățătorii cît și alte persoane dintre cetățeni să poată găsi materialul instructiv, m-am decis și am înființat o bibliotecă în care astăzi se găsesc peste 5 000 de volume, tot felul de științi, provenite din donațiuni din partea sub-scrisului și al altor persoane doritoare de progresul instrucțiunii”.

De la înființare și pînă la sfîrșitul celui de-al doilea război mondial, cit a funcționat biblioteca, fondul de publicații a ajuns la peste 8 000 de volume. Cca mai mare parte a acestui fond este integrată în colecțiile unor mari biblioteci din București.

Reorganizarea bibliotecii a început în anul 1948. Față de atunci, în 1968, numărul cititorilor a crescut de 14 ori, fondul de publicații de 19 ori, numărul volumelor eliberate de 26 de ori.

Despre activitatea acestei biblioteci și a bibliotecarului Constantin Oancea s-a mai scris în revista noastră. Redăm în cele ce urmează impresiile unui vechi cititor, Constantin Plăcintă, care frecventează biblioteca de 50 de ani: „Mi-a fost și îmi este dragă cartea, citesc de mic copil și am citit mult în viața mea, atît la biblioteca «veche» cît și la cea «nouă». Recitînd anumite cărți îmi dau seama că abia acum încep să le înțeleg, deoarece la vîrsta cînd am început eu să citesc mi-a lipsit orientarea și îndrumarea. Aceste două elemente de bază le găsesc acum cu prisosință în cadrul bibliotecii.”

JUDEȚUL BACĂU

Rețeaua bibliotecilor publice de stat din județul Bacău în anul 1968

	Unități	Volume	Cititori	Volume eliberate
Biblioteci municipale și orașenești	7	320 000	26 161	487 481
Biblioteci comunale	79	711 990	82 297	675 415

Biblioteca municipală Bacău

La data înființării ei în anul 1950, biblioteca încadrată cu trei bibliotecari funcționa în condiții cu totul nesatisfăcătoare: două

încăperi igrasioase, iluminate cu gaz lampant, un mobilier sărăcăcios și un fond de publicații de 2 500 de volume. Pentru a evidenția evoluția bibliotecii din primul an de activitate, 1951, pînă în anul 1968, prezentăm tabloul de mai jos:

Date despre activitatea Bibliotecii municipale Bacău

Anul	Volume	Cititori	Frecvența cititorilor	Volume eliberate	Personal de bibliotecă
1951	5 500	1 565	2 500	10 000	3
1952	29 086	2 208	22 982	25 320	5
1960	67 159	8 628	91 041	147 536	27
1968	147 555	9 709	106 357	286 739	49

În intervalul 1951—1968, numărul cititorilor a crescut de 6 ori, fondul de publicații de 27 de ori, numărul volumelor eliberate de 29 de ori, personalul bibliotecii de 16 ori. De la un buget anual de 10 000 de lei în anul 1951 s-a ajuns la o sumă care depășește un milion și jumătate de lei în anul 1968. Aceste câteva date ilustrează amploarea care a luat-o mînușcula bibliotecă din urmă cu aproape 20 de ani, transformarea ei într-o bibliotecă publică și științifică care polarizează în jurul ei aproape 10 000 de cititori.

Numai după un deceniu de la înființarea ei, biblioteca instalată într-un local corespunzător s-a afirmat printr-o bună organizare a activității: s-au creat servicii specializate, s-au mărit considerabil alocațiile pentru achiziții, s-a confecționat mobilier modern pentru sala de lectură și pentru secția

de împrumut. În general, biblioteca a devenit o prezentă mult apreciată în contextul vieții culturale din orașul și județul Bacău.

În anul 1964 a luat ființă serviciul de informare bibliografică, a cărei activitate s-a impus ca o necesitate. În momentul de față, acest serviciu posedă un număr de 250 de bibliografii dactilografiate și câteva fișiere în continuă completare (*Probleme ale învățămîntului, Bibliografia locală, P.C.R. — congrese, conferințe, plenare, hotărîri, Istoria și critica literară română etc.*). Biblioteca a editat un catalog al bibliografiilor, monografia bibliotecii comunale din Vinători, un catalog colectiv al cărților tehnice, o lucrare privind utilizarea agitației vizuale în bibliotecă, un pliant de popularizare a bibliotecii. În cursul acestui an se vor tipări două lucrări: *Bibliografia cărților vechi din bibliotecă Gh. Th. Kirileanu din Piatra Neamț și Bibliografia publicațiilor periodice din județul Bacău: 1868—1968.*

JUDEȚUL VASLUI

Rețeaua bibliotecilor publice de stat din județul Vaslui în anul 1968

	Unități	Volume	Cititori	Volume eliberate
Biblioteci municipale și orașenești	4	184 068	15 850	300 935
Biblioteci comunale	71	901 346	179 814	664 109

Biblioteca municipală „Stroe S. Belcescu” din Bîrlad

„Astăzi, 19 noiembrie 1906, legîndu-ne între noi prin cuvînt de cinste, am hotărît să lucrăm cu tot entuziasmul curat al tîne-

reții pentru întemeierea Bibliotecii publice din Bîrlad”. Așa sună actul de constituire semnat de un grup de intelectuali bîrlădeni, în frunte cu poetul G. Tutoveanu.

Începutul a fost modest: 300 de volume și câteva periodice donate de oameni de cul-

tură printre care se numără N. Iorga, Al. Xenopol și N. Gane. Primul sodiu a fost casa-lui G. Tutoveanu, iar în anul 1909 biblioteca este mutată în localul propriu construit prin grija și contribuția profesorului Stroe S. Belcescu.

De-a lungul existenței ei, biblioteca a cunoscut perioade de înflorire și de declin. În timpul primului război mondial este închisă și localul ei este pus la dispoziția refugiaților. Între cele două războaie mondiale, biblioteca cunoaște o perioadă de relativ progres. Astfel, ziarul local *Moldova* informa că la 2 ianuarie 1931, fondul de publicații al bibliotecii număra 6 000 de volume. În timpul celui de-al doilea război mondial, biblioteca a fost din nou închisă.

O nouă etapă în activitatea bibliotecii începe o dată cu redeschiderea ei la 20 septembrie 1944, când se efectuează toate operațiile cu privire la evidența publicațiilor. De atunci, progresele ei devin tot mai evi-

dente. Creșterea fondului de publicații, separarea acestuia pe secții, precum și introducerea accesului liber la raft în anul 1962 au dus la o creștere simțitoare a numărului de cititori. În ultimii 15 ani, fondul de publicații a crescut de la 11 518 volume, în 1953, la 55 327 de volume în anul 1968, numărul cititorilor de la 1 800 la 4 443, iar numărul volumelor eliberate de la 21 540 la 96 785.

Fiind cea mai mare bibliotecă publică de pe raza județului, Biblioteca municipală din Birlad continuă să sprijine instruirea bibliotecarilor comunați și să le acorde asistența de specialitate. Deși nu are un serviciu bibliografic, biblioteca se preocupă de întocmirea unor instrumente de informare bibliografică: catalogul noutăților, indici bibliografici, bibliografii de recomandare. Amintim, de pildă, bibliografia intitulată *Ora de dirigenție* și bibliografia *Douăzeci de ani de critică literară românească*.

JUDEȚUL VRANCEA

Rețeaua bibliotecilor publice de stat din județul Vrancea în anul 1968

	Unități	Volume	Cititori	Volume eliberate
Biblioteci municipale și orașenești	5	142 795	9 913	166 933
Biblioteci comunale	59	435 458	57 956	493 569

Biblioteca municipală Focșani

A luat ființă în anul 1910 prin transformarea bibliotecii „Cercului studenților putneni” (înființată în anul 1906) în Societatea culturală „Biblioteca orașului Focșani”. Scopul societății, așa cum reiese din Statutul publicat în anul 1912, era „dezvoltarea simțului literar atît printre membri ei cît și în afară”. Bugetul bibliotecii era constituit din subscripții și cotizații.

În anul 1916, o dată cu ocuparea orașului de către armatele germane, biblioteca a fost distrusă în cea mai mare parte. După primul război mondial, în anul 1922, este reorganizată sub auspiciile primăriei și poartă denumirea de „Biblioteca publică a orașului Focșani”. La redeschiderea ei, fondul de publicații era de 2 748 de volume, majoritatea provenind din donații. Colecțiile au crescut foarte încet, astfel că în anul 1944 au ajuns la numai 8 160 de volume. Între anii 1938 și 1940, considerați ca fiind ani în care activitatea era cea mai intensă, biblioteca era frecventată de 3 000—4 000 de cititori anual, și se difuzau 4 500—6 000 de volume anual.

Pentru a ne face o imagine despre saltul înregistrat în activitatea bibliotecii vom nota doar cîteva date din anul 1968: cititori înscrși — 3 282; cititori-frecvență — 47 854; volume existente — 66 353; volume eliberate — 86 669.

Biblioteca publică din Focșani a desfășurat o activitate susținută pe linia înființării și dotării unor biblioteci comunale. În anul 1951, cînd s-a trecut la organizarea mai intensă a rețelei de biblioteci publice, biblioteca din Focșani își fundamentează activitatea pe baze noi, devenind o verigă importantă în sistemul instituțiilor de stat pentru culturalizarea maselor. Este prima din țară care, în anul 1960, a introdus accesul liber al cititorilor la raft, metodă care, în urma experienței reușite de la Biblioteca publică din Focșani, s-a extins și în alte biblioteci.

Sumara prezentare a unor biblioteci publice moldovene a avut rostul de a semnala saltul important realizat de acestea în pătrunzătorul de veac pe care îl sărbătorim.

A. GRINDEA

DEZVOLTAREA

ACTIVITĂȚII BIBLIOTECILOR

OGLINDITĂ ÎN CIFRE

Prezentăm câteva date semnificative despre evoluția sistemului de biblioteci din țara noastră. Ne-am oprit, în special, la unii indicatori care caracterizează cel mai clocvent dezvoltarea diferitelor rețele de biblioteci în anii socialismului și permit compararea în timp a situației și realizărilor obținute.

În anuarele statistice au fost publicate, începând cu anul 1949, date despre diferitele rețele ale sistemului de biblioteci (numărul unităților și numărul de volume). În decursul anilor care au urmat, structura acestor rețele a suferit unele modificări. Astfel, bibliotecile școlilor de patru ani la sate s-au transformat în filiale ale bibliotecilor comunale, numărul lor scăzând de la 15 060 de unități în anul 1958, la numai 5 698 de unități în anul 1959. Tot în acești doi ani, numărul bibliotecilor sătești a scăzut de la 10 208 unități la 7 048 de unități, ca urmare a înființării de biblioteci comunale și a transformării în filiale ale acestora a unor biblioteci sătești. Până în anul 1959 la bibliotecile republicane au fost înregistrate șase unități, iar începând cu acel an și până în prezent există numai două biblioteci republicane: Biblioteca Academiei Republicii Socialiste România și Biblioteca Centrală de Stat. Ținând seama de aceste modificări intervenite în structura unor rețele, ne vom referi la

datele despre sistemul de biblioteci în ansamblu pentru perioada 1960—1968.

După cum rezultă din *Tabelul nr. 1*, în anul 1968, numărul bibliotecilor școlare și al bibliotecilor din instituțiile de învățămînt superior este mai mare decât în anul 1960, ca urmare a dezvoltării rețelei de învățămînt de toate gradele. Aceasta explică și creșterea substanțială a fondurilor de publicații din aceste biblioteci. În timp ce, în ansamblul sistemului de biblioteci, fondurile de publicații au înregistrat o creștere de 52 la sută, în rețeaua bibliotecilor școlare numărul de volume a crescut de 2,3 ori. Descreșterea numărului de unități în rețeaua bibliotecilor publice și în rețeaua bibliotecilor documentare reflectă tendința de creare a unor biblioteci mai mari, capabile să desfășoare o activitate mai amplă. Acest fapt este atestat de creșterea cu 40 la sută numărului de volume eliberate în bibliotecile documentare și cu 12 la sută în rețeaua bibliotecilor publice.

Începînd cu anul 1955, în anuarele statistice se publică date și despre numărul cititorilor și numărul volumelor eliberate. Pentru a prezenta o sinteză mai amplă a rețelei de biblioteci publice, am luat în evidență anii 1955, 1960 și 1968, după datele prezentate în anuarele statistice.

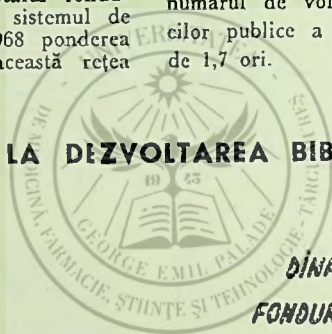
Sistemul de bibliotecel

Rețeaua	Unități		Volum mii		% față de 1960	Volum eliberate mii		
	1960	1968	1960	1968		1960	1968	% față de 1960
Bibliotecel republicane	2	2	8 328	10 688	128	1 014	1 539	151
Bibliotecel ale institutelor de învățământ superior	36	43	7 845	11 864	151	7 524	11 359	151
Bibliotecel documentare	5 032	4 535	9 662	13 592	141	3 553	4 976	140
Bibliotecel școlare	5 762	9 260	10 539	24 388	231	6 211	15 576	251
Bibliotecel publice	14 407	6 823	31 859	43 252	136	37 949	42 340	112

Față de anul 1955, cînd ponderea fondurilor de publicații din bibliotecel publice reprezenta 52,2 la sută din totalul fondurilor de publicații existente în sistemul de bibliotecel, la sfîrșitul anului 1968 ponderea fondurilor de publicații din această rețea

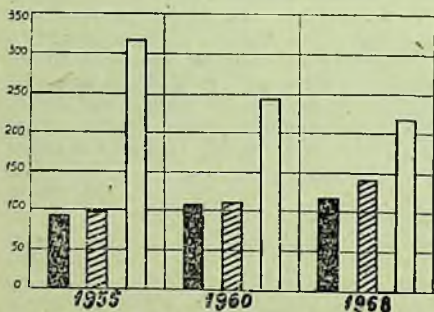
reprezenta numai 42 la sută. Aceasta este o scădere relativă, deoarece în mod absolut numărul de volume din fondurile bibliotecel publice a crescut în aceeași perioadă de 1,7 ori.

GRAFICE REFERITOARE LA DEZVOLTAREA BIBLIOTECILOR PUBLICE

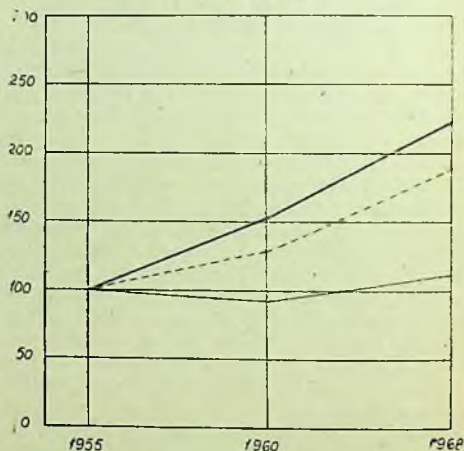

**DINAMICA CREȘTERII
FONDURILOR DE PUBLICAȚII
(1955=100)**

**GRADUL DE ASIGURARE
A POPULAȚIEI CU PUBLICAȚII
(VOLUME LA 100 DE LOCUITORI)**

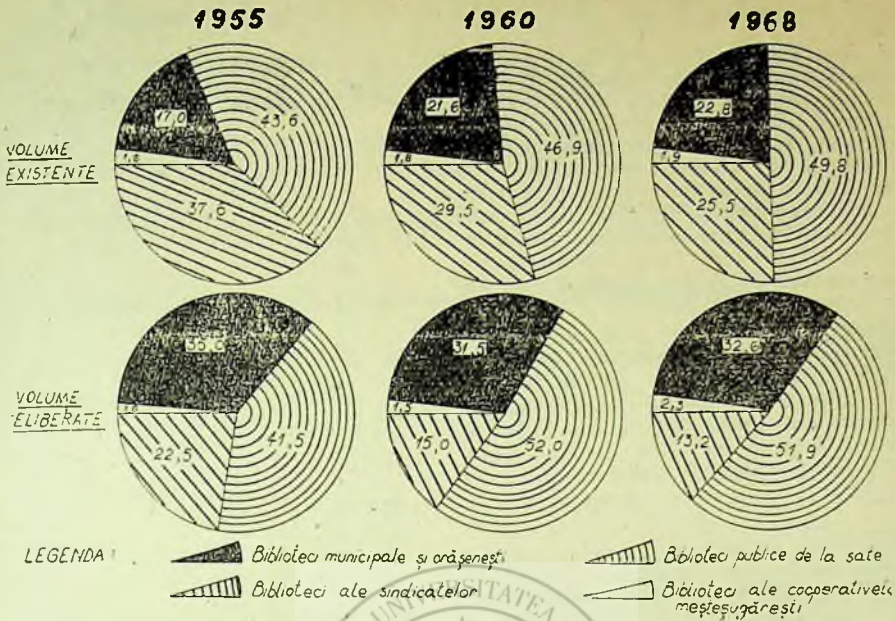

- Bibliotecel municipale și orașenești
- Bibliotecel publice de la sate
- Bibliotecel ale sindicatelor

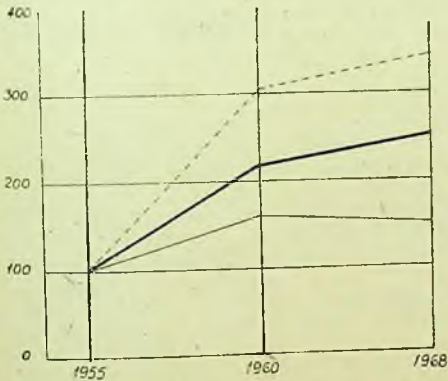

- Bibliotecel municipale și orașenești
- Bibliotecel publice de la sate
- Bibliotecel ale sindicatelor

Ponderea fondurilor de publicații și ponderea volumelor eliberate

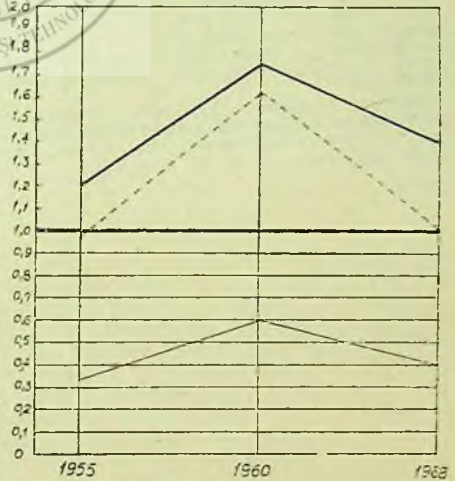

DINAMICA CREȘTERII VOLUMELOR ELIBERATE (1955 = 100)

- Bibliotec municipale și orașenești
- Bibliotec publice de la sate
- Bibliotec ale sindicatelor

CIRCULAȚIA FONDULUI DE PUBLICAȚII

- Bibliotec municipale și orașenești
- Bibliotec comunale
- Bibliotec ale sindicatelor

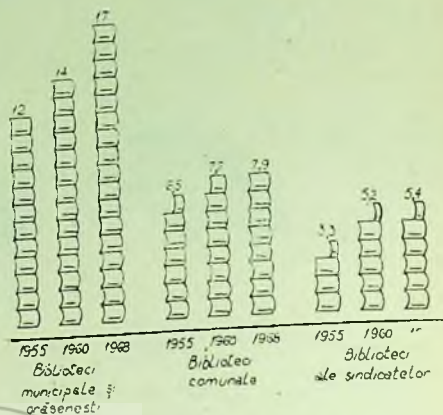
INDICELE DE LECTURĂ A CĂTITORILOR

(Volume eliberate
în medie la un cititor)

În graficele alăturate prezentăm o sinteză a datelor statistice referitoare la dezvoltarea bibliotecilor publice în anii 1955, 1960 și 1968*).

În această perioadă a avut loc o creștere constantă a gradului de asigurare a populației cu publicații de către bibliotecile municipale și orașenești și bibliotecile publice de la sate. Datorită creșterii numărului mediu scriptic de salariați într-un ritm mai rapid decât creșterea fondurilor de publicații din bibliotecile sindicale, gradul de asigurare cu publicații de către aceste biblioteci a înregistrat o descreștere. Totuși, bibliotecile sindicale continuă să asigure salariaților un număr important de volume.

Circulația fondului de publicații a înregistrat oscilații, atât în rețeaua bibliotecilor publice de stat, cât și în rețeaua bibliotecilor sindicale. Indicele de circulație în anul 1968 este mai ridicat decât în anul 1955, dar a scăzut față de anul 1960. Cu toate acestea, în toate rețelele de biblioteci publice s-a înregistrat o creștere a numărului de vo-

lume eliberate și a indicelui de lectură a cititorilor. Deosebit de pregnantă este această creștere la bibliotecile comunale. Deși numărul bibliotecilor de la sate a fost în anul 1968 de cinci ori mai mic decât în anul 1955 (datorită transformării unor biblioteci sătești în filiale ale bibliotecilor comunale), numărul volumelor eliberate de bibliotecile comunale a crescut de 3,5 ori față de numărul volumelor eliberate de bibliotecile publice de la sate în anul 1955. Este o dovadă incontestabilă că închegarea unor biblioteci publice în toate comunele a avut ca rezultat și o creștere a activității de împrumut.

Graficele de mai sus atestă linia ascendentă de dezvoltare a bibliotecilor publice.

ARON GRÜNBERG

* În calculul datelor privitoare la diferitele unități din rețeaua bibliotecilor publice am înglobat la „biblioteci municipale și orașenești” pentru anii 1955 și 1960 cifrele referitoare la bibliotecile regionale, raionale și populare, existente pe atunci.

Graficele: Ponderele fondurilor de publicații și ponderea volumelor eliberate, Gradul de asigurare a populației cu publicații, Dinamica creșterii fondurilor de publicații și Dinamica creșterii volumelor eliberate cuprind totalitatea fondurilor de publicații de la sate, deoarece în anii 1955 și 1960 în mediul rural funcționau paralel bibliotecile comunale și biblioteci sătești.

În calculul datelor privind gradul de asigurare a populației cu publicații s-a luat în considerare pentru bibliotecile municipale și orașenești numărul locuitorilor din mediul urban, pentru bibliotecile publice de la sate numărul locuitorilor din mediul rural, și pentru bibliotecile sindicale — numărul mediu scriptic al salariaților.

Pentru graficele: Circulația fondului de publicații și Indicele de lectură a cititorilor am luat în considerare pentru sate numai bibliotecile comunale, nu și pe cele sătești.

UN SFERT DE SECOL DE REALIZĂRI ÎN VIAȚA BIBLIOTECILOR DE ÎNVĂȚĂMÎNT SUPERIOR

Acest pătrar de veac, bogat în prefaceri pentru toate sectoarele de activitate din țara noastră, a dat învățămîntului de toate gradele conținutul și dimensiunile necesare unei societăți dinamice și în continuă dezvoltare.

Ancorat puternic în realitate, învățămîntul superior, ca treaptă esențială de finalizare, s-a adaptat din ce în ce mai mult nevoilor economice și culturii naționale, așezînd pregătirea noilor generații de specialiști pe temelia celor mai noi cuceriri ale gîndirii contemporane. În acest proces, vehicularea informațiilor, căutarea celor mai potrivite și mai moderne căi de organizare a studiului ocupă un loc deosebit. Nu întîmplător, o dată cu dezvoltarea învățămîntului superior în țara noastră, s-a urmărit cu insistență și dezvoltarea bibliotecilor universitare.

Se poate afirma, cu deplină îndreptățire, că rețeaua bibliotecilor de învățămînt superior, unitar constituită și dezvoltată pe baza unei concepții înaintate cu privire la locul și rolul lor în societate, este o creație a anilor socialismului. O bună parte dintre aceste biblioteci au fost înființate și s-au dezvoltat în acest sfert de veac, o dată cu multe din instituțiile de învățămînt superior ale țării, în cadrul cărora își desfășoară activitatea.

Condițiile în care au activat bibliotecile de învățămînt superior în trecut, în ciuda unor inițiative laudabile, au fost, în general, neprielnice.

Primele nuclee de biblioteci universitare s-au constituit pe lângă seminariile și laboratoare, iar mai tîrziu, s-au înfiripat bibliotecile de facultate, unități mai mari, cu personal special destinat și cu activitate mai amplă. Bibliotecile centrale ale unor universități și institute de învățămînt superior reprezintă o etapă mai tîrzie, determinată de amplificarea vieții universitare din țara

noastră. Cu un buget departe de a le satisface necesitățile, bibliotecile școlilor superioare și-au completat colecțiile, într-o bună măsură, prin donațiile primite din partea unor instituții și a unor personalități marcante. Din această cauză, fondurile lor de publicații sînt adesea lacunare pentru perioada pînă la 1948. În privința activității, bibliotecile nu cunoșteau complexitatea acțiunilor pe care le întreprind azi, principala lor misiune fiind aceea de a achiziționa și conserva publicațiile care interesau învățămîntul. Mijloacele precare au făcut însă ca, mai ales sub raport cantitativ, nici această misiune să nu fie îndeplinită. Numărul de exemplare din unele lucrări de interes major era, adesea, atît de mic încît, practic, bibliotecile răspundeau în mică măsură solicitărilor de lectură. Cu toate condițiile mai puțin prielnice pentru o activitate de largă desfășurare, bibliotecile din școlile superioare au fost o bună pepinieră de cadre, iar experiența lor a îmbogățit practica bibliotecară, contribuind la statornicirea unor principii și a unor modalități de lucru care au rămas utile și azi.

Întreaga mișcare bibliologică din țara noastră păstrează la loc de cîntec numele lui B. P. Hasdeu, M. Eminescu, Șt. O. Iosif, Gh. Dem. Teodorescu, C. Rădulescu-Motru, Mircea Florian, pentru a nu pomeni decît o mică parte din personalitățile de prestigiu ale culturii noastre, care, în anumite perioade ale vieții, au contribuit cu pasiune și precizie la dezvoltarea activității unor biblioteci de învățămînt superior.

În 1948, o dată cu reorganizarea învățămîntului, a fost pusă temelia marilor transformări care aveau să intervină în viața acestor biblioteci. Concepția nouă pe baza căreia se reaseza întregul învățămînt s-a răsfrînt și asupra bibliotecilor, traducîndu-se printr-o mai accentuată integrare a lor în

problemele învățămîntului și ale cercetării și printr-o largă accesibilitate. În 1951, prin H.C.M. nr. 1542, cel mai important act legislativ din acest sfert de secol referitor la biblioteci, au fost stabilite direcțiile de dezvoltare a bibliotecilor din țara noastră, inclusiv a bibliotecilor științifice și documentare. Determinate să adopte o organizare științifică temeinică, pentru a răspunde misiunii lor de laboratoare de studiu, bibliotecile de învățămînt superior și-au lărgit funcțiile existente, adăugînd altele noi.

Astfel, accentuarea funcției de cercetare a învățămîntului superior s-a repercutat și asupra bibliotecilor, a căror contribuție documentară în activitatea de cercetare științifică a căpătat alte dimensiuni. Funcțiile noi și raporturile pe care ele le generează au făcut ca rolul bibliotecilor în școlile superioare să devină determinant. Din instituții de conservare a publicațiilor, ele se transformă în centre de informare, organizate după criteriile științifice.

Scopul comun, mijloacele asemănătoare de aducere la îndeplinire a obiectivelor stabilite și elementele comune de organizare au stat la baza *închegării rețelei bibliotecilor de învățămînt superior*.

Pe plan național, aceste biblioteci reprezintă o categorie distinctă, cu sarcini specifice. Pornind de la aceste particularități, s-a elaborat, în etape succesive, *Regulamentul bibliotecilor de învățămînt superior*, iar în ce privește activitatea, s-au inițiat unele lucrări în comun. Față de condițiile în care au activat, de bogăția colecțiilor și de calificarea personalului, considerăm însă că realizările comune, bazate pe cooperare, obținute în această categorie de biblioteci, împlinirile care trebuiau să pornească totemai de la avantajele oferite de această rețea unitară au rămas sub posibilitățile existente. Colaborarea mai strînsă a bibliotecilor din școlile superioare ar fi avut premise mai avantajoase decît în cazul bibliotecilor din alte rețele, date fiind importanța bazei lor documentare, stabilitatea organizării, alocațiile bugetare de care au dispus și, mai ales, similitudinea de probleme cu care erau confruntate.

Au lipsit însă, pe de o parte, studiile sistematice cu privire la posibilitățile de colaborare, iar pe de alta, nu s-au dezvoltat suficient formele de cooperare deja înfiripate (schimburi reciproce de referințe pentru unele bibliografii tematice, schimburi de bibliografii nepublicate, delimitarea domeniilor de completare și coordonarea a achizițiilor etc.).

Din punct de vedere numeric, bibliotecile de învățămînt superior au urmărit evoluția institutelor și a universităților. Statistica bibliotecilor nu consemnează însă întotdeauna o perfectă suprapunere. În calea spre formule actuale de organizare, unele biblioteci de facultăți au continuat să funcționeze o vreme ca unități independente. Astfel, în

anumite perioade, numărul bibliotecilor universitare a depășit numărul universităților și al institutelor de învățămînt superior. Cele 43 de unități care compun în prezent rețeaua reflectă componența actuală a sistemului de școli superioare; pe de o parte, bibliotecile universităților, cu colecții enciclopedice, iar pe de alta bibliotecile institutelor de învățămînt superior cu profiluri diferite, răspîndite în toate centrele universitare ale țării. În 1968 au funcționat: 3 biblioteci centrale universitare, 5 în cadrul institutelor medico-farmaceutice, 10 în cadrul institutelor de învățămînt superior tehnic, 4 în institute agronomice, 7 în învățămîntul superior artistic, 1 bibliotecă pentru învățămîntul superior economic, una pentru învățămîntul superior în domeniul științelor social-politice, 1 bibliotecă a Institutului de cultură fizică și sport și 9 biblioteci, create la începutul ultimului deceniu, în cadrul institutelor pedagogice de 3 ani. Diferențiate prin natura colecțiilor, vechimea lor și gradul actual de dezvoltare, aceste biblioteci alcătuiesc totuși o rețea unitară, cu probleme specifice, în cadrul căreia există uneori posibilități de colaborare tocmai datorită similitudinilor de profil între bibliotecile din fiecare centru. Bibliotecile institutelor agronomice din București, Craiova, Timișoara, Cluj și Iași, de pildă, dispun, în ansamblu, de o largă bază documentară, în cadrul căreia, printr-o strînsă colaborare, se pot rezolva optim necesitățile de informare și documentare ale domeniului. Evident, problemele se pun în același fel și pentru alte ramuri de învățămînt, unde există institute paralele. Întreaga rețea de biblioteci de învățămînt superior ocupă azi un loc deosebit de important în sistemul național de biblioteci.

Îmbunătățirea legislației relative la această categorie de biblioteci, pe de o parte, și rezolvarea problemelor de coordonare în cadrul rețelei și în cadrul sistemului național de biblioteci și centre de documentare, pe de altă parte, vor crea pentru bibliotecile de învățămînt superior climatul și condițiile necesare în vederea fructificării marilor posibilități de informare și documentare pe care acestea le au.

Cei 25 de ani de la Eliberare au fost o perioadă de transformări fundamentale în *structura bibliotecilor de învățămînt superior*. După căutări inevitabile, problemele de structură au fost rezolvate în mod științific, fiind adoptate soluții raționale care așază țara noastră pe o poziție înaintată față de alte țări. Concepute ca unități complexe, bibliotecile de învățămînt superior îmbină principiul centralizării administrative cu cel al organizării funcționale, rezolvînd astfel atît problemele de cuprindere a ansamblului și de practică biblioteconomică unitară, cît și asigurarea informării și documentării la nivelul fiecărei specialități. Această soluție a evitat fărîmîțarea administrativă care s-ar

fi repercutat negativ asupra întregii activități a bibliotecilor din școlile superioare.

Mobilitatea structurii a făcut posibilă dezvoltarea unor biblioteci cu zeci de filiale, cum sînt bibliotecile centrale universitare, în cadrul cărora o unitate centrală funcționează ca nucleu coordonator. Existența filialelor cu colecții divers profilate nu numai că nu complica desfășurarea activității, ci, dimpotrivă, permite specializarea, descongestionează unitatea centrală, asigură legătura directă între bibliotecă și nucleele de activitate didactică și de cercetare din învățămîntul superior. Mobilitatea structurii este demonstrată și prin caracterul ei deschis.

Ca urmare a necesității de a reflecta cît mai în adîncime conținutul colecțiilor, de a contribui la o mai solidă fundamentare a cercetării științifice și la operativizarea acesteia, bibliotecile au deplasat o parte însemnată din potențialul lor către activitatea de informare și documentare. Acest imperativ al ultimelor decenii a avut consecințe și în privința structurii bibliotecilor. Cea mai mare parte dintre acestea au înființat, între anii 1948 și 1964, servicii bibliografice și de documentare, a căror activitate are o pondere deosebită în ansamblul activității bibliotecii. Perioada, relativ scurtă, care a trecut de la înființarea acestor servicii a făcut însă ca, pe alocuri, ele să nu se fi consolidat îndeajuns.

Ca fenomen general, trebuie consemnată înființarea serviciilor de schimb de publicații.

Bibliotecile universitare cu importante colecții de cărți vechi și fonduri speciale care îmbogățesc patrimoniul național sînt tot mai preocupate de amenajarea unor secții de restaurare și de conservare a publicațiilor. La Biblioteca centrală universitară din Cluj astfel de preocupări aparțin deja unui nucleu specializat.

Pornind de la înțelegerea rolului lor în învățămînt, ca laboratoare de organizare a studiului pentru întreaga masă de studenți, bibliotecile de învățămînt superior au acordat cea mai mare atenție *creșterii colecțiilor*. În procesul didactic și de cercetare, documentul primar nu este un auxiliar, ci o etapă a acestui proces. Colecțiile unei biblioteci universitare trebuie să răspundă aceluiași principii și cerințe ca și procesul de învățămînt. Ele trebuie să aibă continuitate, să fie adecvate și accesibile la momentul oportun, să țină pasul cu creșterea numărului de studenți. Pornind de la precaritatea colecțiilor din trecut sau chiar de la situația întemeierii unor noi colecții, bibliotecile universitare au adoptat o politică științifică de completare. Întreaga acțiune a beneficiat de generoase alocații din partea statului. Dacă se reține faptul că mai mult de jumătate din bibliotecile institutelor de învățămînt superior, și cu deosebire cele ale institutelor pedagogice, au fost create într-un răstimp foarte scurt, atunci dimensiunile acestui efort

apar și mai evident. Din 1949 (2 068 000 de volume) pînă în 1968, colecțiile bibliotecilor din această rețea au sporit de aproape cinci ori, numărînd azi peste 12 milioane de volume. Față de 1938 (1 500 000 de volume), proporția de creștere este de aproape 800 la sută. Din cele 42 de unități răspîndite în întreaga țară, 20 posedă fonduri de publicații de peste 100 000 de volume, iar 4 dintre acestea depășesc un milion. În multe din centrele universitare din țară, bibliotecile de învățămînt superior au colecțiile cele mai bogate și mai valoroase de pe teritoriul respectiv.

Un loc aparte în sporirea fondurilor de publicații ale multor biblioteci de învățămînt superior, îl ocupă schimbul internațional de publicații. De la contacte întîmplătoare, sporadice, s-a ajuns azi la relații trainice, permanente, cu un volum de schimburi în necontenită creștere. Biblioteca centrală universitară din București, de pildă, de la cei 155 de parteneri de schimb din 25 de țări, cît număra în 1958, printr-o atență investigare a instituțiilor universitare similare din străinătate, întreține la sfîrșitul anului 1968 relații active cu 1020 de parteneri din 76 de țări ale lumii. Un volum considerabil de schimburi realizează și bibliotecile centrale universitare din Cluj și Iași, ca și bibliotecile unor mari institute politehnice, medico-farmacuțice etc.

Utilizarea tuturor modalităților de sporire a colecțiilor a avut ca urmare obținerea unei rate anuale de creștere foarte ridicată. În cadrul unora din bibliotecile centrale universitare, ea a depășit 50 000 de volume.

La baza politicii de completare a bibliotecilor de învățămînt superior au stat nevoile reale ale instituțiilor în cadrul cărora bibliotecile de învățămînt superior și-au desfășurat activitatea. Numărul studenților și al cadrelor didactice a constituit criteriul insistent urmărit, asigurîndu-se astfel cantitatea de exemplare necesare studiului. Considerăm însă că modalitatea de aplicare a indicațiilor în acest sens, evidența și mișcarea anumitor categorii de colecții au creat și unele dificultăți. O vreme a existat o adeverată obsesie a cantității, manifestîndu-se tendința de a transforma bibliotecile de învățămînt superior în depozite de manuale, iar sistemul de evidență, insuficient și uneori necorespunzător, a deformat imaginea valorii reale a fondurilor. Pe de altă parte, trebuie consemnată disproporția care se mai menține în practica achizițiilor între bibliotecile din București și cele din provincie. Mai ales pentru unitățile din noile centre universitare ale țării, dotarea mai puțin susținută e o picdică importantă.

O realizare importantă în cadrul rețelei bibliotecilor din învățămîntul superior, în ce privește completarea colecțiilor, o constituie achiziția centralizată a publicațiilor din străinătate, realizată în prezent prin intermediul

Bibliotecii centrale universitare din București.

În 1968, au fost procurate astfel 12 875 de volume de cărți și 13 209 titluri de periodice. Centralizarea comenzilor din străinătate pentru întreaga rețea este o premisă pentru o viitoare coordonare a achizițiilor și contribuie la simplificarea și operativitatea lucrărilor.

Pe măsura dezvoltării învățământului superior și a misiunii sale sociale, în condițiile progresului accelerat al științei și culturii contemporane, vechea concepție care rezervă bibliotecilor universitare rolul de depozite pasive s-a perimat treptat. Dacă acolo unde se desfășoară procesul de instrucție, cu contribuția celor mai buni specialiști, poate și trebuie să se concentreze o amplă activitate de cercetare științifică, atunci acolo unde sînt achiziționate și prelucrate documentele indispensabile acestor procese este firesc și posibil să se desfășoare o *activitate științifică de informare*, legată de cît mai deplină valorificare a acestor documente. Ultimele două decenii au însemnat pentru bibliotecile de învățămînt superior o continuă familiarizare cu conținutul și cu tehnica acestei activități, cu problemele de selecție și de adecvare la nivelul beneficiarilor.

Cele trei mari grupe de beneficiari care utilizează bibliotecile din școlile superioare formulează solicitări foarte diverse. Studenții sînt puternic diferențiați de la un an la altul de studii, între cei din anul I și cei din ultimul an fiind de fapt distanța de la dispersare la concentrare, de la adolescența curioasă la maturitatea intelectuală. Această diferență de nivel și de preocupări se reflectă și în modul de utilizare a bibliotecii. Cadrele didactice se prezintă ca un corp științific cu cerințe extrem de diverse. Biblioteca poate interveni tîm în activitatea acestora, de la etapa asigurării surselor primare necesare procesului didactic și de cercetare în care sînt antrenate, pînă la etapa superioară, de creație științifică, la care poate contribui prin elaborarea unor cercetări bibliografice și a unor sinteze documentare. Pentru a înțelege întreaga complexitate a activității de informare, menționăm că în învățămîntul superior au fost înscrși în anul universitar 1967—1968 141 589 de studenți, au activat aproape 14 000 de cadre didactice și a trebuit sprijinită documentar multitudinea de discipline predate aici.

Cît despre cealaltă grupă de beneficiari, care utilizează frecvent bibliotecile universitare, mai ales în centrele din provincie, formată din diverse categorii de specialiști antrenați în producție sau în cercetare, diversitatea intereselor lor de lectură și de documentare este evidentă.

În acest caz, limitele între care se înscrie activitatea bibliotecilor din această rețea sînt foarte largi. Așa se explică, într-o măsură, diferența apreciabilă care există între ceea

ce ar trebui să facă și ceea ce pot face bibliotecile universitare.

Ca urmare a creșterii numărului de studenți și a capacității bibliotecilor, sporită de la an la an, de a satisface solicitările de studiu, numărul cititorilor înscrși pe ansamblul rețelei la sfîrșitul anului 1968 era de 178 000 de persoane fizice. Bibliotecile centrale universitare din București, Iași și Cluj au înregistrat peste un milion de cititori-frecvență fiecare, iar numărul total de publicații consultate în 1968 în întreaga rețea a fost de peste 11 300 000 de volume. Rezultatele rămîn însă modeste dacă avem în vedere că, în cifra totală de volume consultate, numărul de manuale este preponderent. O explicație ar putea fi căutată în condițiile de organizare a lecturii. În marea majoritate a bibliotecilor universitare, din cauza lipsei de spațiu nu s-a recurs la accesul liber al cititorilor la raft, sistem care putea spori circulația fondurilor, așa cum a dovedit-o introducerea acestei metode pentru anumite fonduri la B.C.U.-Cluj și B.C.U.-Iași.

O parte însemnată din cifra totală de publicații consultate s-a realizat prin secțiile de împrumut. Biblioteca centrală universitară din București, pentru a da un singur exemplu, a difuzat pe această cale, în 1968, aproape 420 000 de volume. Aici însă, ca și în cazul altor biblioteci, marea majoritate a acestor volume o formează cursurile universitare. S-au obținut rezultate și în creșterea volumului împrumutului interbibliotecar. La aceeași unitate s-au înregistrat în 1968 aproape 5 000 de volume în circuitul interbibliotecar. Confirmăm ca pozitiv faptul că bibliotecile universitare răspund cu multă solitudine cererilor de împrumut venite din rețeaua bibliotecilor publice, ceea ce contribuie la strîngerea legăturilor dintre aceste categorii de biblioteci. Trebuie menționat însă că reglementarea actuală a împrumutului interbibliotecar este insuficientă și necorespunzătoare, întreaga acțiune se desfășoară încă greoi, fără operativitate. Stabilitatea unor norme obligatorii de împrumut ar avea ca urmare nu numai o bună satisfacere a solicitărilor, cît și o mai deplină valorificare a publicațiilor străine achiziționate în cantități reduse, condiționînd succesul unei viitoare acțiuni de coordonare a achizițiilor.

Activitatea de informare este domeniul de frumoase realizări și de mari perspective pentru bibliotecile de învățămînt superior. Trebuie consemnată asistența permanentă acordată cititorilor prin nenumerate informații și îndrumări orale.

În 1967, au fost consemnate în întreaga țară peste 100 000 de informații acordate. Bibliografia mai amplă adresată cititorilor a ocupat însă locul cel mai important. În același an, 1967, s-au înregistrat circa 600 de bibliografii întocmite la cerere, 20 000 de fișe adnotate și 3 000 de referate în-

cluse în diverse cercetări bibliografice. Bibliotecile de învățământ superior au elaborat și editat 25 de publicații periodice (buletine de semnalare, cu adnotări și referate etc.). Cifrele se cer însă detaliate. În spatele lor se află o întreagă perioadă de căutări și de împliniri, efectuată unor instituții care încearcă să răspundă prin această activitate cerințele cele mai actuale ale cititorului contemporan. Nu ne propunem însă un bilanț statistic, ci unul al direcțiilor de afirmare.

Ca o realizare importantă a bibliotecilor din întreaga rețea, care a impulsionat activitatea de informare, ar putea fi citat buletinul *Cărți străine intrate în bibliotecile de învățământ superior din țară* (1963—1967), care a făcut cunoscute valoarea și volumul achizițiilor de carte străină (15 000—20 000 de semnalări anual) și a demonstrat posibilitățile de cooperare din cadrul acestei categorii de biblioteci. Legăturile stabilite în acești ani s-au continuat și după transformarea buletinului în instrument republican de informare cu privire la cărțile străine intrate în bibliotecile din România, rețeaua bibliotecilor de învățământ superior fiind una din principalele furnizoare ale noii publicații.

Unele biblioteci de învățământ superior au inițiat acțiuni de informare colectivă pe plan local, editând buletine de semnalare de largă cuprindere, cu participarea tuturor bibliotecilor științifice și publice din localitate (*Buletin bibliografic al cărților străine intrate în bibliotecile din Iași*, elaborat de B.C.U. Iași și Filiala Bibliotecii Academice R. S. România ș.a.).

Din această categorie fac parte și repertoriile cumulative de genul celor elaborate de B.C.U.-Cluj (*Catalogul colectiv al periodicelor științifice intrate în bibliotecile din Cluj*) și B.C.U.-București (*Repertoriul periodicelor din principalele biblioteci din București*). Serile: Fizică, Matematică), ori cataloage cumulative ale unor categorii speciale de publicații (*Bibliografia tezelor de doctorat*, B.C.U.-București).

Multe biblioteci universitare elaborează astăzi cercetări bibliografice tematiche. Atunci când acestea pornesc de la temele de cercetare științifică pe care și le propun catedrele sau când sînt axate pe noile capitole sau teme interdisciplinare ale unor cursuri pentru care sursele de informare nu sînt îndeajuns puse în evidență și sistematizate, ele au o mare eficiență, fiind utilizate frecvent de beneficiarii studenți sau cadre didactice. Un loc deosebit a rezervat lucrărilor de acest gen B.C.U.-București.

Dintre temele abordate, mai ales din domeniul științelor sociale și umanistice, notăm: *Determinismul filozofic și social*, *Teorii ale creșterii economice*, *Probleme actuale ale democrației*, *Logica cunoașterii și a cercetării științifice*, *Probleme ale gândirii marxiste în literatura străină contemporană*,

Romantismul în literatura română, *Simbolismul în literatura română*, *Modernismul în literatura română*, *Periodizarea literaturii române*, *Manifestări classiciste în literatura română* etc. Trebuie menționate, de asemenea, lucrări ca: *Referințe critice* (B.C.U.-Cluj), adevărată bibliografie selectivă a criticii literare românești din ultimii ani, și *Contribuții la bibliografia regiunii Iași* (B.C.U.-Iași) și *Biblioteca municipală Iași*, care atestă largile posibilități existente în această direcție în bibliotecile universitare.

Bibliotecile centrale universitare, mai ales, sînt antrenate în acțiunea de valorificare a moștenirii culturale. Desigur, în afara interesului general, asemenea lucrări răspund și unor cerințe concrete ale cercetării universitare. Ca acțiune reprezentativă în această direcție, ar putea fi amintită indexarea periodicelor mai importante din trecutul culturii noastre.

În mod deosebit, bibliotecile centrale universitare din Iași și Cluj, și, în măsură diferită cele din București și din Timișoara, au elaborat indici pentru unele din cele mai cunoscute și utilizate periodice românești. Menționăm indicii pentru revistele: *Viața românească*, *Albina românească*, *Contemporanul*, *Dacia literară* (B.C.U.-Iași), *România literară*, *Transilvania*, *Familia*, *Studia universitatis Babeș-Bolyai* (B.C.U.-Cluj), *Convorbiri literare*, *Universul literar*, *Ramuri*, *Luceafărul*, *Preocupări literare* (B.C.U.-București), *Revista fundațiilor* (B.C.U.-Timișoara) etc. Tot pe această direcție se înscriu și bibliografiile realizate pentru unele din personalitățile proeminente ale culturii noastre. Consemnăm: *Tudor Vianu și Traian Săvulescu* (B.C.U.-București), *Mihail Kogălniceanu* (B.C.U.-Iași), *I. Agirbiceanu* (B.C.U.-Cluj).

Gama lucrărilor de informare elaborate de bibliotecile universitare s-a lărgit de la an la an. Majoritatea bibliotecilor sînt antrenate, de pildă, în elaborarea bibliografiei lucrărilor cadrelor didactice din institutul respectiv, lucrare permanentă, de mare utilitate, în cadrul căreia se definește de fapt, în timp, bibliografia ale specialiștilor care activează în cadrul învățămîntului. Prin diversitatea lor, ca și prin volumul din ce în ce mai mare pe care îl au activitățile de informare din bibliotecile de învățământ superior, răspund unor necesități de informare specifice domeniului. Tocmai pentru că sînt desfășurate de unități integrate învățămîntului, aceste activități sînt orientate pe probleme stringente.

Contribuția bibliotecilor universitare la activitatea de cercetare științifică se alătură astfel acțiunii celorlalte organisme de informare specializate.

Bibliotecile universitare dispun în bună măsură de un personal cu o îndelungată experiență bibliografică. În acest sfert de secol, prestigiul crescînd al activității bibliotecare a atras o seamă de specialiști de

valoare, care s-au identificat cu problemele bibliotecilor, însușindu-și teoria și practica bibliologică. Pe măsura creșterii colecțiilor, a crescut și numărul personalului bibliotecilor, unele unități aproape dublându-și numărul de salariați în răstimpul ultimilor 15 ani. În cadrul serviciilor de informare, procentul de creștere a fost și mai ridicat. Dar dacă, din punct de vedere numeric, situația personalului din bibliotecile universitare a fost deosebit de favorabilă, datorită alocațiilor suficiente acordate de stat, problema calificării și a statutului acestui personal rămîne încă deschisă, fiind, după opinia noastră, cea mai importantă problemă a bibliotecilor științifice din țara noastră în acest moment. Formele de calificare, adoptate pînă în prezent, prin cursuri centrale și locale, nu au dat rezultatele așteptate, iar reglementarea corespunzătoare a învățămîntului de specialitate nu s-a realizat încă.

Cele 11 863 748 de volume, cite însumau în 1968 bibliotecile școlilor superioare, necesită importante spații de prelucrare, de depozitare și de consultare. Trebuie semnalat faptul că în ultimele două decenii preocuparea de a extinde aceste spații a fost permanentă. Unele biblioteci au primit spații suplimentare, pentru altele s-au construit spații noi, iar cele dintr-o altă categorie au fost reamplasate în clădiri noi. Amintim construcția marelui depozit (pentru circa 1 500 000 de volume) de la B.C.U.-Cluj, construcția spațiilor necesare Bibliotecii universitare din Timișoara, amenajarea în curs a Bibliotecii Institutului politehnic din București etc. În ciuda acestor eforturi, problema localurilor bibliotecilor universitare este de parte de a fi rezolvată. Menționăm că, în bună măsură, preocupările de modernizare și de sporire a eficienței activității lor sînt determinate în raport de condițiile de spațiu. O mare bibliotecă se organizează după principiile fluxului tehnologic care presu-

pune condițiile necesare pentru o rațională înlănțuire a proceselor de muncă.

O analiză cît de sumară a situației bibliotecilor universitare în ultimii 25 de ani dovedește dinamismul acestor instituții considerate cîndva fundamental conservatoare, capacitatea lor de a se integra ritmului de dezvoltare a domeniului căruia îi aparțin, posibilitatea organizării lor după norme științifice. Beneficiind de un generos sprijin material din partea statului și considerate elemente importante în realizarea politicii cultural-științifice din România socialistă, bibliotecile universitare au adus o contribuție importantă în opera de educare și de formare profesională a multor generații de studenți. Realizările de pînă acum obținute de bibliotecile universitare reprezintă o bună platformă de lansare pentru activitatea viitoare. Prin înființarea Centrului de documentare al învățămîntului superior s-a creat posibilitatea coordonării eforturilor acestei categorii de biblioteci în domeniul informării și al documentării, în vederea sporirii contribuției lor la buna desfășurare a procesului didactic și de cercetare științifică din învățămîntul superior. Tezele Comitetului Central pentru Congresul al X-lea al partidului și proiectul Directivelor Congresului al X-lea al Partidului Comunist Român, care accentuează că „O caracteristică importantă a dezvoltării economice o va constitui promovarea mai intensă a cercerilor științei și tehnicii contemporane”, rezervă implicit un rol deosebit învățămîntului superior și prin aceasta și activității bibliotecilor universitare. Există toate premisele pentru ca această activitate să capete amploarea și rolul care îi revin în societatea contemporană.

Ion STOICA

PREOCUPĂRI EDITORIALE ÎN ANUL JUBILIAR

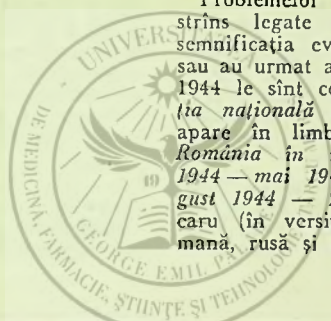
Marcind 25 de ani de la eliberarea patriei și cel de al X-lea Congres al P.C.R., anul jubiliar 1969 alături, într-un efort de sinteză, realizările cele mai edificatoare ale diferitelor ramuri economice, sociale și culturale. Aceasta oferă tuturor posibilitatea să cunoască, să compare și să judece, în lumina concretului revelator, justetea drumului pe care îl parcurgem.

Concomitent, înfăptuirii prezente, desăvârșite sau în curs de elaborare, vin să încununeze măreața noastră sărbătoare.

Sectorul editorial are pe „șantier” o serie de lucrări reprezentative. Desigur că fiecare dintre acestea își are sensul, utilitatea și auditoriul său, fiecare își justifică existența prin faptul că pune în lumină una sau alta din laturile construcției socialiste sau numai un detaliu expresiv al acestei opere istorice făurite de popor.

Nu ne putem permite, în contextul unei succinte prezentări, să facem o detaliată enumerare. Vom aminti doar câteva lucrări care se circumscriu unor preocupări mai largi și care, la ora când scriem aceste rânduri, sînt în curs de elaborare.

Problemele social-politice și militare, strîns legate de eliberarea României, de semnificația evenimentelor care au precedat sau au urmat actului istoric de la 23 August 1944 le sînt consacrate lucrări ca: *Insurecția națională antifascistă în România* (va apare în limbile română, rusă, franceză), *România în războiul antihitlerist, august 1944 — mai 1945*, ediție populară, *23 August 1944 — 23 August 1969* de Ilie Purcaru (în versiunile engleză, franceză, germană, rusă și spaniolă), *Probleme ale luptei*

25 DE ANI DE PRODUȚIE EDITORIALĂ ÎN CIFRE

Producția editorială a României socialiste a cunoscut în ultimii 25 de ani o puternică dezvoltare, punînd la dispoziția cititorilor cca 120 000 de titluri în peste 1 300 000 000 de exemplare.

Dacă în perioada 1944—1948 media anuală a titlurilor editate era de 1 400, în ultimii patru ani ea a depășit cifra de 6 000.

Dinamică asemănătoare au avut și tirajele, a căror medie anuală a sporit de la 33 000 000 în perioada 1944—1948 la 75 000 000 în perioada 1964—1968.

În 1969 se produc în România 5 cărți pe locuitor.

antifasciste, pentru pace, pentru independența și suveranitatea României (1933—1944).

Acleași evenimente fierbinți și turburătoare de acum un sfert de veac fac și obiectul unor scrieri cu caracter memorialistic ca: *Din zilele lui August* de D. Dămăceanu, *Trei zile din istoria Bucureștiului eroic* de D. Ionescu, *Pe pământul Băniei* de N. Manafu.

Deosebit de valoroase sînt lucrările de sinteză amplă, lucrări fundamentale din domeniul istoriei, diplomației sau gândirii filozofice, a căror apariție va constitui un eveniment: *Istoria României* de C. Daicoviciu și Miron Constantinescu, *Istoria României în date, România socialistă și cooperarea internațională, Reprezentanțele diplomatice ale României*, vol. II și III, *Filozofia și sociologia românească în secolul XX*.

Necesității de a face cunoscute peste hotare coordonatele geografice și economice ale României socialiste, ca și alte repere de interes public, de a înfățișa, în toată amplitudinea, înfăptuirile statului nostru în diferite domenii, îi răspund o serie de lucrări (ce vor apare în limbile de circulație universală) ca: *România — îndreptar enciclopedic, România în viața internațională, Geografia României, Construcțiile în România, Dezvoltarea intensivă a agriculturii românești, Sănătatea publică în România, România în comerțul internațional, Sindicatele în România*.

Scriitorii noștri și-au anunțat prezența cu noi romane, nuvele, volume de versuri și critică literară. Vom aminti din volumele de proză, versuri, critică literară: *Vîntul și*

ploaia și ediția a II-a din Șatra de Zaharia Stancu, Pagini alese de Geo Bogza, *Principale* de Eugen Barbu, *N-a fost în zadar* de Al. Șiperco, *Primăvara timpurie* de Aurel Mihale, romane și nuvele de Nicolae Breban, Al. I. Ghilia, Traian Filip, Maria Arsene, Ștefan Luca, Al. Șiperco, D. Corbea, Papp Ferenc, Fr. Storck, ediții selective de versuri de E. Jebeleanu, Nichita Stănescu, Virgil Teodorescu, Cicerone Teodorescu, V. Tulbure, Dan Deșliu, Szezlér Ferenc, Nina Cassian, două volume de opere de M. R. Paraschivescu, *Istoria literaturii române*, vol. I, de Gh. Ivașcu, *Metodologia istoriei și criticii literare* de Al. Dima, *Pentru mostenirea nouă* de Méliusz József.

Dintre volumele de artă să amintim monografia I. Andreescu de Radu Bogdan, mape cu reproduceri din pictorii români contemporani, albumele *Voroneț* de Ana Maria Mucicescu și *România Antiqua*.

Multiplele treceri în revistă care întregesc ansamblul înfăptuirilor economiei și culturii românești în acest sfert de secol înfloritor trebuie să surprindă însă și reflexul pe care-l dobîndesc peste hotare. Căci interesul pentru România, pentru politica sa, pentru tot ceea ce oamenii muncii din acest colț al lumii înfăptuiesc cu energia, inteligența și sensibilitatea lor se vădește pe zi ce trece tot mai intens.

Faptul ne este atestat, printre altele, de numeroasele lucrări ce se elaborează în străinătate și cu ajutorul cărora editori de prestigiu tind să satisfacă cerințele cititorilor de pe diferite meridiane.

Cunoscutul autor guatemalez, Miguel Angel Asturias își va dezvălui impresiile din

S-au tradus și tipărit din lucrările lui K. Marx, Fr. Engels și V. I. Lenin 253 de titluri în 9 415 000 de exemplare.

Numai între 1959 și 1968 au apărut 22 000 de titluri de lucrări de științe social-politice grupînd lucrări de filozofie și sociologie, psihologie, pedagogie științe economice, istorice, juridice, lingvistice, într-un tiraj de 350 000 000 de exemplare.

40 000 de titluri de cărți de tehnică, industrie, agricultură și medicină în 150 766 000 de exemplare s-au tipărit în perioada 1953—1968.

Cartea de masă cunoaște o dezvoltare fără precedent. Expresia ei cea mai populară este colecția „Biblioteca pentru toți”,

înființată în 1895 și în care s-au tipărit, în ultimii 18 ani, 40 964 000 de exemplare.

Locul pe care-l ocupă scriitorii noștri clasici în patrimoniul spiritual al poporului este oglindit de larga răspîndire a operelor lor :

Mihai Eminescu — 3 670 000 de exemplare ; I. L. Caragiale — 2 680 000 de exemplare ; Ion Creangă — 7 200 000 de exemplare ; Mihail Sadoveanu — 6 770 000 de exemplare ; Tudor Arghezi — 2 140 000 de exemplare.

În ansamblul producției editoriale românești, cartea originală constituie un procent de 75 la sută.

călătoria făcută pe meleagurile românești în cartea *România așa cum am văzut-o*. Lucrarea va vedea lumina tiparului la editura „Albin Michel” din Paris și va conține, în anexă, un bogat material ilustrativ pus la dispoziție de către editura românească de artă „Meridiane”.

Lista lucrărilor monografice despre România este cuprinzătoare, tipurile de ediții extrem de variate, atât în ce privește aspectele ce-și propun să le înfățișeze cât și modalitatea de prezentare grafică. La Berna, de pildă, albumul de 400 de pagini pe care-l editează Kummerly și Frey va conține texte realizate de autori români, prefațate de scriitorul elvețian Hans Leuenberger, care a realizat și majoritatea fotografiilor.

În Suedia, Lars Göransson va scoate, în coeditare cu „Meridiane”, o monografie concentrată, dar nu mai puțin interesantă. O asemenea monografie, de mici dimensiuni, va fi publicată și de Editura Sport din Bratislava. Cea de-a doua ediție a lucrării *România* de Pr. Burhard, ce va apare în R. P. Polonă, confirmă succesul pe deplin meritat al acestei lucrări. Recent a apărut la Milano o monografie pentru tineret în colecția „Tuttilmondo Enciclopedia degli Stati” a editurii Aristeia. La toate acestea se vor adăuga o serie de ghiduri.

Deosebit de interesante sînt antologiile literare de autori români pe care le pregătesc editurile din străinătate atât prin concepția uncori inedită care prezidează alcătuirea lor, cât și prin conținut.

O antologie de proză românească pe care o va oferi cititorilor săi Oxford University Press din Anglia va prezenta lucrări de

scriitori clasici și contemporani, de la Ion Creangă pînă la reprezentanții cei mai cunoscuți ai actualei generații de scriitori. Antologii de proză românească sînt programate să apară în Turcia și R.A.U. În voluminoasa antologie de poezie românească anunțată de Bergland Verlag Viena vor fi prezentați peste 100 de poeți clasici și contemporani. O analiză a fenomenului liric românesc va cuprinde studiul introductiv intitulat *Un secol de poezie românească* și semnat de reputatul critic și istoriograf literar D. Pănaiteșcu-Perpessicius.

La editura Mon din Varșovia se pregătește o antologie a nuvelei românești contemporane, cuprinzînd lucrări de Marin Preda, Eugen Barbu, Pop Simion, Al. I. Ghilia, Francisc Munteanu, Laurențiu Fulga, D. R. Popescu, Aurel Mihale, Theodor Constantin și alții.

O serie de alte lucrări vor vedea, sperăm, în curînd lumina tiparului. Astfel la „Verlag der Nation” din Republica Democrată Germană va apare traducerea romanului *Neamul Șoimăreștilor* de M. Sadoveanu, iar la „Volk und Welt” Ion de Liviu Rebreanu și *Descult* de Zaharia Stancu. „Editions l'age de l'homme” din Lausanne și-a propus să editeze *Craii de Curte Veche* de Matei Caragiale și *Iarna bărbaților* de Ștefan Bănuțescu. Romanul *Jocul cu moartea* de Zaharia Stancu va fi prezent în librăriile londoneze grație editorului Peter Owen. Pînă și în îndepărtata Japonie scrisul românesc va fi prezent, la editura „Kobunsha” din Tokio, prin tălmăcirea *Risipiților* de Marin Preda.

D. R.

Preocuparea de a pune la dispoziția naționalităților conlocuitoare cărți în limba maternă se evidențiază prin cele 5 173 de titluri editate în maghiară, germană, sîrbă și alte limbi, între 1960 și 1968 totalizînd 29 000 000 de exemplare (inclusiv manuale școlare). La acestea se adaugă 4 385 de titluri importate în 3 962 000 de exemplare.

În producția editorială românească, traducerile din literatura beletristică, științifică și tehnică universală ocupă un loc apreciabil: 13 800 de titluri din alte limbi au fost traduse și publicate în ultimii 25 de ani, însumînd un tiraj de peste 211 000 000 de exemplare.

27 700 000 de manuale pentru școala de cultură generală și pentru licee se tipăresc și se distribuie gratuit elevilor în 1969.

Drumul cărții spre cititor este înlesnit de activitatea a 1 387 de librării, 7 200 de raioane de carte în magazinele cooperatiste de la sate, 3 280 de standuri „Cartea la locul de muncă”, 21 de anticariate, 76 de chioșcuri și tonete, 20 de autolibrării.

La aceasta se adaugă munca entuziastă a peste 10 000 de difuzori obștești.

Valoarea cărților difuzate în 1968 depășește cu 1 800 la sută pe cea realizată în 1951.

Peste 1 600 de cărți (lucrări beletristice, științifice și tehnice) ale autorilor români au fost traduse în 61 de limbi.

36 de premii, medalii și mențiuni decernate la târguri și expoziții internaționale de carte au confirmat progresele obținute în prezentarea artistică și grafică a cărții românești

ÎN CINSTEA CONGRESULUI AL X-LEA AL P.C.R. ȘI A CELEI DE-A XXV-A ANIVERSĂRI A ELIBERĂRII

Primim mereu vești din țară despre bogata activitate prin care bibliotecile au întâmpinat al X-lea Congres al Partidului Comunist Român și cea de-a XXV-a aniversare a eliberării patriei noastre de sub jugul fascist.

Biblioteca comunală din Ceanu Mare (jud. Cluj) „a organizat consfățuirii cu cititorii, simpoioane, seri literare și jurnale vorbite care au scos în relief rezultatele obținute de poporul român în anii construirii socialismului”. La Biblioteca orașenească din Reghin (jud. Mureș) au avut loc concursuri „cine știe, câștigă” pe teme „Pagini din istoria U.T.C.” și „Eliberarea patriei oglindită în poezie”. Cu sprijinul căminului cultural și al cadrelor didactice din localitate, Biblioteca comunală din Vișoara (jud. Cluj) a realizat un montaj literar „Partidul ne conduce spre un viitor luminos” și seri literare intitulate „În spiritul eroicelor tradiții de luptă ale partidului”. Biblioteca municipală din Roman (jud. Neamț) ne anunță că „manifestările de amploare organizate în sala cinematografului și a teatrului local, în întreprinderile din oraș, precum și în comunele subordonate orașului, manifestări închinete Congresului al X-lea al partidului și celei de-a XXV-a aniversări a Eliberării, s-au bucurat de o entuziastă participare din partea cititorilor. Amintim dintre acestea amplul montaj literar-muzical „Eroilor lui August”. Concursul „cine știe, câștigă” cu tema „23 August, pagină de glorie în marea carte a istoriei României”, montajul de versuri „Pe tine te cîntăm, partid” și seara literară „25 de ani de lumină” sînt cîteva din manifestările pe care Biblioteca orașenească din Vaslui le-a organizat în lunile iulie și august. La Biblioteca orașenească din Moinești (jud. Bacău) a fost pregătită o seară literară cu titlul „Pagini de literatură închinete luptei pentru eliberarea patriei” și recitalurile de poezie „Din generația lui 23 August”. Spicuim din activitatea Bibliotecii orașenești din Luduș (jud. Mureș): seri literare cu teme „Chipul comunistului

oglundit în literatură”, „Te slăvim, partid iubit”, „Sub steagul gloriosului partid”, expozițiile de cărți „Sub stema Republicii” și „Județul Mureș pe coordonatele socialismului”; concursul „cine știe, câștigă” intitulat „23 August oglundit în poezie și proză” etc.

Biblioteca comunală din Mănăstireni (jud. Cluj) a desfășurat o intensă activitate în întâmpinarea Congresului al X-lea al partidului și a celei de-a XXV-a aniversări a Eliberării. Astfel, a fost realizat un montaj literar „Omagiu partidului”, simpozionul „Poezii noastre cîntă partidul”, s-au organizat călătorii pe hartă sub titlul „Centre industriale în județul Cluj”. La Biblioteca orașenească din Sovata (jud. Mureș) au fost inaugurate expoziții și vitrine de cărți și a fost organizat simpozionul „Luminile lui August”. A fost, de asemenea, inițiată o consfățuire cu cititorii pe tema „Activitatea P.C.R. de la crearea sa și pînă în prezent”. „Un sfert de secol pe drumul socialismului” e titlul montajului literar realizat de Biblioteca orașenească din Tîrnăveni (jud. Mureș).

«Am inițiat — ne comunică Biblioteca orașenească din Cîmpulung Moldovenesc (jud. Suceava) — la stația de radioficare rubrica „Pagini de literatură despre istoria patriei” în cadrul căreia, în cinstea celei de-a XXV-a aniversări a Eliberării și a Congresului al X-lea al P.C.R., am prezentat ciclul „Omagiu gloriosului pătrar de veac”. Comitetul de cultură și artă al județului Dolj a editat în cinstea Congresului al X-lea al partidului și a zilei de 23 August un *Buletin de informare al bibliotecilor comunale* care va apare, în continuare, trimestrial (cuprinde bibliografii tematice, texte pentru manifestările de masă, o rubrică de popularizare a bibliotecilor frunțase, recomandări bibliografice). Aceeasi laudabilă inițiativă a avut-o și Comitetul pentru cultură și artă al județului Gorj, care publică în cadrul *Buletinului* un articol despre „Dezvoltarea rețelei de biblioteci în județul Gorj în cei douăzeci și cinci de ani de la Eliberare”, o bio-bibliografie selectivă a oamenilor de seamă din Gorj, montajul literar „Luminile lui August” etc.

Biblioteca comunală din Peștișani (jud. Gorj) a alcătuit un album intitulat „23 August 1944—23 August 1969, douăzeci și cinci de ani de mărețe realizări”.

Biblioteca municipală din Oradea a editat în cinstea mării sărbători a Eliberării două caiete metodice. Primul dintre ele, intitulat „Eroi au fost, eroi sînt încă”, cuprinde materiale de prezentare a cărții pentru copii destinate a constitui un sprijin pentru munca propagandistică a bibliotecarilor comunali. Prefațat de directorul bibliotecii; I. Lenghel, caietul metodic reunește un montaj de versuri „Cîntec în August”, un concurs „cine știe, câștigă” intitulat „Erau oameni viitorului” și două recenzii la cărțile *Asaltul vînturilor de munte* de L. Mociuleschi și

Eroi au fost, eroi sînt încă de D. Almaş. Al doilea caiet metodic elaborat de bibliotecă grupează sub titlul *În August, renăscuşi, pămînt românesc* o serie de materiale destinate manifestărilor de masă şi propagandei în rîndurile cititorilor adulţi. În cuprinsul culegerii figurează texte pentru seri literare, „Era entuziasmului” şi „Hôşi lapok” (Pagini croice), un material pentru concurs cu tema „Pagini din istoria eliberării”, un studiu privitor la „Imaginea României socialiste în reportajul contemporan”, o bibliografie adnotată a cărţilor care vorbesc despre anul istoric al Eliberării şi despre contribuţia armatei române la zdrobirea hitlerismului şi o tematică şi o bibliografie pentru expoziţii de cărţi, intitulată *În August, renăscuşi, pămînt românesc*.

Ambele lucrări se înscriu în cadrul activităţii multilaterale cu care bibliotecile din judeţul Bihor întîmpină Congresul al X-lea al P.C.R. şi a XXV-a aniversare a zilei de 23 August.

Biblioteca municipală „M. Sadoveanu” din Capitală ne anunţă un vast program de acţiuni în întîmpinarea Congresului şi a aniversării Eliberării. Astfel, pe baza analizei activităţii bibliotecilor publice din sistemul aşezămintelor culturale, se vor face propuneri Comitetului pentru cultură şi artă al municipiului Bucureşti în vederea atribuirii diplomei „Pentru merite deosebite în propagarea cărţii în anul marelui jubileu” celor mai bune biblioteci şi celor mai merituoşi bibliotecari. În colaborare cu principalele edituri şi cu Centrala librărilor şi difuzării cărţii, a fost realizată o manifestare de amploare cu tema „Cartea — chemare şi oglindă a marilor noastre victorii”. În acest sens scriitorii au fost antrenati la întîlniri cu cititorii pe tema „Creaţia mea artistică — rod al acestui măreţ sfert de veac”. Au fost, de asemenea, organizate recitaturi de poezie, montaje şi seri literare, expoziţii de cărţi pe teme ca: „Vouă vă închin versul meu, Patrie, Partid”, „Cîntăci, poezi, Eliberarea”. S-a realizat un concurs pentru cel mai bun recitator din versurile dedicate Patriei, Partidului, Eliberării, sub titlul „Recită copiii pentru copii” şi un concurs pentru cele mai reuşite desene ale copiilor, cititori ai lucrărilor literare despre insurecţia armată, „Caleidoscop plastic închinat Eliberării”. Au mai fost cuprinse în cadrul acestor manifestări călătoria pe hartă cu proiectări de diapositive, expoziţii sau vitrine cu cărţi despre realizările construcţiei noastre socialiste, concursuri pentru tinerii cititori. Bibliotecile de sectoare şi biblioteca municipală au elaborat şi au pus la dispoziţia cititorilor diverse lucrări bibliografice pe teme de actualitate. Pentru a ilustra dezvoltarea bibliotecilor publice din Capitală în anii socialismului, fiecare din ele îşi va întocmi monografia activităţii desfăşurate în cei 25 de ani de la Eliberare.

CURS DE CALIFICARE LA FETEŞTI

Potrivit indicaţiilor Comitetului de Stat pentru Cultură şi Artă privind instruirea bibliotecarilor comunali, Comitetul de cultură şi artă al judeţului Ialomiţa a organizat, între 16 şi 27 iunie, un curs cu 23 de bibliotecari comunali, începători în ale meseriei.

Pentru această acţiune a fost ales oraşul Feteşti deoarece biblioteca din localitate poate oferi, prin ea însăşi, un model în ceea ce priveşte organizarea colecţiilor şi a cataloagelor, ca şi în activitatea curentă cu cititorii. Localul bibliotecii (acordat după reorganizarea administrativ-teritorială a ţării), care a permis introducerea accesului liber al cititorilor la raft, organizarea de săli de lectură pentru adulţi şi copii, a unui punct de informare bibliografică şi de consultare a cataloagelor, a unei secţii moderne pentru cititorii copii, ca şi a depozitelor pentru cărţi şi periodice, a dat posibilitatea cursanţilor să desfăşoare, pe parcursul celor 10 ore de program zilnic, practica fără de care multe cunoştinţe teoretice ar fi rămas neînşuşite.

Accentul instruirii s-a pus pe organizarea activităţii bibliotecii comunale, în așa fel încît aceasta să devină, practic, instituţia întregii comune (nu numai a satului de reşedinţă). Cu acest prilej au fost lămurite probleme ca: răspunderea bibliotecarului comunal pentru activitatea desfăşurată prin filiale, relaţiile acestuia cu bibliotecarii cu munca obştească, metodologia circulaţiei colecţiilor bibliotecii comunale prin filialele organizate în satele aparţinătoare. Legat de aceste probleme, majoritatea bibliotecarilor au semnalat faptul că întîmpină serioase greutăţi în organizarea filialelor, întrucît nu li se asigură localul, transportul periodic al cărţilor şi, mai ales, lipsesc cadrele care să îndeplinească munca obştească în biblioteci. În unele cazuri, bibliotecarilor comunali nu li se decontează cheltuielile de transport, făcute prin deplasarea lor la filiale. Situaţia aceasta devine şi mai alarmantă atunci cînd unii bibliotecari comunali, pe parcursul unei săptămîni, trebuie să desfăşoare ei înşişi, în

anumite zile, activitate cu cartea în satele aparținătoare, care sînt situate la o distanță mare față de cel în care își are sediul bibliotecă comunală.

De asemenea, au fost semnalate și unele neajunsuri în ce privește constituirea, într-un fond unic, a colecțiilor provenite din fostele biblioteci comunale și sătești care, după reorganizarea administrativ-teritorială, au devenit filiale.

Mult interes au stîrnit în rîndul cursanților lecțiile și seminariile practice care au avut ca subiecte prelucrarea, organizarea colecțiilor și a cataloagelor. Lipsa din biblioteci a manualelor de biblioteconomie, ca și conținutul învechit al celor existente, neasigurarea tipizatorilor necesare administrării bibliotecii, lipsa fișierelor, a fișelor de catalog și chiar a rafturilor, în unele locuri, sînt tot atîtea elemente care, în mod justificat, au trezit în bibliotecari îndoiala că, o dată înapoiți la locul de muncă, vor putea traduce în viață cunoștințele teoretice de specialitate înșușite la curs. Și în cazul problemelor legate de organizarea activității bibliotecilor comunale pe întreaga comună, se simte nevoia intervenției operative și la obiect din partea Comitetului județean de cultură și artă care, prin cei doi inspectori, bibliotecari cu experiență, care se ocupă cu problemele bibliotecilor, poate să ajute mai mult aceste instituții. Pînă la reeditarea manualelor de catalogare și clasificare trebuie să se apeleze în mai mare măsură la o serie de materiale metodice elaborate pe plan central în ultimii ani (Schema de așezare a cărților în condițiile accesului liber al cititorilor la raft, modificările aduse unor indici principali și auxiliari ai clasificării zecimale, consultațiile publicate în *Revista bibliotecilor* etc.).

La reușita instructajului, alături de cei doi inspectori ai comitetului, un aport substanțial l-au adus directorii bibliotecilor orășenești din județ, care au susținut, de altfel, majoritatea lecțiilor de specialitate.

Din discuțiile purtate cu conducătorii bibliotecilor orășenești din județ, a rezultat că, deși după reorganizarea administrativ-teritorială au fost create condiții materiale mai bune și un climat mai propice pentru a-și îmbunătăți conținutul general al muncii, aceste biblioteci, cu excepția celei din Fetești, continuă să aibă o serie de greutăți care determină lacune serioase în organizarea colecțiilor și a activității lor.

Multe din lipsurile în activitatea bibliotecilor orășenești își au, desigur, explicația și în sistemul defectuos de recrutare a cadrelor pentru aceste instituții. După cîte cunoaștem, în nici o asemenea bibliotecă din județ nu este încadrat cel puțin cîte un bibliotecar cu pregătire de specialitate.

În legătură cu pregătirea profesională a lucrătorilor din biblioteci, bibliotecarii comunali prezenți la curs, aproape în unanimitate, au crut să li se dea posibilitatea de a urma, fără a fi scoși din producție, o școală prin care să se califice în profesie. Pînă atunci însă, prin strădania și măsurile comune din partea comitetelor locale de cultură și artă și a C.S.C.A., lipsa unei asemenea forme de pregătire trebuie suplinită. Cursurile organizate la nivelul majorității județelor țării sînt binevenite. Pentru a-și atinge însă mai bine scopul trebuie să se desfășoare pe o durată mai mare (25—30 de zile). Dacă ele nu se pot organiza la nivel central (deși nu vedem un impediment în această direcție), printr-o colaborare între comitetele de cultură și artă s-ar putea organiza poate pe plan interjudețean. Dealtfel, aceasta este și o propunere mai veche făcută în mai multe județe.

Indiferent de modul de organizare a acestor cursuri, principalul este ca ele să nu devină acțiuni în sine. Aplicarea de către bibliotecari a cunoștințelor profesionale rămîne elementul principal pe care trebuie să-l urmărim cu toții.

GH. POPESCU

CRONICA CERCULUI

La 27 iunie a.c. a avut loc în Aula B.C.U.-București cea de-a șasea ședință din acest an a Cercului de referate și comunicări al bibliotecarilor din București.

În comunicarea intitulată *Clasificarea zecimală în șafa problemelor actuale ale documentării*, I. Lupu a subliniat virtuțile clasificării zecimale în confruntarea cu sistemele mai noi.

Cea de a doua comunicare susținută de G. Baiculescu și intitulată *Un bibliograf uitat: Gh. Adamescu* a evidențiat valoroasa contribuție pe care a adus-o fostul profesor de la Sf. Sava la dezvoltarea bibliologiei românești.

Au participat la discuții: V. Moldoveanu (scopul comun al bibliografiei și documentării), I. Stoica (importanța metodelor moderne de documentare; utilitatea preocupărilor de istorie a bibliologiei românești), V. Curcăreanu (motivele care au dus, o vreme, la discreditarea clasificării zecimale; utilitatea ei), D. Vasilescu (posibilitatea coexistenței C.Z.U. cu alte tehnici de clasificare).

Lucrările au fost conduse de: D. Vasilescu (Biblioteca Academiei Republicii Socialiste România), N. Oancea (B.C.U. București), C. Gilea (Biblioteca municipală Iași).

Cercul își va relua ședințele în luna septembrie.

I. S.

STATUTUL BIBLIOTECARULUI O NECESITATE

Schimb de opinii

M. PETRESCU

C. OLĂREANU

*Ministerul Învățământului —
Direcția secretariat
și documentare, Serviciul
de îndrumare și control
al bibliotecilor*

În țara noastră organizarea sistemului de bibliotecă n-a fost însoțită, cu ani în urmă, și de înființarea unor forme corespunzătoare de învățământ de specialitate. Această lacună a făcut ca viziunea — care a existat și în trecut la noi — conform căreia meseria de bibliotecar este o profesie care se însușește „în mers”, să se statornicească. Și dacă în primii ani ai organizării o asemenea situație putea fi tolerată, astăzi ea este cel puțin anacronică.

În bibliotecile școlare, în conformitate cu noua Lege a învățământului și cu Statutul personalului didactic, bibliotecarii fac parte din personalul didactic ajutător. Pentru ocuparea posturilor, sînt necesare studii medii cu examen de bacalaureat sau studii superioare. Potrivit nomenclaturilor în vigoare, în bibliotecile școlare există 3 categorii de funcții: bibliotecar, bibliotecar principal și bibliotecar cu studii superioare. În postul de bibliotecar poate fi încadrat orice absolvent de liceu, cu examen de bacalaureat, fără nici o pregătire prealabilă de specialitate. În schimb, pentru postul de bibliotecar principal (care înlocuiește în vechiul stat de funcțiuni denumirea de bibliotecar I), condițiile de încadrare cer studii liceale, cu examen de bacalaureat, și cel puțin 5 ani vechime în muncă culturală sau în învățămînt. În aceste posturi pot fi încadrați învățători, absolvenți ai Școlii tehnice de activități culturale, Secția de bibliotecari, absolvenți de licee sau chiar de facultăți, care au prestat muncă culturală mai mult de cinci ani. În bibliotecile liceelor și ale școlilor profesionale mari, posesoare ale unor bogate fonduri de publicații (peste 15 000 de volume), activează zeci de bibliotecari cu studii superioare — absolvenți ai Facultății de filologie, Secția de biblioteconomie, absolvenți ai Institutului pedagogic de trei ani, Secția de biblioteconomie, absolvenți ai altor facultăți, care au urmat însă cursuri și instructaje de specialitate, organizate de Ministerul Învățământului sau de C.S.C.A.

La toate tipurile de bibliotecă aparținînd de Ministerul Învățământului, pentru funcțiile: bibliograf principal, bibliotecar cu studii superioare, bibliotecar sau bibliograf specialist, bibliotecar sau bibliograf șef serviciu, documentarist (traducător I) sînt necesare studii superioare și pregătire sau vechime de specialitate.

O constatare se poate desprinde din examinarea acestor funcții: incertitudinea și fluctuațiile existente în învățămîntul de specialitate se reflectă aidoma în stabilirea condițiilor de încadrare, creînd posibilitatea ca orice absolvent de facultate — indiferent de disciplina studiată — să poată fi încadrat într-un post de bibliotecar cu studii superioare.

Există, în bibliotecă, desigur, sectoare — ca relațiile cu cititorii sau conservarea fondurilor — în care pot fi încadrate persoane fără o pregătire de specialitate, practica dovedînd că acestea își pot cîștiga un oarecare bagaj de cunoștințe biblioteconomice în însuși procesul muncii. În plus, ele au posibilitatea să-și îmbogățească cunoștințele la diverse cursuri, instructaje, seminarii, pe care forurile tutelare le organizează periodic. În schimb, în alte sectoare — completarea fondurilor, catalogare, clasificare, informare-documentare —, pregătirea de specialitate este absolut obligatorie. De aici și imperativul creării unui sistem republican de specializare și perfecționare în domeniul biblioteconomiei, care să pregătească necesarul de cadre calificate pentru bibliotecile de toate tipurile.

După părerea noastră, structura învățămîntului bibliotecar în țara noastră ar putea avea următoarea înfățișare:

— *Liceu de specialitate* (pentru posturile de bibliotecari din mediul sătesc — bibliotecă comunale, bibliotecă școlare — și pentru unele funcții din celelalte tipuri de bibliotecă, pentru ocuparea cărora se cer studii medii).

— *Institute pedagogice de trei ani, secția de biblioteconomie* (pentru posturile din bibliotecile municipale și orașenești, bibliotecile școlilor generale de 10 ani, ale liceelor, școlilor profesionale și tehnice, bibliotecă mari ale sindicatelor).

— *Universitatea București, Facultatea de limba și literatura română, secția de biblioteconomie* (pentru posturile din bibliotecile municipale, orașenești mari, bibliotecile cu două posturi din licee și școli profesionale, bibliotecile institutelor de învățământ superior, bibliotecile tehnico-documentare, bibliotecile cu două posturi ale sindicatelor).

— *Cursuri de specializare post-universitare* (pentru serviciile bibliografice și de informare din bibliotecile științifice, bibliotecile tehnico-documentare, secțiile de informare și documentare din bibliotecile de învățământ superior).

Pentru a se curma fluctuația de cadre, credem că este necesar ca, începând cu anii viitori, încadrarea bibliotecarilor să se facă după sistemul existent în învățământ.

Ar trebui ca în nomenclatorul funcțiilor, la indicatorul de pregătire și stagiu, să se facă următoarea modificare: denumirea de „studii superioare” să se modifice în „studii superioare de specialitate”. Această modificare ar obliga la încadrarea absolvenților formelor de învățământ superior de specialitate în posturile rămase libere în cursul anului.

C. GILEA

directorul Bibliotecii
municipale Iași

Se pare că, la ora actuală, multe din neajunsurile activității bibliotecare — neajunsuri care, în ultimă instanță, influențează negativ asupra folosirii integrale a valorilor adunate în depozitele bibliotecilor — se datoresc tocmai celor puși să lucreze în aceste instituții.

În țara noastră, selecționarea cadrelor de bibliotecari pentru bibliotecile publice se face de ani de zile printr-un procedeu care se caracterizează prin lipsa oricărui plan de perspectivă. Astfel, se admite încadrarea — în special în bibliotecile comunale — a unor cadre fără pregătire și fără vocație, care, în marea lor majoritate, lucrează aici un an sau doi, ca apoi să plece în alte profesii sau să-și încerce norocul la o facultate. În aceste condiții de provizorat, fonduri de cărți, ce variază între 10 000 și 15 000 de volume sau chiar mai mult, își pierd din valoare datorită nepriceperii și indiferenței cu care sînt mînuite.

În județul Iași, de exemplu, circa 70 la sută din bibliotecarii comunali sînt cadre cu o vechime mică în muncă, lucru care influențează negativ asupra indicilor generali de activitate și, ceea ce este și mai grav, scade prestigiul bibliotecii în rîndul cititorilor din localitate.

Fluctuația și lipsa de pregătire a bibliotecarilor din mediul rural se explică prin mai multe cauze, dintre care principala ni se pare a fi inexistența în țara noastră a unor forme de învățămînt *) care să asigure o calificare a acestora. Lipsa unor asemenea școli ar putea fi suplinită la ora actuală prin organizarea, în cadrul liceelor pedagogice cel puțin, a unor cursuri sau chiar secții, care să asigure un minim de cunoștințe biblioteconomice, care să trezească în elevi interesul pentru îngrijirea, colecționarea și punerea în valoare a patrimoniului bibliotecilor. În timpul vacanțelor, acești elevi ar putea face practică în biblioteci și, după absolvire, ajunși la locul de muncă, ar avea posibilitatea să depună o activitate competentă în cadrul bibliotecilor, unii ca bibliotecari salariați, iar cei mai mulți, ca învățători, lucrînd în cadrul bibliotecilor afiliate ca bibliotecari cu muncă obștească.

Fiind vorba de pregătirea cadrelor actuale de bibliotecari, spuneam mai sus că majoritatea dintre ei (în special cei de la bibliotecile mici) sînt nevoiți să se calibreze la locul de muncă, să se „autoinstruiască”. Cursurile organizate pe plan local de către comitetele de cultură și artă fiind sporadice și minimale, nu pot avea prea mare eficiență. De altfel, atît „autoinstruirea” cît și cursurile ocazionale se fac „după ureche” — pentru a folosi un termen mai tare — și aceasta din cauza lipsei instrumentelor necesare. Ultimul manual pentru bibliotecari a apărut în 1952, iar manualul de clasificare zecimală s-a editat ultima dată în 1959. Ambele instrumente de bază pentru bibliotecari, pe lîngă faptul că sînt de mult depășite, au devenit adevărate „rarități” în bibliotecile de la sate. Lucrul pare de necrezut dacă ne gîndim că, în ultimii ani, editurile au reușit să publice îndrumare pentru marca majoritate a meseriilor, fără a neglija chiar pe tinichigii și sobari, care sînt, oricum, mai puțin numeroși decît bibliotecarii. (După da-

*) Secția de bibliotecari a Școlii de activiști culturali a fost desființată în anul 1962 pentru că, practic, absolvenții ei erau asimilați cu absolvenții liceelor. Absolvenții Secției de biblioteconomie a Institutului pedagogic nu pot fi încadrați în biblioteci rurale, pentru că nomenclatorul de încadrare nu prevede decît un singur post — indiferent de mărimea comunei — și acela cu studii medii. Paradoxal este faptul că acești absolvenți nu pot fi încadrați nici în anumite posturi care prevăd studii superioare în bibliotecile mari. Rezolvarea deficiențelor semnalate s-ar putea face în spiritul prevederilor din Directivile Congresului al X-lea, care menționează că, în perioada ce urmează, se va îmbunătăți raportul dintre numărul cadrelor medii de specialitate și cel a specialiștilor cu studii superioare, astfel încît, în perioada 1971—1980, liceele de specialitate vor deveni principala formă de pregătire a cadrelor medii.

tele furnizate de publicațiile Direcției Centrale de Statistică, în anul 1966, erau în țară 1534 de sobari. Numărul bibliotecilor publice, în aceeași perioadă, se ridică la 10478, la care se mai adăugau încă 9094 de biblioteci școlare, toate fiind încadrate cu personal ce are nevoie permanent de un manual de clasificare zecimală și de un manual de tehnică de bibliotecă).

Trebuie subliniat totodată că lipsa unor asemenea instrumente de lucru face de multe ori imposibilă chiar organizarea internă a bibliotecilor. Și un nespecialist știe că fondul de cărți al unei biblioteci nu poate fi catalogat și clasificat fără un cod de catalogare și un manual de clasificare zecimală. Ne aflăm deci în perimetrul unui cerc vicios. Discuțiile care se târăgănează de câțiva ani în jurul acestor probleme ar trebui curmate, luându-se neîntârziat măsuri pentru editarea unui cod de catalogare și a unei noi ediții românești de clasificare zecimală, atât de necesare bibliotecarilor.

Dar, o dată cu definitivarea formelor de pregătire profesională a bibliotecarilor, este necesar să se găsească și modalitatea de stimulare corespunzătoare a acestora. Credem că acest lucru ar determina și o ridicare calitativă a întregii activități cu cartea, mai ales în mediul rural.

În bibliotecile mari orășenești sau municipale, lipsa cadrelor cu pregătire medie în meseria de bibliotecar are alt gen de repercusiuni. Aici, unele operații destul de simple sînt incredințate, de cele mai multe ori, unor cadre cu studii superioare, considerate mai „competente”, cu toate că și acestea și-au făcut pregătirea de specialitate tot singure, în cadrul bibliotecilor. Avem de-a face deci cu o risipă de forțe de muncă; în loc ca acești lucrători să capete o specializare adecvată, să se preocupe de organizarea științifică a colecțiilor, de cercetări bibliografice, de informarea cititorilor etc., ei trebuie să suplinească în multe ocazii lipsa unor cadre cu pregătire de specialitate medie, ocupîndu-se de inventarierea cărților, de supravegherea sălilor de lectură sau făcînd înregistrarea împrumuturilor de cărți.

Multe din articolele apărute în presa noastră în ultima vreme subliniază și faptul că, în pragul a două decenii de activitate a celor mai multe biblioteci publice de stat, este necesar ca organele competente (în speță Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă) să consfințească, în sfîrșit, printr-un STATUT sau LEGE A BIBLIOTECILOR, consacrară profesiei de bibliotecar, transformînd-o dintr-o activitate marcată de amatorism, care a însemnat pentru mulți un popas între alte două ocupații, într-o profesie recunoscută.

Problema-cheie în profesionalizarea meseriei noastre rămîne, credem noi, găsirea soluțiilor optime în conturarea învățămîntului de specialitate.

1. Ceea ce mi se pare indiscutabil este că astăzi nu mai putem fi de acord cu definiția pe care o întîlnim în *Larousse*: bibliotecar, substantiv (de remarcat că nu se precizează, totuși, genul!) — persoană însărcinată cu direcția sau păstrarea unei biblioteci. Desigur că „direcția” poate presupune o pluralitate de atribuții, dar accentul pus pe „păstrare” deformează și primul atribut, astfel că, justificat, definiția sugerează un personaj cu cioc, pince-nez și minicute, îngropat în registre de evidență și ostil oricăror forme de împrumut de publicații. În ansamblul îndeletnicirilor intelectuale de azi, mi se pare că bibliotecarul este elementul care contribuie la dinamizarea acestora, fiind la rîndul său un specialist, care participă la dezvoltarea unei științe de loc minore, denumită biblioteconomie.

2. Profesiunea de bibliotecar a cunoscut o evoluție marcantă în ultimele decenii, tocmai datorită faptului că este integrată în domeniul care s-a preschimbât adînc, sub impulsul noilor mijloace de comunicare și informație. Aș crede chiar că secolul nostru a fost hotărîtor în istoria acestei profesiuni. Desigur că putem să menținem etapele pe care ni le prezintă majoritatea istoricilor acestui important și, totodată, fascinant capitol din istoria vieții intelectuale a omenirii: în antichitate sînt strînse în „viliotiki” suluri de hîrtie, documente sau cărți, la Roma termenul de „biblioteca” fiind utilizat pentru a indica fonduri de opere, în timp ce documentele se păstrau în „arhivum” sau „scrinium”; în evul mediu, apoi, se constituie bibliotecile de uz închis mănăstirești, princiare sau universitare; în epoca Renașterii, cercul beneficiarilor crește, apar bibliotecile orășenești, iar tiparul revoluționează cultura scrisă; în secolul al XVIII-lea și prima jumătate a secolului al XIX-lea, se universalizează tipul de bibliotecă modernă, cu instrumente de informare și cu colecții mereu împrăpătate. Ne amuză replica pusă de Bernard Shaw în seama lui Cezar, anunțat că arde biblioteca din Alexandria: „Și eu sînt scriitor și vă spun că e mai bine ca egiptenii să-și trăiască viața, decît să și-o petreacă, datorită cărților, vișînd”; dar este un sîmbure de adevăr în gluma dramaturgului, deoarece istoria ne-a păstrat o replică oarecum asemănătoare și, în schimb, autentică: unor vizitatori ai bibliotecii regelui Ludovic al XI-lea al Franței, surprinși de ignoranța custodelui aces-

tuia, un ilustru cardinal le-a explicat: „biblioteca este seraiul meu și o păzesc cu ajutorul eunucilor“.

ILEANA BĂNCILĂ

Biblioteca centrală
universitară București

Conservarea operelor scrise a fost principala destinație a bibliotecilor și bibliotecarii au furnizat scriitorilor tipuri de enciclopediști lipsiți de spirit practic, de entuziaști fără simțul măsurii sau de „idealiști“ înșelați de existența cotidiană. Lăsând de o parte fantezia romancierilor, putem susține că bibliotecarul a fost un custode al valorilor create de-a lungul secolelor și, treptat, un factor de difuzare a acestora în rîndul unor cercuri tot mai largi. Dar nu vi se pare că în anii noștri, anii revoluției tehnico-științifice, înseși destinația și natura cărții s-au schimbat? Personal, cred că orice carte (bună, desigur) constituie un mijloc de comunicare pe un interval de 3—30 de ani; ritmul comunicării se accelerează și, pe de o parte, noile cunoștințe, pe de altă parte, interpretarea trecutului solicită conținut apariția unor noi cărți. Cite lucrări rezistă în această permanentă mișcare? Sînt lucrări care devin cărți de referință, utile citorva generații, în timp ce altele se cer înlocuite după 10—15 ani. Procesul nu mi se pare că poate fi urmărit numai în domeniul științelor exacte (unde, cine mai apelează la reviste din anii '30 sau '40?), dar și în cel al științelor sociale, ale căror structuri se preschimbă sub ochii noștri. Desigur că nu trebuie să exagerăm și să sugerăm că operele marilor istorici sau critici din prima jumătate a veacului nostru sînt depășite; operele autentice rămîn temelii solide sau puncte permanente de referință, dar ceea ce aș dori să pun în lumină în primul rînd, este faptul că din producția anuală a tipăriturilor, cea mai mare parte este alcătuită din cărți menite unei comunicări imediate și este supusă necesităților permanente înnoiri.

Așadar, dacă noua funcție a cărții nu anulează funcția de custode sau conservator a bibliotecarului, ea îl determină să devină unul din factorii dinamici ai acestui proces; bibliotecarul este cu necesitate specialistul care știe să selecteze, să informeze, să sprijine sau să îndrume pe cercetătorul în formare sau deja format, să-l asiste pe omul de știință sau să-l ajute pe cititorul obișnuit. Selecția, ordonarea și semnalarea aspectelor dominante ale producției scrise sînt cîteva atribute majore ale muncii bibliotecarului. Explozia informației impune reevaluarea totală a funcției bibliotecarului în societatea contemporană.

3. Aș distinge personalul de deservire de personalul care organizează informația, în această ultimă categorie intrînd numai specialiști, adică bibliotecari cu o pregătire teoretică și practică, capabilă să-i înarmeze pentru activitatea pe care au să o desfășoare în biblioteca afectată unei anumite discipline.

1—2. Fără să i se acorde o mare importanță din punct de vedere social, funcția de bibliotecar era totuși invidiată mai înainte vreme de cei care considerau că bibliotecarul nu face toată ziua altceva decît să citească — evident — ceea ce îi place. Prin viața sa oarecum claustrată care-l ținea în afara evenimentelor, bibliotecarul apărea în ochii unora ca un personaj ciudat. În epoca modernă, profesiunea de bibliotecar, în accepțiunea sa de serviciu public, se caracterizează printr-o activitate continuă, fie de îmbogățire, orînduire și conservare a colecțiilor de tipărituri și manuscrise, fie de pregătire a instrumentelor de lucru, fie de îndrumare și servire a cititorilor. Bibliotecarul își asumă importantul rol de a răspunde cît mai direct nevoilor de informare ale publicului, prin elaborarea de cataloage și bibliografii de cărți, periodice și articole care reflectă mișcarea de idei pe plan național și internațional. Bibliotecarul poate să acopere necesitățile de informare ale publicului, pentru că se găsește într-un punct-cheie, în care se concentrează informații din toate domeniile cunoașterii. El se află nu în afara, ci în mijlocul surselor de informare, ceea ce îi permite să facă o sinteză a epocii lui. Și acesta este, într-adevăr, un motiv pentru care bibliotecarul poate fi invidiat.

5. Biblioteca este unul din domeniile în care activitatea se desfășoară după o sumă de norme reglementînd cele mai mici acțiuni, norme a căror asimilare este neapărat necesară. Nu se poate vorbi deci de o funcție în cadrul bibliotecii care să nu ceară pregătire de specialitate, teoretică și practică. Se consideră că pentru mînuitori și depozitari este de ajuns o pregătire medie, cîntînd mai mult spiritul de orientare și promptitudinea în servirea cititorilor. Practica îndelungată și, bineînțeles, aptitudinile contribuie ca unii dintre aceștia să capete cunoștințe teoretice de nivel superior. Dar trebuie să recunoaștem că cititorii au adesea prilejul să regrete lipsa de cunoștințe profesionale a multora dintre ei.

Ce înseamnă practica profesională a unui bibliotecar?

După părerea noastră, aceasta trebuie să aibă în vedere nu un singur sector al activității de bibliotecă, ci munca de bibliotecă sub toate aspectele ei. Indiferent de locul unde lucrează, un bibliotecar adevărat trebuie să cunoască nu numai modul în care se angrenează diferitele activități, ci și amănuntele desfășurării fiecăreia dintre ele.

Numai o viziune de ansamblu poate să-i acorde înțelegerea reală a vieții de bibliotecă, să-i confere siguranța omului stăpîn pe meseria lui și conștiința că face parte dintr-un corp profesional bine constituit. Credem, de aceea, că fiecare bibliotecar nou angajat, înainte de a fi repartizat într-un serviciu anumit, ar trebui să lucreze un timp în toate muncile din bibliotecă. Metoda ar contribui, totodată, și la creșterea unui sentiment de prețuire reciprocă între bibliotecarii cu diferite funcții. În cazurile în care la angajare se acceptă un candidat fără practică sau cu o practică sumară, apăsîndu-se cunoștințele teoretice aprofundate ale acestuia, procedeul pe care îl propunem ar împlini sistematic această lipsă, într-un interval relativ scurt de la angajare.

4. Complexitatea factorilor de care depinde ierarhia bibliotecarilor are o natură obiectivă sau subiectivă, în funcție de natura grupului de elemente determinate. Însemnătatea fiecărei biblioteci în ansamblul național, cu tot ceea ce presupune aceasta — mărimea și valoarea fondurilor, ca și importanța serviciilor pe care ele le realizează — reprezintă aprecierea obiectivă în ierarhizarea bibliotecarilor. Formația bibliotecarilor și calitatea acestei formații, precum și experiența pe care aceștia o dețin constituie factorul subiectiv. Experiența nu este neapărat echivalentă cu vechimea în muncă, deși adeseori se consideră a fi același lucru. Dificultatea ierarhizării bibliotecarilor în forme statutare rezidă în considerarea ambelor categorii de factori, în așa fel încît îndatoririle care se prevăd și drepturile care se acordă să fie cît mai conforme cu realitatea rezultatelor activității lor. Bibliotecile de tip enciclopedic, care au depozit legal, angrenate în sisteme de informare și documentare pe plan național (cum sînt Biblioteca Academiei R.S. România, Biblioteca Centrală de Stat, bibliotecile centrale universitare), sînt considerate cele mai importante prin vastitatea fondurilor și amploarea activității lor. Activități asemănătoare desfășoară pe plan local bibliotecile municipale, cu însemnate saroini în munca de informare și bibliografie, în păstrarea și valorificarea patrimoniului de carte local. Servicii nu mai puțin valoroase, dar într-un cîmp limitat, aduc bibliotecile de specialitate.

Bibliotecarul de la marile biblioteci enciclopedice și cel de la bibliotecile de specialitate au nevoie de un statut care să țină seama, în primul caz, de multiplele direcții de activitate ale bibliotecarului, în cel de-al doilea caz, tocmai de ceea ce, aparent, ar însemna o restrîngere a activității ca suprafață, dar care, în realitate, este o dezvoltare în adîncime a acesteia.

Stanciu, Ilie. *Literatura pentru copii*. Buc., Editura didactică și pedagogică, 1968. 224 p. (Ministerul Învățămîntului).

Editarea, în sfîrșit, a primului curs universitar de literatură pentru copii la noi vine să împlinească vechi deziderate și necesități de studiu, într-un anumit domeniu asupra căruia critica și istoria literară românească nu s-a oprit decît sporadic, fără a lăsa să se întrevadă vreo intenție de studiere sistematică, de încadrare a acestui fenomen literar specific în contextul general al literaturii. Critica și istoria literară de la noi, în ciuda exemplului unor valoroase lucrări de sinteză apărute în alte țări, sub semnătura unor critici și istorici literari reputați (vezi exemplele amintite în *Cuvînt înainte*, p. 5—6), a lăsat în întregime sarcina studierii acestui domeniu altor cercetători, în special pedagogilor. Este drept că literatura pentru copii, constituită ca disciplină aparte și astfel prezentă în programul de pregătire a educatorilor — cadre didactice, bibliotecari —, i-a interesat mai îndeaproape pe cercetătorii din aceste domenii. Munca lor putea fi însă înlesnită prin elaborarea unor lucrări de sinteză asupra fenomenului literar cu finalitate în educarea copiilor și a tineretului, rămîind ca pedagogii să-și concentreze atenția asupra metodelor specifice activității lor de educare a copiilor cu ajutorul cărții.

În aceste condiții, meritul profesorului Ilie Stanciu de a fi elaborat prima sinteză, la nivel de curs universitar, asupra literaturii pentru copii apare amplificat, deasupra inițiativei editoriale prin care este îmbogățită seria de cursuri universitare tipărite. Autorul realizează în *Literatura pentru copii* o îmbinare fericită a rezultatelor unor cercetări și experimentări îndelungate în domeniul literaturii destinate tinerilor cititori, efectuate din unghiul de vedere al criticului și istoricului literar, al profesorului și al bibliotecarului. În acest fel, cursul, așa cum s-a încheiat — în pregătirea cadrelor de bibliotecari —, este destinat, în primul rînd, viitorilor bibliotecari, apoi viitorilor profesori de limba și literatura română.

Economia lucrării este explicată pe larg în *Cuvînt înainte*, unde în mod necesar se află prezentate principiile de alcătuire a cursului. Deosebită, prin scopul urmărit, de sintezele obișnuite pentru literatura destinată copiilor, lucrarea nu a urmat structura unei istorii literare, acestei căi fiindu-i preferată sistematizarea pe genuri și specii literare. Partea cea mai consistentă a cursului este formată astfel din 9 capitole, consacrate: poeziei pentru copii, basmului, legendei, po-

vestirii ou animale, povestirii și romanului de aventuri, povestirii și romanului istoric, povestirii și romanului în care este evocată copilăria, dramaturgiei pentru copii și literaturii de informare. În cadrul fiecăruia dintre aceste capitole, este urmat criteriul cronologic, aplicat atât pentru subcapitolul privitor la genul sau specia respectivă în literatura universală, cât și pentru cel referitor la literatura română. Detășarea de o sinteză literară obișnuită este adusă și de prezența capitolului întâi, intitulat *Specificul literaturii pentru copii*, în care considerațiile psiho-pedagogice oferă premisele folosirii cursului de un veritabil îndrumar pentru educatori, în vederea formării deprinderilor de lectură, a gustului și a preferințelor literare, în vederea îndrumării atente a micilor cititori prin câmpul vast al literaturii accesibile, destinate sau necesare lor. Cursul mai cuprinde un capitol, al II-lea, intitulat *Privire istorică asupra literaturii pentru copii* (pe plan universal și pe planul literaturii române), necesar încadrării, în contextul evoluției fenomenului literar, a materialului de bază al lucrării. Cu toate că selecția, de altfel în întreaga lucrare, a urmat criteriul riguroase, impuse de spațiul afectat cursului, se face simțită în această incursiune istorică lipsa unei prezentări a tendințelor moderne din literatura pentru copii. De altfel, aceeași lipsă apare și în tratarea fiecărui gen sau specie literară, unde, chiar dacă la sfârșitul capitolelor sînt citați autori și opere din ultima perioadă de creație, nu sînt relevante particularitățile celor mai noi creații, ultimele tendințe. Astfel de aprecieri ar fi ușurat munca educatorilor aflați de multe ori în fața unor producții recente fără o cît de sumară sugestie asupra modului în care acestea pot fi apreciate.

Aici este cazul să revenim asupra problemei actualității unor chestiuni ridicate de literatura pentru copii, problema expusă pe larg în *Cuvînt înainte*. Este schițată aici contribuția diferitelor manifestări, a activității editoriale și a unor instituții, pe plan internațional și în țara noastră, la dezvoltarea literaturii pentru copii. Surprinde însă faptul că, din amplitud tabloul al preocupărilor în acest domeniu, lipsește rolul și contribuția bibliotecilor. Despre importanța bibliotecilor pentru copii în peisajul actual al dezvoltării literaturii pentru copii stă mărturie Biblioteca internațională pentru tineret din München, un adevărat centru, sub auspiciile UNESCO, al literaturii mondiale pentru copii. În prezent, la împlinirea a douăzeci de ani de activitate, biblioteca posedă 110 000 de volume în 50 de limbi, cuprinzînd aproape o treime din literatura mondială destinată copiilor și tinerilor. Anul acesta va fi tipărit catalogul bibliotecii, în 18 volume, reprezentînd o valoroasă bibliografie internațională a cărții pentru copii.

Legat de tabloul realizărilor, schițat în *Cuvînt înainte*, aici se mai face simțită lipsa

unor aprecieri critice asupra producției editoriale din ultimii ani. Pentru că, în ciuda dezvoltării sublimite de autor, sînt sesizate adesea aspecte criticabile. Este suficient să amintim în acest sens sărăcia colecțiilor pentru copii din unele biblioteci de la noi, ca și din alte țări, și ilustrația de carti, de multe ori inadecvată și de calitate îndoielnică. Menționarea acestor aspecte ar fi putut veni în sprijinul editorilor, al autorilor și al ilustratorilor, în vederea îmbunătățirii activității lor, prin sugestii și observații competente.

Autorul tratează problemele la un înalt nivel științific, chestiunile de teorie, critică și istoric literară sînt abordate cu competență și țin seama de părerea unor cercetători de certă valoare, îmbinîndu-se parcă natural cu principiile pedagogice, însemnate atât pentru bibliotecari, cît și pentru profesori și educatori. În anii studenției, am audiat cu multă plăcere cursul pe care-l citim astăzi. După ani de zile, descoperim cu încinare, și sub forma cuvîntului scris, aceeași putere de a ne impresiona a expunerilor lectorului universitar Ilie Stanciu, prin căldura sufletească ce le străbate, prin pasiunea cu care autorul s-a aplecat asupra cercetării literaturii pentru copii.

Corespunzătoare ținutei științifice a lucrării, înzestrată cu un amplu aparat critic de referință, cu o bibliografie bogată (p. 211—216) și cu un indice de autori (p. 217—222), redactarea volumului și ținuta grafică întru-neaște calitate superioare de realizare. Referindu-ne doar la pregătirea cadrelor de bibliotecari, apariția acestui prim curs universitar tipărit este un pas îmbucurător, mult așteptat și, sperăm, promițător de noi apariții pentru celelalte discipline bibliologice.

George VLĂDESCU

Vinárek, Josef și Alois, Těšitel. *Knihovny v U.S.A.* (Bibliotecile din S.U.A.). Praha, Orbis, 1968, 231 p.

Ca bursieri UNESCO, cei doi autori au efectuat în 1965 o călătorie de studii în S.U.A., unde, cu această ocazie, au vizitat 79 de biblioteci de diferite tipuri și 31 de alte instituții științifice și culturale. Lucrarea de față reprezintă o trecere în revistă a dezvoltării actuale a biblioteconomiei americane în toată complexitatea sa din punctul de vedere al scopurilor, metodelor și activității specifice.

Primele două capitole, *Revoluția tehnico-științifică în S.U.A. și efectele ei în știință și educație* și *Noi tendințe în educația adulților în S.U.A.*, au un caracter teoretic. Se face o caracterizare a tendințelor obiective ale revoluției din domeniul tehnicii și economiei, care au importante reperousuni asupra vieții culturale și, implicit, și asupra modului de organizare a bibliotecilor. Creșterea fluxului de informații determină bi-

bliotecile să adopte metode noi de lucru, să colaboreze strâns cu centrele de informare, dezvoltându-și în același timp și o activitate proprie de documentare.

Transformările impuse de revoluția tehnico-științifică au influențat și concepția asupra educației adulților în care un rol important revine bibliotecilor. Caracteristic este accentul care se pune în prezent în educația adulților din S.U.A. pe „community development”.

Capitolul următor *Dezvoltarea bibliotecilor și preocuparea pentru educație în aceste instituții* este dedicat analizei noilor tendințe din S.U.A. de a asigura o dezvoltare cât mai sistematică și unitară a bibliotecilor, a căror organizare a început să fie reglementată prin decrete la nivel federal. În ceea ce privește rolul bibliotecilor în educația adulților autorii, după ce menționează diferitele etape parcurse de acest proces, remarcă faptul că în ultimul timp bibliotecile au început să organizeze programe instructiv-educative proprii, acțiune căreia i se crează baze tehnico-materiale din ce în ce mai importante.

În capitolul *Caracterizarea activității principalelor tipuri de biblioteci americane în perioada actuală* autorii prezintă cîteva din bibliotecile vizitate (biblioteci publice, universitare și „de cămin”, speciale — ale firmelor industriale și comerciale, școlare etc.), oprindu-se mai mult asupra descrierii Bibliotecii Congresului. Concluzia la care ajung este că în prezent bibliotecile din S.U.A. își orientează tot mai mult activitatea în funcție de necesitățile „revoluției educative” și ale revoluției tehnico-științifice contemporane. Ele nu se bazează doar pe formele clasice de activitate, ci adoptă concepții și soluții noi, mergînd pînă la cele mai moderne instalații tehnice.

Capitolul *Bibliotecile și informarea științifică* subliniază ca o caracteristică permanentă a biblioteconomiei americane creșterea legăturii dintre munca de bibliotecă și cea documentară, colaborarea strînsă între biblioteci și centrele de documentare. În S.U.A. se caută căi de dezvoltare maximă pentru informarea lucrătorilor din domeniul științei și tehnicii, în care scop se construiesc numeroase centre de informare și crește rolul bibliotecilor științifice. Dar, foarte frecvent activitatea documentară și de informare științifică complexă se organizează direct în biblioteci.

Coordonarea, cooperarea și centralizarea în domeniul biblioteconomiei, care se impun în noile condiții ale revoluției tehnico-științifice, constituie obiectul unui capitol separat al lucrării. Se dau exemple de acțiuni organizate în acest sens: Planul Farmington, diferite programe de cooperare elaborate de ALA (Asociația bibliotecilor americane), diferite forme de cooperare între biblioteci.

Un alt capitol oferă o imagine asupra concepției noi asupra muncii de bibliotecă, așa cum se reflectă aceasta în învățămîntul biblioteconomic. După sublinierea tradiției îndelungate a învățămîntului biblioteconomic american (Dewey a înființat prima școală de biblioteconomie în secolul XIX), se face o prezentare generală a situației actuale și gradelor învățămîntului biblioteconomic, remarcîndu-se ca o caracteristică generală trecerea de la caracterul practic, îngust al pregătirii profesionale la pregătirea teoretică multilaterală a bibliotecarilor. O atenție specială se acordă pregătirii profesionale a lucrătorilor din informarea științifică.

În capitolul *Unele probleme ale construcției de localuri de biblioteci în S.U.A.*, autorii remarcă unele caracteristici ale construcției clădirilor de biblioteci. În primul rînd se subliniază atenția care se acordă consultației dintre bibliotecari, ca cei care cunosc cel mai bine necesitățile bibliotecii, și constructori. Pe baza descrierii unei serii de noi clădiri, se trag concluzii privind amplasarea localurilor, arhitectura (construcții funcționale și modulare), amenajarea interioară (iluminare, încălzire, acimatizare, izolare fonică etc.).

Ultimul capitol este dedicat *Instalațiilor interioare și dotării tehnice a bibliotecilor din S.U.A.* Se prezintă mobilierul (cît mai variat și diversificat). Se dau principalele date tehnice ale unor instalații audio-vizuale, de transport, oprindu-se în special asupra folosirii ordinaroarelor, cărora autorii le prevăd în viitor o mare extindere în munca de bibliotecă.

Sanda VIDRIGHIN

Union of International Associations.
Yearbook of International Organizations
(1968—1969). (Anuarul organizațiilor internaționale). 12-th Edition. Editor: Eyvind S. Tew. Brussels, Union of International Associations, 1969. 1220 p.

Publicație de mare amploare, conținînd date prețioase a căror căutare, în lipsa unei lucrări de acest fel, ar însemna multă trudă, cu rezultate uneori incerte. Anuarul este elaborat de o instituție a cărei activitate și experiență a depășit șase decenii. Cele 12 ediții ale Anuarului, apărute o dată la doi ani, se încadrează într-un vast program de publicații cu caracter informativ.

La 1 iunie 1907, s-a înființat la Bruxelles Oficiul central al asociațiilor internaționale; în 1910, acesta devine federație, cu denumirea actuală — Uniunea asociațiilor internaționale, transformîndu-se în 1961 într-un institut de documentare privind organizațiile internaționale guvernamentale și neguvernamentale. Pe lîngă documentarea propriu-zisă, institutul are ca scop dezvoltarea cooperării internaționale și ameliorarea mijloacelor de comunicare între acestea. Interesul

său se extinde la predarea în universitate a disciplinei care se ocupă de relațiile internaționale și la necesitatea modificării sistemului actual de predare a acestei discipline.

Din 1910, institutul a tipărit 210 publicații, cele mai recente fiind, în afara anuarului pe care îl prezentăm: *Yearbook of International Congress Proceedings* (1960—1967), Brussels 1969; *Directory of Periodicals Published by International Organizations*, 3rd Edition, Brussels 1969, *Selected Bibliography on International Organizations* (1885—1964), Brussels, f.a.; *International Congress Science Series* (7 vol.), cuprinzând ghiduri practice referitoare la modul în care se organizează congresele internaționale; *International Associations*, revistă lunară care apare tot la Bruxelles și indică schimbările de adresă și amănunte asupra noilor organizații internaționale; Anuarul *International Congress Calendar* (supliment la *International Associations*).

Anuarul organizațiilor internaționale cuprinde date privind nu mai puțin de 4 252 organizații. Pentru distincția între organizațiile guvernamentale și neguvernamentale s-a preluat definiția formulată în Rezoluția 288 (X) din 27 februarie 1950 a Consiliului economic și social al Organizației Națiunilor Unite: „Orice organizație internațională care nu s-a stabilit printr-o convenție interguvernamentală va fi considerată ca neguvernamentală”. Organizațiile interguvernamentale figurează în Anuar cu numere care încep cu „0”.

Una din primele întrebări pe care și le pun cei care consultă Anuarul este dacă o anumită organizație și-a încetat activitatea. În sistemul adoptat, organizațiile care nu mai există au numere terminate cu cifra „9”.

Deoarece limbile utilizate de Uniunea asociațiilor internaționale sînt engleza și franceza, Anuarul le folosește pe amîndouă,

limba engleză fiind însă aceea în care sînt redactate părțile principale ale lucrării: lista organizațiilor pe domenii, categoria de organizații din care fac parte, numărul și naționalitatea membrilor; adresele acestor organizații internaționale existente, în ordinea alfabetică a titlurilor lor, în versiune englezescă (este partea cea mai importantă a Anuarului, la alcătuirea căreia s-a utilizat materialul din două lucrări anterioare, *Who's Who in International Organizations* și *Sigles Internationaux*. Notițele cuprind titlurile organizațiilor în încă trei limbi, abrevierile, scopul și structura organizațiilor, conducătorii, modalitatea de finanțare, publicațiile, reuniunile (înite); o listă preliminară a 600 societăți multinaționale, mari întreprinderi internaționale cu caracter lucrativ; o listă în care figurează adresele a 105 institute naționale de relații internaționale, centre de studii privind cooperarea internațională (nu se includ și institutele de învățămînt) (cele două liste nu au figurat în edițiile anterioare ale Anuarului); un indice analitic indispensabil la o lucrare de acest gen. În limba franceză este redactat un indice amănunțit și un repertoriu al denumirilor organizațiilor.

De cea mai mare utilitate sînt indicațiile practice pentru folosirea Anuarului atunci cînd se cunosc numai unele date privitoare la o organizație internațională: titlul englez complet, titlul francez complet, abrevierile uzuale în limbile engleză, franceză sau în alte limbi, numele președintelui sau al secretarului general, cuvîntul-cheie al titlului în forma englezescă sau francezescă, principalul domeniu de activitate, orașul sau țara unde se găsește sediul principal.

Anuarul organizațiilor internaționale este singura lucrare de referință completă pentru structura organizării internaționale actuale.

Ileana BÂNCILA

DOCUMENTELE CONGRESULUI AL X-LEA AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

Ceaușescu, Nicolae. Raportul Comitetului Central al Partidului Comunist Român cu privire la activitatea P.C.R. în perioada dintre Congresul al IX-lea și Congresul al X-lea și sarcinile de viitor ale partidului. 6 august 1969. Buc., Editura politică, 1969. 128 p. (Ediții în limbile română, maghiară, germană, sîrbă).

Maurer, Ion Gheorghe. Raport asupra Directivelor Congresului al X-lea al Partidului Comunist Român privind Planul cincinal pe anii 1971—1975 și liniile directoare ale dezvoltării economiei naționale pe perioada 1976—1980. 6 august 1969. Buc., Editura politică, 1969. 62 p. (Ediții în limbile română, maghiară, germană, sîrbă).

Trofin, Virgil. Raport cu privire la modificările ce se propun a fi aduse Statutului Partidului Comunist Român. 6 august 1969. Buc., Editura politică, 1969. 31 p. (Ediții în limbile română, maghiară, germană, sîrbă).

Rezoluția Congresului al X-lea al Partidului Comunist Român. Buc., Editura politică, 1969. 30 p. (Ediții în limbile română, maghiară, germană, sîrbă).

Directivile Congresului al X-lea al Partidului Comunist Român cu privire la planul de dezvoltare economico-socială a României pe anii 1971—1975 și liniile directoare ale acestei dezvoltări pe perioada 1976—1980. Buc., Editura politică, 1969. 93 p.

Congresul al X-lea al Partidului Comunist Român. 6—12 august 1969. Buc., Editura politică, 1969. 783 p.

Stugren, Bogdan. *Evoluționismul în secolul XX*. Buc., Editura politică, 1969. 430 p.

Volumul reprezintă o continuare firească a vechilor preocupări ale autorului, materializate în scrierile anterioare, în special în cartea *Știința evoluției* apărută în urmă cu doi ani. În prezenta lucrare, aria de investigație a tematicii se lărgeste considerabil, încorporând aspecte noi, de actualitate stringentă pentru domeniul biologic.

În condițiile revoluției științifico-tehnice contemporane, dezvoltarea biologiei axată pe concepția evoluționismului modern capătă o pondere tot mai însemnată în rezolvarea celor mai complexe probleme reclamate de viața secolului nostru.

Pentru știința evoluției, intrarea omenirii în era cosmică, arată B. Stugren, a însemnat deschiderea unui nelimitat teren de cercetare. Rolul biologului, alături de ceilalți specialiști ai științelor exacte, matematicieni, fizicieni etc., este de primă mărime. Numai el — biologul — poate da un răspuns competent problemelor eredității umane în spații de dincolo de planeta noastră.

Deosebit de interesantă este, după schițarea nivelului atins de știința evoluției și sarcinile ei de viitor, istoricul acestui domeniu. Capitolul respectiv ni-l înfățișează pe B. Stugren în altă ipostază decât cea de biolog și anume de cunoscător al filozofiei, începând cu cea antică și apoi a celorlalte orânduirii sociale prin care a trecut evoluția societății, unde s-au manifestat într-o formă embriionară germeni ai concepției evoluționiste.

Descoperirile biologiei din secolul al XIX-lea, nivelul atins de dezvoltarea celorlalte științe ale naturii, pe de o parte, noua epocă în dezvoltarea societății inaugurată în Anglia de dezvoltarea marii industrii bazate pe mașini, pe de altă parte, sînt factori fundamentali ce au coroborat la apariția concepției darvinismului. Cu apariția darvinismului, evoluționismul devine o concepție încheagată, științifică în toate articulațiile sale interne, inoluzind un arsenal de argumente temeinice în susținerea tezei sale fundamentale. Darvinismul este o concepție teoretico-științifică, arată autorul, asupra mecanismelor și factorilor evoluției speciilor. Deosebirea fundamentală ce desparte teoria evoluționismului darvinist de cea predarwinistă este faptul că transmutarea, concept fundamental al acestei orientări în biologie, se transformă dintr-o supoziție, în certitudine.

În intenția autorului nu a fost urmărirea și înfățișarea exhaustivă a concepției darviniste, ci surprinderea și analiza aspectelor

generale, cu implicațiile filozofice ale acestei teorii, a contribuției decisive avute ulterior asupra biologiei. Extinzînd aria evoluționismului de la plante și animale asupra omului, Darwin a contribuit în mod hotărîtor la integrarea omului în natură. Acest lucru nu se putea realiza decât în atmosfera demitologizantă a condiției umane din epoca respectivă, fiind — teoria darvinistă — o componentă de primă mînă a acestui curent ce caracteriza „faza de afirmare a civilizației industriale”.

Lipsită de judecăți pripite, elaborate în necunoașterea aprofundată a operei unor biologi iluștrii (Weismann, Haeckel), în concordanță cu adevărul istoric, lucrarea relevă contribuția adusă de aceștia la concepția evoluționistă. Weismann a respins încercările de a înlocui mecanismul darvinismului cu principii nematerialiste, criticînd virulent interpretările idealiste și metafizice ale evoluționismului. Poziția sa clară de adversar al vitalismului în biologie îl situează la loc de frunte în galeria savanților care au contribuit la triumful noii orientări evoluționiste.

B. Stugren nu pierde prilejul de a evidenția și contribuția oamenilor de știință români în acest domeniu.

Conținînd pagini unde specialistul din biologie găsește un izvor de noi cunoștințe și capitole de analiză subtilă, de interesante asocieri a datelor biologiei în corolație cu concepția despre lume și viață, lucrarea lui B. Stugren se recomandă unui cerc larg de cititori.

Dan PETRE

Sommer, Radu. *Autonomie și responsabilitate în artă*. Buc., Editura politică, 1969. (Biblioteca de filozofie și sociologie).

Probleme vechi și mereu actuale de filozofia artei sînt tratate în perspectiva și din unghiul de vedere al unui umanism generos și fertil în soluții sau sugestii creatoare. Analiza realizată de Radu Sommer reușește să se mențină în zona de interferență a esteticii, axiologiei, eticii, psihologiei, artei și sociologiei fenomenului artistic. Menționăm sagacitatea și subtilitatea unor analize prîvind ideea kantiană a artei ca finalitate fără scop, nondidacticismul artei autentice, particularitățile psihologiei sociale în diferite epoci istorice, tragicul în viața modernă.

Cu competență și eleganță, în același timp, autorul ne introduce în miezul unei probleme care s-a afirmat și se afirmă mereu în zona activă și pasionantă a interesului filozofic: sistemul și armonia valorilor, corelația dintre etic și estetic ș.a. (capitolul I — Caracterul istoric, concret al problemei). Fie că este vorba de filozofia culturii sau de filozofia artei, de filozofia civilizației sau de cea a istoriei, nu poate fi ocolit modul de

armonizare sau de discordanță, de integrare sau de dezintegrare a valorilor căci tocmai pe acestea cale se poate descifra specificul spiritual al unor epoci, națiuni, societăți sau clase. Teza pentru care pledează convingător autorul este aceea pe care o reclamă umanismul, cu atât mai mult umanismul socialist, a convergenței și armoniei valorilor, care exclude „supremația intolerantă și exclusivismul” dar nu și existența unei valori predominante, care-și imprimă propria pecete asupra celorlalte produse ale spiritului uman și care se schimbă de la o epocă la alta, o dată cu dezvoltarea și restructurarea întregului sistem valoric corespunzător. Tot în acest capitol, autorul evidențiază semnificațiile „certei” dintre autonomiști și estetizanți, pe de o parte și antiumanști și moralști, pe de altă parte.

Obiectivul capitolului următor (*Condiția noematică*) este analiza conținutului conceptelor fundamentale ale esteticii și filozofiei artei. Analiza ne dezvăluie convingător realitatea unor poziții ce se voiau radicale și intransigente (de ex: autonomismul kantian sau curentele artistice considerate ca personificare a imoralității). Interesante sînt paginile în care autorul se ocupă de raportul filozofic-artă, o altă problemă cardinală nu numai a filozofiei artei dar și a practicii creației. Radu Sommer susține existența unei poezii filozofice. Filozofia privită ca stare de spirit este întotdeauna un corelat necesar și firesc al artei.

Problematika capitolului al treilea (*Viziunea pesmistă și viziunea stenică*) se înscrie în actualitatea dezbaterilor estetice contemporane. O problemă esențială care se pune în această ordine de idei este aceea a raportului dintre progresul tehnico-științific și arta modernă, în ce măsură și în ce fel se reflectă influența avântului fără precedent al științei în creația artistică.

Responsabilitate și obiectivitate, capitolul ultim al volumului, se ocupă de o problemă de mare însemnătate filozofică. Conceptul de obiectiv este descifrat în sensurile sale principale iar ideea de responsabilitate este corolată cu „cultul omului și al umanității”. Responsabilitatea morală în artă nu poate lipsi în ciuda frământatelor și dramaticelor căutări ale artiștilor. De aici neconformismul artei, mesajul său de adîncă umanitate, funcția sa de eliberare umană într-un cuvînt umanismul artei.

P. DAN

Badrus, Gh. *Decalaje în Occident*. Buc., Editura științifică, 1969.

Problema dezvoltării inegale a țărilor sistemului mondial capitalist, impresionantele salturi înregistrate de unele state capitaliste, schimbările de locuri în ierarhia dezvoltării economice, accentuarea decalajului dintre

țările capitaliste dezvoltate și țările în curs de dezvoltare se înscriu printre procesele economice cele mai caracteristice pentru evoluția postbelică a capitalismului.

Lucrarea *Decalaje în Occident* cuprinde în principal analiza dezvoltării inegale a principalelor țări capitaliste după cel de-al II-lea război mondial.

În prima parte a lucrării, autorul se ocupă de conținutul și sfera de cuprindere a legii dezvoltării inegale a țărilor sistemului mondial capitalist și de încadrarea acestei legi în sistemul general de categorii, legi și contradicții ale economiei capitaliste.

Tratarea acțiunii legii dezvoltării inegale, a conținutului mecanismului și formelor ei de manifestare este făcută în legătura lor organică cu capitalismul monopolist de stat și cu procesele revoluției științifico-tehnice contemporane. În acest scop, dezvoltarea inegală este abordată din mai multe unghiuri de vedere și planuri cu ajutorul unui complex de indicatori. Unii dintre aceștia fiind folosiți pentru prima dată în studiul dezvoltării inegale. Autorul se ocupă de probleme de mare actualitate ale economiei contemporane. „Decalajul tehnologic” dintre S.U.A. și țările Europei occidentale, resoriturile crizei sistemului valutar interoccidental prioritățile S.U.A. de superputere și punctele sale vulnerabile, dezvoltarea spectaculoasă a Japoniei, aspectele „integrării” sînt cîteva din problemele care rețin atenția cititorului.

Autorul are, permanent în atenție, interfevența dintre latura economică a dezvoltării și latura politică a vieții societății capitaliste contemporane. Sînt analizate implicațiile schimbărilor în raportul de forțe pe plan politic și militar, contradicțiile pe care le generează schimbările în raportul de forțe în domeniul relațiilor dintre state, elementele noi aduse de existența și influența sistemului mondial socialist, de confruntarea lui cu capitalismul.

Îmbinarea teoriei cu demonstrația faptică, modul original de tratare a problemelor, numeroasele puneri la punct ale unor teze false sînt calități reale ale acestei lucrări care își aduce contribuția la îmbogățirea literaturii economice, răspunzînd unei sarcini importante a cercetării noastre în domeniul științelor economice: analiza și înțelegerea aspectelor complexe și contradictorii ale evoluției economiei capitaliste contemporane.

Cloos, H. *Dialog cu pămîntul*. Buc., Editura științifică, 1969.

Opera unui mare poet, nu numai al descrierii peisajului, un poet al trăirii unei științe cu care s-a identificat întreaga sa viață, *Dialog cu Pămîntul* reprezintă o carte unică.

Planeta noastră devine un personaj viu sub pana lui Hans Cloos, un edificiu în

continuă transformare, care-și trăiește de miliarde de ani marca sa dramă. Autorul ne invită să ascultăm și să înțelegem o muzică nouă, ce i-a fost dat s-o audă după nenumărați ani de căutări: muzica Pământului — pentru care fiecare epocă geologică, fiecare continent și-a scris partitura. Oricât de nepregătit ai fi, ascuți vrăjii povestea devenirii lui: roci, victuitoare, erupții vulcanice, cataclisme terestre și marine ilustrează istoria geologică a Terrei, care a elaborat cu mîgală tot ce este mineral, vegetal și animal, pregătind apariția „ultimului” produs al arborelui său genealogic — omul.

Cartea de față este poate cea mai izbită „traducere” în limbaj omenesc a graiului Pământului, pe care Cloos l-a descifrat în inscripții numai de el știute în pusturile Africii de Sud-Est, în Africa de Sud, în insulele bîntuite de vulcani ale Indoneziei, în continentul atît de bogat în contraste geologice al Americii de Nord și pe meleagurile bătrînici Europe.

Dialog cu pămîntul a fost scris pentru a ne apropia de propria noastră planetă, pentru că „...în definitiv, și noi sintem copii aceluiași iureș ce țîșnește din adîncimi, inimă și sufletul nostru bat în același ritm cu al firii întregi, materia capului nostru este aceeași care pulsează în munți și în văi”.

Orice om de cultură știe astăzi ce este o macromoleculă, o metagalaxie, acidul ribonucleic și cîte alte noțiuni cu care știința țîne așiful ultimelor sale cuceriri. Dar, foarte puțini au auzit de: pinze de șarij, de microtectonică, metamorfism etc., geologia fiind o mare vitregită a cunoașterii moderne.

Fie ca *Dialog cu Pămîntul* să repună în drepturile ei geologia, știința „...cea mai apropiată omului, căci se referă la propria lui casă, la planete, care i-a fost hărăzită și care, pînă una alta, îi este singurul adăpost”.

NOI LUCRĂRI DE INFORMAR

În afara unor dicționare bilingve de diferite tipuri, în Editura științifică vor vedea lumina tiparului, în a doua jumătate a anului, trei dicționare îndelung așteptate.

Dicționar de terminologie literară

Elaborat de un colectiv de autori coordonat de prof. univ. Emil Boldan, acest dicționar cuprinde — în ordine alfabetică — termenii speciali sau folosiți cu sensuri speciale „în domeniile înrudite ale istoriei literaturii, teoriei și criticii literare, al stilisticii, poeziei, prozodiei și retoricii, folclorului literar, al bibliografiei și tehnicii editării”.

Întrucît este vorba de un dicționar, fiecare articol este lucrat după o anumită schemă — variabilă, totuși, de la caz la caz. După *cuvîntul-titlu*, urmează, în paranteză, etimologia sau explicația sensului (cînd etimologia este controversată sau foarte cunoscută nu mai este notată); în continuare se dă *definiția* (uneori, e drept rar, definiția constă dintr-un citat al unei somități în materie), urmează apoi un scurt istoric al noțiunii pe planul literaturii universale, cu situații istorice în epocă.

O întindere deosebită este acordată, în economia lucrării, plasării termenului în contextul literaturii române, cu exemplificări, citate, trimiteri. O parte din articole au, în final, *scurte bibliografii* cu referință.

Deși nu este un dicționar normativ, el va contribui fără îndoială la unificarea unei terminologii aflate încă, în multe cazuri, în stadiul improvizărilor personale.

Dicționarul constituie un auxiliar indispensabil în asimilarea unui vocabular corect științific, de specialitate, cu deosebire pentru elevi și studenții în filologie. Evident că poate fi consultat cu profit de ori care interesat, fie el și specialist.

Dicționar de cuvinte, expresii, citate celebre ediția a II-a

Deși a apărut într-un tiraj de 60 000 de exemplare, prima ediție a acestui dicționar s-a epuizat în numai cîteva zile. Interesul stîrnit, utilitatea ei au reclamat o nouă ediție.

Această a doua ediție, completată și îmbunătățită față de prima, cuprinde circa 1 300 de articole în care sînt rînduite alfabetic fraze, expresii sau cuvinte devenite, sau pe cale de a deveni, celebre.

Culese din diferite domenii (mitologie, istorie, literatură, filozofie, plastică, teatru, muzică, geografie, folclor), din principalele limbi de circulație, aforismele, cugetările, maximele sau axiomele cuprinse în acest dicționar sînt însoțite de comentarii, adevărate „micromonografii” în care se face un scurt istoric, se arată originea acestor cuvinte și expresii, indicîndu-se, uneori pe larg, modul și împrejurările în care se folosesc.

În afara citatelor străine, prezentate în original sau în traducere, dicționarul înseamnă un mare număr de expresii românești, care de-a lungul anilor și-au croit drum în limba și cultura noastră impunîndu-se cu necesitate. (Evident că și-au găsit loc aici și expresiile românești cele mai recente.) Dicționarul mai cuprinde și un *indice onomastic*.

Forma vie, colorată, accesibilă — autorul I. Berg, este un apreciat publicist — face din această lucrare, nu numai un indispensabil instrument de lucru ci și un interesant material instructiv.

Dicționar de expresii și locuțiuni românești

„Premieră“ în lexicografia românească (pentru că o operă similară nu mai există la noi), dicționarul, elaborat de un colectiv clujan condus de I. Breban căruia i s-a alăturat bucureșteanul Gh. Bulgăr, cuprinde — cum indică și titlul — un număr însemnat de expresii și locuțiuni românești cu explicația sensului sau a sensurilor pe care le încorporează.

Excluzînd din capul locului, din economia lucrării, proverbele, maximele sau zicătorile, *Dicționarul de expresii și locuțiuni românești* pune la îndemîna unui public larg un instrument practic de primă importanță.

Selectarea materialului s-a făcut după criteriul semantic, intrînd în dicționar, în primul rînd, acele expresii ai căror termeni componenți își schimbă sensul, expresia primind un înțeles figurat și necesitînd, pentru cei care nu o cunosc, o explicație, o definiție. Astfel expresia *a intrat la apă* este prinsă numai cu sensul figurat, sensul propriu *a-și micșora dimensiunile la muierea în apă* (la țesături) fiind inclus.

Alegerea cuvîntului-titlu al expresiilor s-a făcut ținînd seamă de importanța semnificației pe care o are cuvîntul respectiv în expresie. Cînd însă expresia are două sau mai multe cuvinte semnificative, drept cuvînt-titlu a fost ales primul termen. În situația, foarte frecventă de altfel, cînd sub un cuvînt-titlu există mai multe expresii, ele au fost aranjate în ordinea alfabetică a cuvîntelor începătoare, cu condiția ca acestea să fie cuvinte pline de sens.

Indicele de la sfîrșitul dicționarului este menit să faciliteze consultantului găsirea expresiei căutate.

M. BALĂTIȚĂ

COLECȚIA DE ATELIER

Inaugurată în 1962, *Colecția de atelier* se adresează în special muncitorilor de diferite profesii din uzinele constructoare de mașini. Lucrările ce apar în această colecție au un număr restrîns de pagini și o formă grafică unitară. În ceea ce privește tematica, sînt tratate procesele tehnologice clasice precum și cele mai moderne procedee de prelucrare a metalelor. Sînt descrise mașinile, sculele, dispozitivele și verificatoarele cu ajutorul cărora se realizează procesele tehnologice respective.

Printre lucrările apărute în anul 1968 se numără: *Mecanica pentru muncitori* (2 volume), *Controlul unghiurilor și concitățiilor*; *Angrenaje* (2 volume), *Controlul filetelor*, *Îndrumătorul rectificatorului de precizie* (2 volume).

În 1969, Editura tehnică și-a propus să editeze, în cadrul colecției, un număr de patru titluri. Din lucrările recent apărute cităm noua ediție revizuită și completată: *Desen tehnic industrial pentru muncitori*. Cartea cuprinde elementele de bază ale desenului tehnic industrial, necesare atît pentru executarea desenelor și schițelor tehnice de atelier, cît și pentru citirea și interpretarea corectă a desenelor de execuție. Lucrarea se adresează muncitorilor calificați din uzinele constructoare de mașini și din atelierele de reparații și întreținere din toate sectoarele industriale, putînd fi folosită și de elevii școlilor profesionale.

Utilă muncitorilor cu studii elementare cît și celor care au absolvit cursurile unci școli profesionale sau medii, lucrarea *Matematică pentru muncitori* expune noțiunile principale din domeniul matematicilor elementare, în măsura în care acestea sînt necesare în practica de atelier și de șantier. Sînt prezentate definițiile, teoremele și regulile de calcul cele mai uzuale de aritmetică, algebră, geometrie, trigonometrie, procedee de calcul (rigla de calcul, calculul grafic), însoțite de exemple și aplicații.

În curs de apariție se află lucrările *Scule cu plăcuțe și îndrumător pentru ridicarea calificării lucrătorilor mecanici de la întreținere și reparații*. În prima, sînt tratate proprietățile fizico-mecanico-chimice și tehnologice ale carburilor metalice și ale metodelor mineralo-ceramice, clasificarea, utilizarea, formele și dimensiunile plăcuțelor, procedeele de fixare a acestora, determinarea parametrilor regimurilor de lucru, folosirea și întreținerea sculelor cu plăcuțe, organizarea științifică a gospodăririi în producție pentru următoarele scule cu plăcuțe: cuțite de strung și de raboteză, freze, burghie, lărgitoare, adîncitoare, alezoare, ștanțe. Mai detaliat sînt expuse problemele tehnologice de execuție a sculelor cu plăcuțe, ascuțirea și netezirea acestora, precum și regulile de folosire practică.

Îndrumător pentru ridicarea calificării lucrătorilor mecanici de la întreținere și reparații este elaborată pe baza indicatorului tarifar de calificare (pentru lăcătuși mecanici de întreținere și reparații universale). Prima parte a lucrării cuprinde cunoștințele generale necesare acestei profesii. În partea a II-a sînt descrise sculele și instrumentele de lucru folosite, modul de executare a lucrărilor, cunoștințele prevăzute de indicatoare și exemple de lucrări.

Ioana BRICIU

Arghezi, Tudor. **Pravila de morală practică.** Buc., Editura pentru literatură, 1969.

Ocupînd volumele 20, 21 și 22 din șirul de *Scrieri*, „*Pravilă de morală practică*“ dezvăluie alt aspect al prozei argheziene. Viziunea lumii din articole, tablete și romane se sintetizează în 197 de maxime și cugetări care adesea sînt ilustrate prin portrete sau mici scenete. Specia literară căreia îi aparține lucrarea, inaugurată de *Romanul Rozei* de Guillaume de Lorris și Jean de Meung în secolul XIII, a avut încă din primul moment, mai ales datorită lui Jean de Meung un caracter critic, de opoziție față de moravurile sociale ale vremii. Mai tîrziu, ea este reprezentată de șirul moralistilor francezi care constituie o lectură preferată a lui Arghezi și cu o certă înrîurire asupra lui de la Voltaire și Montesquieu și pînă la Vauvenarques, Rivarol și Chamfort, cu ale căror opere poate fi asemuită *Pravila*. La noi se găsesc puțini precursori; dacă ne referim la modalitatea exemplificării sentențelor putem să-l menționăm pe Anton Pann care însă transmite diferite judecăți ale înțelepciunii populare de multe ori contradictorii fără selecția unei gândiri personale. Maxima cu miez hazliu de Cilibi Moise are o morală resemnată, a adaptabilității necesare. Mai interesant, cu conștiința valorii educative pe care trebuie să o posede, *Manualul bunului român* de Nicolae Bălcescu se limitează însă la precepte patriotice, cetățenești. Specia nu a dat roade decît tîrziu, în forme ample și profunde, în opera lui Tudor Arghezi.

În *Pravilă de morală practică*, fără să mai apeleze de astă dată la haina fantasticului, autorul revine la o investigație globală a societății înconjurătoare văzută prin aceeași priză ca în *Tablete din țara de Kutu*. Conținînd și *Bilete de papagal*, publicate anterior cum e de pildă *Coco la Universitate*, din 1928, această operă care apare pentru prima oară în întregime în 1947, sub titlul *Manual de morală practică*, are totuși o structură compozițională unitară, bine încheată. Sînt puse rînd pe rînd sub lupă de necruțătorul ochi critic arghezian domeniul vieții publice și particulare. Școlii, justiției, familiei le sînt închinare pe rînd cite un capitol de reflexii și comentarii fie pe marginea unor întîmplări, fie trăgînd direct concluzii din fapte general știute. Înainte însă de a se îndrepta către instituțiile epocii, autorul cercetează sensul manifestărilor și al mentalității curente, căutînd să găsească rostul bătaii și al norocului, al fericirii sau al durerii în cadrul timpului și în esență. Desigur împărțirea nu este strictă, toate paragrafele imbinînd rela-

tarea critică și sentința morală sub o formă sau alta. Pentru a defini modul de prezentare al scriitorului să considerăm două compartimente mai consistente. În privința școlii, Arghezi continuă atacul început de Caragiale, Delavrancea și Vla-huță extinzînd preocuparea la problemele largi ale înțelegerii și educării tineretului, probleme mereu actuale. Poate chiar mai mult decît metodele neadecvate și incapacitatea unor dascăli, el combate indiferența, rutinarea lor care duc la pierderea încrederii adolescentului, capabil și dornic de interes și afecțiune. Sînt denunțate de asemenea presiunile politice provocînd și aici numirea unor cadre necorespunzătoare dar protejate de unul sau altul din partidele de la cirna țării. Remarcile pendulează de la comic la tragic într-un registru de nuanțe foarte variate. Scena din paragraful 123 ne amintește de examenele lui Marius Chicoș Rostogan, personajul lui Caragiale.

— „Cum se numește linia care încinge pămîntul pe mi...?”

— Pe mijloc, răspunde școlarul.

— Ecu...

— Ator“.

Dar o dată cu sinuciderea elevei eliminate pentru o prostie din toate stabilitățile de învățămînt intrăm pe dimensiunile majore ale deznădejdii, indignarea prozatorului clocotînd sub sobra expunere a faptelor.

De pe băncile școlii elementare și pînă la absolvirea Universității, sistemul e același ca și oamenii, interesul ridicîndu-se doar de la leafa asigurată, la chefuri cu șampanie și icro negre. De altfel într-o lume unde „subalternii cultivați sînt aruncați afară și păstrați șefii analfabeți“ (pag. 133), unde favoritismul și averea spun cuvîntul hotărîtor și nu competența, nu e de mirare ca rolul învățăturii să fie disprețuit pînă și de cei însărcinați să crească generațiile tinere. Asupra problemelor școlare scriitorul nu se oprește îndelung numai animat de simț civic și onestitate ci și în calitate de părinte îngrijorat de soarta copiilor săi. Dragostea de tată pulsează în paginile cărții dînd preocupărilor gingășia și neliniștea unui sentiment adînc. Recunoaștem pe parcursul a numeroase notații duoșia din *Cartea cu jucării* alături de intenția din *Testament*, de a lăsa urmașilor un „hrisov“ de „căpătii“, o „pravilă“ călăuzitoare pe cărările vieții și morții.

Familia e privită de Arghezi ca o instituție sacră, clădită pe simțăminte de iubire trainice, responsabile, complexe. Tonul în descrierea femeii devenită soție și mamă vibrează de lirismul blînd și ocrotitor din *Cärticica de seară* sau de cel elevat al psalmistului. Se pun față în față chipul

nevastei devotate, conștientă de îndatoririle ei, tovarășă la bine și la rău, și portretul mondenei ahtiată de lux și distracții, neglijându-și căminul. Caricarea acesteia din urmă se face prin golirea ei de feminitate pînă la considerarea sa ca un produs hibrid. Procedul va fi utilizat cu deosebit relief în poezie, în ciclul 1907, la descrierea moșieritei din *Duduia* care prin cruzime și rapacitate își pierde atribuțiile sexului.

Zugrăvind în culori sumbre și imagini violente nedreptatea, minciuna și corupția, scriitorul oferă în raport cu celelalte proze critice și perspective constructive, regeneratoare. Izvorit din dragostea pentru natură și respectarea legilor ei, el profesează adesea preceptele unui rousseauism din care nu lipsește nici dotarea oricărui intelectual cu o meserie manuală, preconizată în *Emile*. Și în romanul *Lina*, combătînd „rîia abstracțiilor” și „mucegaiul îndoielilor”, așternut peste mințile tinerilor, Argehi își pune eroul, Ion Trestie, să susțină că cea mai frumoasă carte pe care a citit-o pînă la 23 de ani a fost *Tratatul fabricantului de zahăr*, adică un manual practic, menit să cultive gîndirea limpede și sănătatea morală.

Printr-un număr de observații și amintiri se vede că *Pravila* e alcătuită la liziera unor vremuri noi. În paragraful 111, ridiculizînd pe descendentele Esmeraldei Piscupesco care ca să fie în toate chipurile interesantă afecta prin voaleță o miopie studiată și o răgușală a gîtlejului franțuzească de cite ori îl ieșea din gurița litera „r”, pronunțînd „bonjug”, „am întîzizat” și „vă gog”, el încheie prin invocarea zorilor unei orînduirii întemeiate pe egalitate socială. Atitudinea sa apare și mai clară în paragraful 113 unde, aducîndu-și aminte de contactul avut la 17 ani cu clubul socialist „Lumea nouă” care i-a făcut o impresie decisivă fără a mai putea însă împiedica o criză religioasă în plină desfășurare, criză ce nu i-a soluționat poetului nici una din marile întrebări, el afirmă: „E un răspuns, pe care-l dau și timpului, dar și tinerilor care-mi scriu din ce în ce mai mult, și căroră, în loc de povește, nu le pot oferi decît similitudini și paralelisme”.

Ultima serie de maxime și precepte, care se ocupă cu deosebire de îndatoririle intelectualului onest, se încheie cu gînduri pline de grijă și afecțiune pentru tinerii cărturari, cei ce au de trăit și de apărut o viață nouă. Și în sprijinul acestor sfaturi părintești este chemat printr-o întrebare retorică și prea înțeleptul Coco, tovarășul dintotdeauna al investigațiilor scriitorului asupra societății și existenței umane.

Verva pamfletară, sugestivitatea tropilor prozei sale, cunoscute din scrierile anterioare, se îmbogățesc cu noi invenții verbale, cu noi jocuri de cuvinte. Profesorul Șerban Cioculescu atrăgea atenția în *Varietăți critice* asupra nuanței peiorative a întrebunțării termenului de „politic”.

Pravilă de morală practică constituie una din operele care reprezintă strălucit proza reflexivă a lui Argehi, apropiindu-ne, prin caracterul ei memorialistic și de confesie impletit cu meditații ori cu maxime, cu speculație și cugetare, cel mai mult de concepția de viață și psihologia artistului și omului.

Sanda Radian

Peltz, I. *Noaptea domnișoarei Mili*. Buc., Editura pentru literatură, 1969. 437 p.

După mai bine de 40 de ani de activitate, scriitorul I. Peltz, acel „mare poet liric” după cum îl numea Eugen Lovinescu, încearcă un bilanț reunindu-și cele mai bune pagini în suita volumelor de *Scrieri*.

Primum volum reunește trei din romanele sale avînd ca motiv suferința umană și conștiința dureroasă a existențelor pustii obsedant notate. *Viața cu haz și fără a numi-tării Stan*, premiat la apariție (1929) de Societatea Scriitorilor români, are în centru figura predilectă a autorului pe care o vom întîlni în toată literatura sa. Prin intermediul lui Stan, o figură simbolică, I. Peltz comunică o opoziție, o dezaprobare în fața spectacolului dezagreabil al parvenirii manifestînd înțelegere pentru suferințele spectaculoase dar reale. Însuși autorul, în *Predoslovie* care deschide cartea, motivează ipostazele directoriale și ministeriale ale lui Stan, acele „avataruri ale personajului (multiplicat) ce se convertesc în aspirația de a evada din anonim”.

Dincolo de poza literară în care se complăce deseori autorul, romanul are un conținut plin de semnificații conținut și atitudine de autentică esență umană.

Horoscop (1932) accentuează lirismul autorului ca și analiza, dezvăluindu-ne o lume zburciumată, unde cel mai adesea răzbat plînsul și bucuriile iluzorii ale unor oameni scoși în afara societății unde durerea e însăși condiția existenței. Haim Vraciu — fiul unei actrițe de varieteu conceput într-o noapte de orgie —, terorizat de condițiile traiului său, caută o satisfacție în dragoste, dar calca spre acel dram de frumos îi este barată de însăși mizeria vieții sale.

Noaptea domnișoarei Mili (1937) este povestea unui destin sfărîmat cu brutalitate „căzut în războiul victiilor, fără eroism”, după cum conchide autorul. Mili ca și iubitul ei, ca și „Sfîntul” — tatăl eroinei — sînt niște

învinși, niște resemnați, cu același sfârșit: ratarea sau moartea. Pentru ei nimic nu mai are valoare. Mili, ajunsă o bătrânică uscată, „nu vorbește cu nimeni și nu mai dorește nimic. Ea a renunțat, de asemenea, la toate; își așteaptă ceasul din urmă cu resemnare. Drumul străbătut nu i se pare lung și nici deosebit: e drumul destinului“.

De un realism frust, romanele „celui mai mare urzitor de tristețe din literatura noastră“, după caracterizarea aceluiași Lovinescu, urmăresc — după cum declara părintele lor — să înfățișeze adevărul care să contribuie la umanizarea omului.

Aurora PIRVU

Trancă, Dumitru. **Biblioteca copiilor noștri**. Buc., Editura didactică și pedagogică, 1969. 95 p.

Colecția „În ajutorul părinților“ înscris, în sfârșit, pe lista titlurilor editate, o lucrare a cărei necesitate se făcuse de mult simțită și care vine să răspundă unor probleme educaționale mereu actuale.

Într-o formă succintă și clară, nu însă schematică și scacă, ci într-un stil viu și colorat, Dumitru Trancă reușește, cu deosebită competență, să îmbine latura teoretică, de psiho-pedagogie a lecturii, cu un veritabil ghid practic.

În capitolul introductiv se face o schiță a istoriei cărții, de fapt a funcțiilor îndeplinite de carte, în forma ei actuală, în societate, de la apariția tiparului și pînă în zilele noastre; se răspunde apoi la întrebarea „Cum și cînd se formează gustul pentru lectură?“ pentru ca, în fine, printr-o trecere firească de la problema creării deprinderii de lectură la cea a deprinderii de a păstra cărțile, să se precizeze noțiunea de bibliotecă personală și criteriile de selectare și de depozitare a cărților.

Capitolele următoare urmăresc succesiv diferitele etape parcurse de copii în relațiile lor cu cartea, de la vârsta cărților cu poze și pînă la anii adolescenței, de la lectura propriu-zisă și pînă la dobîndirea „științei“ de a se informa. Sînt definite trăsăturile psihologice ale fiecărei vârste; se dau indicații de pedagogie a lecturii, modalități de colaborare în această privință cu școala; se conturează sfera de cunoștințe la care trebuie asigurat accesul copiilor prin lectură, în diferite momente ale evoluției lor, și, fără a lăsa nici o clipă impresia că se dau „rețete“, se fac sugestii bibliografice concrete.

De o reală utilitate pentru părinți este prezentarea, pe parcursul lucrării, a diferitelor colecții și serii, editate în țara noastră, cu precizarea tematicii lor și a categoriilor de cititori (vîrstă, pregătire) cărora li se adresează. Tot atît de utilă este și indicarea diferitelor surse de informare asupra aparițiilor editoriale.

Nu lipsesc din această lucrare nici sfaturile practice cu privire la depozitarea cărților, la criteriile de așezare a cărților în rafturi, de triere periodică a acestora, de întocmire a unor mijloace de evidență, în cazul colecțiilor mai bogate.

Capitolul final se ocupă de „biblioteca familiei“ (criterii de alcătuire, relația bibliotecă copiilor/bibliotecă familiei etc.).

Știut fiind că, o dată dobîndită deprinderea lecturii, biblioteca personală nu mai poate răspunde tuturor intereselor de lectură și de informare, tot în acest capitol, autorul vorbește părinților despre necesitatea de a-și obișnui copiii să frecventeze mai întîi biblioteca școlară, apoi cea publică, ale căror servicii sînt enunțate pe scurt, subliniindu-li-se importanța.

„Biblioteca copiilor noștri“, această „pledoarie pentru carte“, tradusă într-un adevărat manual pentru părinți, de maximă utilitate, care nu trebuie să lipască din lectura nici unuia din ei, se încheie, în mod sugestiv, cu binecunoscutul dicton popular „Cartea face omul om și altoiul pomul pom“ — sintetizată genială a legăturii dintre carte și om.

I. T.

Serbu, Ieronim. **Dincolo de tristețe**. Nuvele. Buc., Editura pentru literatură, 1969. 229 p.

„Ieronim Serbu a publicat o serie de nuvele mari, toate solid și voluntar construite pe anumite teme psihologice, cu o tehnică sigură de sine și cu un meșteșug aproape precoce“. Caracterizarea aparține criticului E. Lovinescu, care a stimulat și a consacrat atîtea personalități literare în perioada interbelică. Îmbinind dispozițiile temperamentale cu o solidă cultură clasică și modernă, Ieronim Serbu s-a impus ca unul din reprezentanții prozei de analiză, chiar de la apariția volumului de nuvele (1940), reeditat astăzi. Dintru început trebuie să spunem că scriitorul este atras spre cazurile limită. Fapte în aparență nesemnificative, unele chiar banale, se repercutează cu atîta violență în străfundurile inconștientului, încît declanșează reacții, obsesii sau hotăriri, scoțînd eroii din angrenajul firesc al vieții.

Stoica, din nuvela *Dincolo de tristețe*, dotat cu luciditate, este zdruncinat în echilibrul său interior de vecinătatea unui cămătar. Printr-un proces obscur, nerelevat nici lui pînă la capăt, se lasă prins în clește de o idee fixă: să omoare pe cămătar, ca un alt Raskolnicof.

Soțul își pierde liniștea din pricina unui vis, în care își vede soția în brațele unui bun prieten. Femeia nu se eliberează decît

incercind „experiența” sugerată de soțul ei (*Visul*).

Tema iubirii este tratată conflictual. Instinctul de dominație este uneori atît de reliefat, încît acționează ca o forță distructivă, exasperînd eroii și tirîndu-i fără voia lor spre moarte (*Duel*). Privirea unui necunoscut constituie pretextul menit să smulgă pe soție din starea de inerție în care se complăcuse pînă atunci (*Noapte de premieră*).

Dar cea mai frumoasă dintre nuvelele înmănunchate în acest volum este fără îndoială *Fata zăpezilor*. Construită din „nimic”, adică aproape fără acțiune, *Fata zăpezilor* reactualizează istoria lui Don Juan, transpunînd-o în perimetrul timpurilor moderne și într-un peisaj de basm.

E. B.

Sartre, Jean-Paul. **Teatru**. Vol. 1—2. Buc., Editura pentru literatură universală. 1969. Vol. 1. 376 p.; vol. 2. 376 p.

S-a scris enorm și s-a discutat din cele mai diverse unghiuri de vedere despre Jean-Paul Sartre, filozof-deschizător de drumuri, prozator, dramaturg. Teatrul lui Sartre publicat acum în volum masiv în românește, e mărturie a ideilor estetice și filozofice care l-au făcut, pe acest teoretician al existențialismului, cunoscut, în toată lumea. Sartre intră în teatru în 1943 cu o piesă al cărei subiect atrăsese de la Eschil la Anouilh o multime impresionantă de scriitori — *Muștele* — și care obține un succes imens. Mitul Electrei e transformat însă în mitul lui Oreste, într-o piesă care sustine responsabilitatea actelor umane. Oreste își revendică *actul* (faptele sale) considerat ca o crimă de locuitorii cetății Argos și prin care își obține libertatea. „...crima mea e a mea, o revendic în fața soarelui, ea e rațiunea mea de a trăi și orgoliul meu. ...Și totuși, oameni buni, vă iubesc și pentru voi am ucis”. Condamnat la o singurătată perpetuă, Oreste părăsește cetatea urmărit de îngrozitoarele Erenii — muștele — salvîndu-i pe ceilalți, dar actul său rămîne neînțeles. *Cu ușile închise*, apărută doi ani mai tîrziu, e un singur act care se petrece în infern. Un bărbat laș care se vrea erou, o femeie care își ucisese copilul-Estelle și Inès, o întruchipare a disprețului uman. Tortura continuă la care sînt supuși e judecata reciprocă. „Infernul — sînt ceilalți”. E aici unul din germeii filozofiei

sartriene: există într-o societate de care nu ne putem lipsi, dar în care *celălalt* ne judecă cu asprime, ne disprețuiește, ne e dușman, în privirea celuiilalt nu sîntem decît un obiect, prezența celuiilalt ne destramă pentru că știe secretul despre ceea ce sîntem. Nu există decît un singur mijloc de eliberare: a-l privi pe celălalt, la rîndul nostru, ca pe un obiect. La un moment dat ușa camerei se deschide, Garcin are posibilitatea să plece cu Estella ori să o alunge pe Inès-celălalt-călăul dar nu face nimic: *are nevoie de celălalt*.

Teatrul lui Sartre e un teatru de *situație* în care conflictele dramatice tradiționale sînt neglijate de-a dreptul. *Morți fără mormînte*, o piesă a rezistenței franceze, e o piesă de *situație* ea și *Diavolul și bunul Dumnezeu* ori *Sechestrații din Altona*. Pentru Sartre existența umană e percepută într-o stare de neliniște și spaimă din care putem ieși rezolvînd problema divină. Omul e singur și responsabil de destinul său din clipa în care se manifestă prin acte „autentice”. Numai că nimeni nu poate spune în alegerea noastră arbitrară, în această *situație*, ce e bine și ce e rău. Goetz von Berlinchingen din *Diavolul și bunul Dumnezeu* se ridică împotriva societății injuste prin practica permanentă a răului. Dar, în urma unui pariu, Binele pe care-l propovăduiește (acea cetate în care țărani se opun violenței și care-i distrusă de ceilalți luptători) se dovedește la fel de inutil ca și răul. Ambiguitatea în care se zbate eroul, omul în general, îl duce pe Goetz la concluzia că trebuie să lupte, dar rămîne singur mereu, îngrozitor de singur. *Sechestrații din Altona* e piesa cu rezonanțele cele mai actuale, petrecîndu-se azi, acum, în această lume de după ultimul război, eroii fiind reprezentanți ai celor care l-au declanșat. În domeniul Altona, un criminal de război trecut drept mort, e ascuns de familia sa, de fapt ea e claustrată de personajul extrem de lucid, acuzîndu-se și acuzîndu-i pe ceilalți și secolul. Franz e considerat de exegeți drept conștiința nesănătoasă a acestui veac.

Teatrul lui Jean-Paul Sartre ridică cu siguranță numeroase probleme criticului și lectorului obișnuit. E un teatru de idei, contradictoriu, dar de o umanitate vibrantă. Echivocul în care sfîrșesc aceste piese sînt doar rezultatul unor teorii care nu-și găsesc reazim și împlinire într-o lume stăpînită de teamă și singurătată. E însă în același timp o cumplită dorință de senin și libertate.

PRINCIPII GENERALE DE ORGANIZARE A CATALOGULUI ALFABETIC DE MUZICĂ (Note și discuri) (II)

În expunerea anterioară*) am discutat despre varietatea de cazuri care fac ca una și aceeași lucrare aparținând unui anumit autor să împrumute titluri foarte diverse, o dată cu fiecare ediție și, ca atare, într-o ordonare strict alfabetică a titlurilor din cadrul autorului respectiv, să fie dispersată în cine știe câte locuri. Nu mai revin asupra cazurilor, care, de altminteri, pot lua și alte înfățișări decât cele comentate. De fiecare dată neajunsul rămîne același și ia proporții tot mai mari, cu cît catalogul se îmbogățește cu un număr tot mai important de lucrări de același compozitor.

Pentru bibliotecile care au luat inițiativa de a curma dispersările generate de exigența oglindirii fidele, în descrierea publicației, a datelor bibliografice, soluția pare a fi una singură, de vreme ce numai ea cîștigă teren în țările anglo-saxone și a fost adoptată recent și de catalogatorii sovietici: introducerea pe fișă, în general pe a doua linie orizontală (sub numele autorului), în paranteze drepte, a unui element adăugat de bibliotecar — *titlul convențional, sintetic, factice sau fictiv* —, care are rostul de a obține o grupare coerentă, în spiritul catalogului alfabetic. Așa cum am mai arătat, se vor ordona mai întii edițiile de opere complete, deosebind instrumentația originală de transcriptii și de reduții pentru pian; se vor distinge operele alese amestecate de cele care cuprind doar o anumită distribuție vocal-instrumentală; se vor așeza la urmă operele separate, cu toate variantele de titlu ale aceleiași lucrări adunate la un loc și cu toate transunerile din alte limbi în limba originală, în fine cu toate fragmentele izolate aparținînd aceleiași lucrări; se vor mai separa printr-un distinctiv oarecare, cînd este nevoie, titlurile identice care se referă la lucrări deosebite, de pildă, *Sonată*

pentru pian în sol major. Iată cum se înserează titlul convențional atunci cînd ediția nu dă prioritate titlului original al lucrării:

Dc 785/m 92

MOZART, WOLFGANG AMADEUS
[Eine kleine Nachtmusik]

Mica serenadă pentru orchestră de coarde K.V. 525 (Eine kleine Nachtmusik). Orchestra de cameră dirijată de Mircea Cristescu. București, Electrecord (E.C.C. — 546), 33/min, 17 cm. (Discoteca pentru toți; 5).

Exemplul nr. 1

Ce însușiri trebuie să aibă acest titlu factice?

El trebuie să exprime, pe cît posibil în cadrul spațiului unei singure linii, elemente esențiale pentru recunoașterea unei piese de muzică: titlul; distribuția vocală-instrumentală pentru care a scris compozitorul piesa; dacă titlul este unul generic și nu unul specific, se va indica elementul cel mai caracteristic de deosebire a acestei piese de alta similară (de ex. *Simfonia 5, Cvarlet op. 130* etc.); dacă lucrarea se prezintă în versiune originală sau pentru alte instrumente; în fine, dacă lucrarea se prezintă întreagă sau fragmentar și anume cîte fragmente sau părți sînt prezente în ediția respectivă. Natural, strîngerea tuturor acestor elemente într-un spațiu atît de redus presupune o capacitate mare de sinteză din partea bibliotecarului, dar și bune instrumente de informare, care se pot aduna sau crea cu timpul, timp în care și avantajele acestui criteriu de ordonare vor deveni tot mai clare.

*) Vezi: *Revista bibliotecilor*, 22, nr. 7, iul. 1969, p. 445 — coperta 3.

Pentru a imprima o structură unitară titlului convențional, se va folosi o singură limbă pentru același titlu, tocmai pentru că ceea ce se caută în general este o anumită piesă de muzică și nu limba în care apare ediția respectivă (mai ales în cazul muzicii instrumentale). Folosirea limbii române este posibilă și chiar recomandabilă, dar numai în situațiile în care nu există riscul ca traducerea în limba română să se ramifice într-o serie de variante. *Simfonie, cvartet, sonată, mazurcă, suită* sînt toate substantive care prezintă însușirea comună de a nu avea sinonime. Or, îndată ce se depășește sfera termenilor semnificînd genuri sau forme muzicale, termenii oarecum consacrați, deci ambitusul unui vocabular — să-i spunem — tehnic, lucrurile se complică, în sensul că expresiile poetice metaforice, simbolice etc.) scapă de sub controlul unei traduceri automate, pretîndu-se la multitudinea de interpretări pe care am mai arătat-o. În consecință, rămîne stabilit că toate denumirile de gen, de formă, de mișcare etc. — pe care le vom numi, printr-o singură expresie, *generice* —, precum și titlurile de opere care debutează cu ele (*Uvertura tragică, Simfonia fantastică, Suita franceză*) vor fi formulate în limba română. Dimpotrivă, toate celelalte denumiri de lucrări care, prin natura lor, pot genera mai multe traduceri, vor fi formulate în titlul convențional, de asemenea unitar, dar în limba de origine a compozitorului. Recomandarea se aplică, așa cum se observă și din exemplul nr. 1, și în cazurile în care ediția se prezintă în traducere românească *).

Cu o atenție deosebită trebuie tratate denumirile generice care, din punctul de vedere al ordinii propuse, sînt false, ele fiind de fapt subtitluri și nu titluri propriu-zise, lucrarea respectivă avîndu-și titlul precis dat de autor, titlu care o distinge de celelalte lucrări din același gen. Este cazul de regulă al operelor (*Oedip, Così fan tutte, The Fairy Queen, Der Freischütz...*), al liedurilor (*Cin-tece de Clément Marot, Der Winterreise, Chanson de Bilitis...*), al oratoriilor (*Tudor Vladimirescu, Die Schöpfung, La damnation de Faust...*), al cantatelor (*Prind visele aripi, Alexandr Nevskij, Christ lag in Todesbanden...*), în general deci al tuturor pieselor vocale care au un titlu distinctiv, precis dat de compozitor și cunoscut ca atare. Genericele *Suită, Cvintet, Rapsodie* etc. trebuie folosite în formularea titlului convențional numai atunci, cînd piesele muzicale nu au alt titlu **). Un principiu de bază al organizării cataloagelor cere să se evite, în catalogul alfabetic, repetarea informațiilor pe

*) Bibliotecile mari vor căuta să redea constant titlurile specifice în limba originală. Celelalte biblioteci vor adopta cea mai răspîndită variantă a traducerii în limba română, pentru fiecare titlu.

***) Anexa nr. 1 cuprinde indicele cu termeni generici preluați sau traduși în limba română. Acest indice se poate îmbogăți, pe măsură ce se mai folosesc și alți generici.

care le putem obține prin catalogul sistematic. Or, se știe că acesta din urmă, chiar în situația în care este întocmit mai puțin detaliat, este în măsură să răspundă întrebării: care sînt lucrările muzicale din același gen ale unui compozitor anumit. De aceea, în catalogul alfabetic, dacă o lucrare are un titlu al său specific, vom întocmi fișa la *acest titlu* și nu la denumirea genului.

Înainte de a comenta cîteva exemple, mai este necesar să arătăm că o altă condiție de care depinde structura unitară a titlului convențional este *selecționarea constantă a aceluiași date*, care să fie formulate *întotdeauna* în aceeași ordine, folosind *mereu* aceleași *abrevieri*. Prin faptul că îl vrem neapărat scurt, titlul convențional capătă un caracter *sintetic*, eliminînd tot ceea ce prisoșese la determinarea unei anumite piese muzicale. Acest titlu fictiv sau factic, pe care îl compune catalogatorul folosind datele oferite de ediție, precum și date auxiliare culese din materialele de referință, spre a exprima fără echivoc identitatea piesei pe care o descrie, va fi alcătuit din substantive, participii, numerele, adjective, înălăturînd constant cuvintele de legătură (conjunții, prepoziții). În fine, o economie de spațiu va fi obținută și printr-o serie de abrevieri ale termenilor uzuali în muzică, pentru voci și instrumente, tipuri de ansambluri, tonalități și alte cîteva indicații referitoare la tipul partiturii, felul selecției, poziția numerică etc. ***). În general, nu se abreviază primul element al titlului, adică genericul. La titlurile specifice se vor da primele cuvinte urmate de puncte de suspensie. Legătura dintre cuvinte se va obține printr-o judicioasă folosire a semnelor de punctuație. În exemplul nr. 2, titlul convențional arată că e vorba de opere alese pentru canto în număr de 45 :

M 784/M22

MANDICEVSCHI, EUSEBIE
[Opere alese ct : 45]

Opere alese. Ediție îngrijită [cu prefață] de Liviu Rusu. București, Editura muzicală (3650), 1957.

XV + 116 p. + 1 f. portr. 300 × 220 mm.

Cuprins: 1. Coruri pentru copii. — 2. Coruri cu texte de poeți clasici români. — 3. Cîntece populare armonizate pentru cor.

(Vezi fișa urm.)

Exemplul nr. 2

***) Anexa nr. 2 cuprinde abrevierile care se pot aduce termenilor uzuali, precum și termenii ce nu se abreviază (în grupare tematică).

Din formularea titlului factive din exemplul nr. 3 se vede că cele 19 cîntece de Jora sînt, de fapt, o selecție pentru voci diverse, cărora compozitorul le dăduse numere de opus deosebite, așa cum rezultă din cuprins. Acest lucru îl va exprima întotdeauna clar titlul convențional:

M 784/J74

JORA, MIHAIL

[Cîntece ct, pn: sel. 19]

19 Cîntece [cu pian]. — 19 Lieder [mit Klavier]. — 19 Songs [with piano]. Versuri de: — Verse von: — Verses by: Al. O. Teodoreanu, Em. Ciomac, I. Pillat, V. Voiculescu, L. Blaga, G. Lesnea. București, Editura muzicală (1369), 1965. 68 p. 290 × 210 mm.

Texte paralele în limbile română, engleză și franceză.

(Vezi fișa urm.)

—2— M 784/J74

Cuprins: 1. *Indiscreții*, op. 18 nr. 1. Versuri: Al. O. Teodoreanu. — 2. *La crama*, op. 18 nr. 2. Versuri: Al. O. Teodoreanu. — 3. *Tu ești un lac*, op. 18 nr. 3. Versuri: Emanoil Ciomac. — 4. *Cîntec pentru lumină*, op. 20 nr. 1. Versuri: Ion Pillat. — 5. *Veveřița*, op. 20 nr. 2. Versuri: Ion Pillat. — 6. *Am regăsit stîntina*, op. 20 nr. 3. Versuri: Ion Pillat. — 7. *A înflorit mîlinul*, op. 20 nr. 4. Versuri: Ion Pillat. — 8. *Dor de tinerețe*, op. 23 nr. 1. Versuri: V. Voiculescu. —

(Vezi fișa urm.)

—3— M. 784/J74.

9. *Colind uita!*, op. 23 nr. 2. Versuri: V. Voiculescu. — 10. *M-apropii de sfirșit*, op. 23 nr. 3. Versuri: V. Voiculescu. — 11. *Floarea mărului*, op. 28 nr. 1. Versuri: Lucian Blaga. — 12. *Corbul*, op. 28 nr. 2. Versuri: Lucian Blaga. — 13. *Belșug*, op. 28 nr. 3. Versuri: Lucian Blaga. — 14. *Ciocrlia*, op. 28 nr. 4. Versuri: Lucian Blaga. — 15. *Izvorul nopții*, op. 28 nr. 5. Versuri: Lucian Blaga. — 16. *Din părul tău*, op. 28 nr. 6. Versuri: —

(Vezi fișa urm.)

—4— M 748/J74

Lucian Blaga. — 17. *Elegie*, op. 29 nr. 1. Versuri: George Lesnea. — 18. *Dans*, op. 29 nr. 2. Versuri: George Lesnea. — 19. *Incheiere*, op. 29 nr. 3. Versuri: George Lesnea.

Exemplul nr. 3

Dacă editorul ar fi publicat doar o singură lucrare, adică un singur opus, să spunem op. 20, atunci titlul convențional ar fi fost: [4 Cîntece S, pn, op. 20]. Acest caz este ilustrat de exemplul 4, unde catalogatorul a folosit titlul dat de compozitor:

M 784/M88

MONȚIA, EMIL

111 Doine și cîntece populare românești. Canto și pian. Ediție alcătuită și îngrijită [cu o prefață] de Titus Moisescu. [Coperta de Ileana Ceaușu]. București, Editura muzicală, 1966.

128 p. + 1 pt. portr. 290 × 210 mm.

Exemplul nr. 4

Deci, în cadrul compartimentului alcătuit din compozițiile lui Monția, Emil, fișa va intra la *Doine și cîntece*, ne mai fiind nevoie de titlu convențional. Cum în ultimele două exemple titlul de pe pagina de titlu dă numeralul în expresie cifrică, ne putem dispensa de a-l mai formula în titlul convențional, care întotdeauna va specifica numeralul în cifre, spre a evita înscrierea lui în ierarhia alfabetică, putînd elimina astfel numeroasele confuzii care decurg în muzică din aplicarea nestatornică a numeralelor, așa cum am arătat la pct. 4 din partea întii a articolului. Precizez că, în cazul în care rîndul al doilea orizontal nu este folosit pentru înscrierea titlului convențional în momentul catalogării, este indicat să fie lăsat totuși liber, pentru că, uneori, asupra acestui element se poate reveni după mai multă vreme, cînd se obțin eventual noi date asupra identității lucrării.

În exemplul nr. 5 este nevoie de acțiunea titlului convențional pentru ca lucrarea să se ordoneze la *Piese* și nu la *Trei*:

M 785/R29

RĂȚIU, ADRIAN

[3 Piese pn]

Trei piese pentru pian. — Trois pièces pour piano. [1958]. București, Editura muzicală (1022), 1963. 13 p. 341 × 247 mm.

Exemplul nr. 5

Dacă în exemplele 2 și 3 indicația (precurtată) „selecțiuni”, precedată de două puncte (:) marca o prezență trunchiată a

lucrării, în schimb în exemplele 1, 4 și 5 omiterea acestei indicații arată că, în edițiile respective, este publicată lucrarea întreagă, în versiunea completă.

Sînt cazuri cînd o anumită culegere cuprinde lucrări de același gen (cîntece, liederuri, coruri, cantate etc.). Mai ales atunci cînd o asemenea situație este specificată ca atare și în titlul original (vezi exemplul 3), atunci genericul respectiv poate fi folosit și drept cuvînt de ordine în titlul convențional. Dimpotrivă, pentru culegerile cu lucrări de genuri diferite, chiar atunci cînd editorul le-a inventat un calificativ comun, se va prefera să se formuleze un titlu convențional care ordonează aceste culegeri în grupele de opere alese: dacă e posibil în grupa III (pentru un anumit mijloc de interpretare), iar dacă nu, în grupa II (amestecate). Exemplul nr. 6 indică o asemenea orientare a titlului convențional:

Cînd editorii publică un singur fragment sau o piesă dintr-o compoziție și dau acestui fragment alt titlu decît cel al compoziției întregi, revine titlului convențional rolul de a indica denumirea compoziției întregi, chiar dacă respectiva informație lipsește din datele publicației:

RIMSKIJ KORSAKOV, NIKOLAJ
[Sadko : Cîntec indian, red. S, pn.]

Cîntec indian din opera „Sadko”.
Voce și pian. [Traducere și versificare de
Vintilă Ornaru]. București, Editura
muzicală (270); 1959.
6 p. 292 × 207 mm. (Clasicii
muzicii universale).

Exemplul nr. 8

SCARLATTI, DOMENICO
[Opere alese pn : 3]

3 piese pentru pian. Ediție îngrijită
de prof. Theodor Bălan. [Cu o notă
introdusivă de Theodor Bălan].
București, Editura muzicală (191), 1958.
13 p. (Clasicii muzicii universale).
339 × 245 mm.

Cuprins: Sonata în La major. — So-
nata în fa minor. — Fuga pisicii.

Exemplul nr. 6

Mai sînt cazuri cînd editorul publică doar
fragmente sau selecțiuni dintr-o lucrare în-
treagă. Acest aspect va fi exprimat clar în
titlul convențional, așa încît ediția să poată
fi ordonată după lucrarea în ediție com-
pletă:

M 785.11/E55

ENESCU, GEORGE

[Simfonia concertantă vlc : rec. vlc, pn]

Simfonia concertantă pentru violoncel
și orchestră, op. 8 [1091]. Reducție pen-
tru violoncel și pian. București,
Editura de stat pentru literatură și
artă, 1956.

32 p. 300 × 250 mm.

Descrierea după copertă.

Cu știmă pt. vlc principal 8 p.

Exemplul nr. 9.

M 782/J74

JORA, MIHAIL

[Cînd strugurii se coc : suită]

Suită din baletul „Cînd strugurii se
coc”, op. 35 [1953]. Partitură [de buz-
nar]. București, Editura muzicală
(1231), 1965.

124 p. + 1 pl. portr. 205 ×
148 mm.

Exemplul nr. 7

Uneori îi este cu neputință bibliotecarului
să stabilească dacă o anumită piesă de mu-
zică este de sine stătătoare sau aparține
unui ciclu. Repet, catalogarea nu trebuie
aminată. Se redactează o primă fișă cu in-
formațiile oferite de ediție, iar cînd se sta-
bilește cu precizie căruia ciclu aparține, se
introduce în rîndul rămas disponibil titlul
convențional just, mutînd apoi fișa la locul
ce i se cuvine.

În fine, citeva exemple de titluri con-
venționale, sintetice la lucrările individuale.
În exemplul nr. 10:

M 785/T24

TARTINI, GIUSEPPE
[Sonata vl. pn sol]

Sonata (sol minor), violină și pian. Ediția [a 2-a] îngrijită de George Manoliu. [București], Editura muzicală (1474), [1966].

8 p. 340 × 250 mm. (Clasicii muzicii universale).

Cu știmă pt. vl. 6 p.

Exemplul nr. 10

M 785/C53

CIORTEA, TUDOR
[Cvartet coarde 2]

Quartet de coarde nr. 2 (Fa Major) pentru 2 violine, violă și violoncel [1954. Partitură de buzunar. Cu o notă introductivă]. București, Editura de stat pentru literatură și artă (3111), [1957].

60 p. 204 × 149 mm.

Exemplul nr. 12

tonalitatea sol minor a fost, provizoriu, singurul distinctiv găsit la sonata din ediția respectivă, care nu dă nici o altă precizare. Consultarea catalogului tematic al lui Tebal-dini, cândva, va putea arăta dacă e vorba de una din sonatele op. 7, op. 4, sau alta, spre o ordonare mai exactă. Iată pe ce judecată se întemeiază stabilirea distinctivului din titlul convențional la Sonata lui Mircea Istrate :

M 785/I87

ISTRATE, MIRCEA
[Sonata ob, pn (1956)]

Sonata pentru oboi și pian. [1956].

București, Editura muzicală (1263), 1964.

40 p. + 6 p. știme pentru oboi.
340 × 246 mm

Exemplul nr. 11

a) Lista de lucrări a compozitorului (vezi *Micul Lexicon* de Viorel Cosma) indică doar o singură sonată de oboi. Nu se exclude posibilitatea ca o altă sonată, pentru aceeași instrumente, să-i urmeze. Prin urmare, numărul distinctiv nu i se poate da deocamdată.

b) Compozitorul nu dispune, pînă în prezent, de un inventar al lucrărilor proprii. Deci, nici numărul de opus nu s-a putut găsi pentru sonată.

c) Lucrarea nu are tonalitate certă. Se exclude ca atare o eventuală ordonare a sonatelor de oboi (dacă i-ar mai urma vreuna) după tonalitate.

d) În acest caz rămîne distinctiv doar anul compoziției.

La ediția din exemplul nr. 12, cvartetul lui Ciortea, grație corecției aduse de titlul convențional, se va putea ordona la litera justă :

Principiile de organizare a catalogului alfabetic de muzică pe care le-am expus mai sus sînt orientate spre economia muncii și a spațiului, deoarece limitează creșterea excesivă a catalogului prin fișe complementare, dar în același timp sînt făcute să răspundă direct sau indirect la majoritatea covârșitoare a întrebărilor privind compoziții și lucrările lor.

Natural, s-ar putea concepe și o organizare a catalogului de muzică în ordinea alfabetică a unității bibliografice, cu trimiteri de la titlul lucrării și variantele sale datorate formulării în diverse limbi, în diverse forme de prezentare etc. Pe lângă faptul că, în condițiile actuale, de muncă în bibliotecă personalul nu este niciodată îndestulător, punerea în aplicare a acestui principiu ar duce la situația paradoxală ca fișele să ocupe un volum mai mare decît unitățile descrise. Și așa, lucrînd selectiv și cu economie, catalogul alfabetic crește considerabil. Semnalările autorilor cit de cit importanți din toate culegerile, antologiile, manualele didactice, albumele etc., precum și a autorilor de texte, sau de subiecte, a îngrijitorilor de ediție, a prefațatorilor etc., tratați cu aceeași migăloasă atenție, obligă la întocmirea unui mare volum de fișe complementare.

Același criteriu al selecției va evita semnalarea prin fișe complementare a lucrărilor din culegeri care figurează deja în catalog în ediții individuale. Natural însă că un disc care prezintă aceeași piesă sau fragment, dar în altă interpretare, va primi totuși o fișă complementară pentru interpretarea diferită.

Altminteri, dacă bibliotecarul ar trece la redactarea fișelor complementare din orice culegere, în mod automat, un caiet cu aproximativ 100 de arii sau coruri ar cere mai mult de o săptămînă de muncă de redactare, multiplicare și intercalare. Mai trebuie să se țină seama că, în asemenea cazuri, creșterea spațiului ocupat de fișe s-ar putea nota în metri, după următorul calcul: descrierea completă — la cuprins — se întinde pe 30 de fișe = 7 mm. Dacă înmulțim această grosime cu 300, adică toate

intrările complementare pentru compozitori, aranșori, textieri etc., se ajunge la 2 m! Verificarea acestei experiențe, cine vrea, o poate realiza de pildă cu *Culegerea de canoane și coruri pentru 2 și 3 voci egale*, editată de Institutul pedagogic din Cluj în 1965.

Dacă, pentru culegerile de lucrări ale aceluiași autor, s-a găsit o soluție practică prin crearea grupelor de opere complete și de opere alese — ceea ce ne scutește de redactarea fișelor complementare pentru fiecare lucrare —, semnalările la culegerile anonime se pot redacta, de asemenea, economic, după cum am arătat în expunerea anterioară la explicațiile din cadrul grupei V*), numai pentru numele autorului, nu și al piesei. În fond, una este să lași în grija cititorului sarcina de a afla singur în care culegeri se găsește un anumit autor (o bibliotecă mare poate cuprinde 30 000—40 000 de volume) și alta să-i dai la îndemână datele care îi reduc cercetarea la 30—40 de volume, eventualele fișe în care se semnalează prezența autorului de muzică sau a textierului căutat.

O excepție la acest procedeu, în sensul de a specifica, alături de autor, și titlul convențional al lucrării cu care este prezent în colecție acel autor, se recomandă a se face în cazul culegerilor de arii sau fragmente din opere ori din lucrări vocal-simfonice. În culegerea de arii din opere din exemplul nr. 12, complementarea la numele lui Mozart a primit și titlul convențional cu numele original al operii:

Dc 782/L89

Mozart, Wolfgang Amadeus
[Die Zauberflöte]

Ludovic Spiess. Tenor. Recital de arii din opere. Orchestra Operei Române din București. Dirijor: Jean Bobescu. W. A. MOZART. *Flautul fermecat*. (1) ... 2 ... — 11 ... București, Electrecord (ECE 0379), [1968], 33/min., 25 cm.

Plicul: Prezentare în limba română cu rezumat în limba franceză — George Sbrăcea.
Cuprins: W. A. MOZART. *Flautul fermecat*, aria „Dies Bildnis ist zaubernd schön”. (1). — K. M. VON WEBER. *Oberon*, aria „Vater, hör mich flehn” (2). — R. WAGNER. *Walkiria*, (Vezi fișa urm.)

— 2 —

Dc 782/L89

aria „Winterstürme wichen den Wonnemond”. (3). — *Lohengrin*, aria „In fernem Land, unnahbar euren Schritten”. (4). — *Lohengrin*, aria „Mein lieber Schwan”. (5). — G. VERDI. *Luisa Miller*: recitativ și romanță „Quando le sere al placido”. (6). — *Aida*, romanța „Celeste Aida”. (7). — *Olhelo*: monologul „Niun mi tema”. (8). — F. CILEA. *Adrienne Lecouvreur*: romanța „La dolcissima effigie”. (9). — G. PUCCINI. *Turandot*, aria „Non piangere Liu”. (10). — *Tosca*, aria „Recondita armonia”. (11).

Exemplul nr. 13

Același lucru se va face cu fișa complementară pentru Weber și pentru F. Cilea, ceea ce va permite ordonarea fișelor respective la titlul operii, la sfârșit, în diviziunea ce se acordă ariilor din colecții. În schimb, la ceilalți compozitori (Wagner, Verdi, Puccini), vedeta fișei complementare va fi alcătuită doar din numele compozitorului (fără titlu), fișa respectivă urmînd a fi introdusă în cadrul grupei V și nu — în cadrul autorului — la titlul operelor respective. Aceasta pentru că prezența repetată a aceluiași autor în volum echivalcăză cu o culegere de autor.

În concluzie, credem că cheia bunei organizări a catalogului alfabetic de muzică (note și discuri) se află în perfecționarea practicii de alcătuire a titlului fictiv, elementul care ordonează fișele în cadrul unui autor. Această perfecționare depinde de un profesional spirit al ordinii, de capacitatea de sinteză a bibliotecarului de muzică și de grija sa continuă de a-și crea și de a-și completa instrumentele de informare care îl ajută să identifice și să exprime elementul distinctiv cel mai puțin echivoc din titlul unei compoziții. Biblioteconomia de muzică devine astfel specialitatea celei mai exacte informări relative la indexul de opere ale compozitorilor.

Radu STAN

șef Serviciu colecții speciale
din Biblioteca Centrală de Stat

*) Vezi prima parte a articolului în: Revista bibliotecilor, 22, nr. 7, iul 1969, p. 448.

BIBLIOGRAFIE

— Association Internationale des Bibliothèques Musicales. Ländergruppe Deutsche Demokratische Republik. *Regeln für die Alphabetische Katalogisierung der Musikalien*. Leipzig, 1962.
 — Brant, E.T. *Music Librarianship. A practical guide*. London, James Clarke, 1963.
 — McColvin, Lionel Roy, Reeves, Harold

and Dove, Jack. *Music Libraries*. London, André Deutsch, 1965.
 — March, Ivan. *Running a Record Library*. Altrincham, Long Playing Record Library, 1965.
 — Ministerstvo Kultury R.S.F.S.R. *Edinye pravila cpisanija proizvedenij pečati dlja bibliotecznyh katalogov*. Moskva, 1963.
 — Redfern, Brian. *Organizing Music in Libraries*. London, Clive Bingley, 1966.

Anexa nr. 1

Indici de termeni generici preluați sau traduși în limba română

Adagio	Ecoseză	Polcă
Album	Elegie	Poloneză
Allegro		Psalm
Allegretto	Fantezie	
Allemaudă	Fugă	
Andante		Rapsodie
Andantino	Galop	Requiem
Anotimpuri	Gavotă	Reverie
Arabescă	Gigă	Romanță
Arie		Rondo
	Humorescă	
Bagatelă	Improptu	Sarabandă
Baladă	Intermezzo	Scherzo
Barcarolă	Invențiune	Schiță
Berceuse		Septet
Bolero	Largo	Serenadă
Branle	Lied	Sextet
Burlescă		Sonată
	Marș	Sonatină
Cadril	Melodie	Suită
Cantabile	Menuet	Studii
Cantată	Missă	
Capriciu	Mișcare simfonică	
Cărticică pentru orgă		
Ceardaș	Nocturnă	Șanson
Ciaconă	Nonet	Șansonetă
Cîntec	Novoletă	
Clavecinul bine temperat		
Concert	Octet	Tablou
Concerto grosso	Ofrandă muzicală	Tarantelă
Contradans	Oratorii	Temă și variațiuni
Cor		Tocată
Coral	Partită	Trio
Courante	Pasacalia	
Cvartet	Pastorală	Uvertură
Cvintet	Patimi	
	Pavană	
Dans	Piesă	
Diversțiment	Poem simfonic	Variațiuni
Duet (instrumental)		

Abrevieri ce se pot aduce termenilor uzuali și termeni ce nu se abreviază (grupare tematică *)

1. Voci

alto	A	orchestră de coarde	coarde
bariton	Bar	orgă	og
bas	Bas	percuție	perc
canto	ct	pian	pn
contra-tenor	Ct	piculină	pic
contralto	Ca	sufletori	sufi
mezzo-soprană	Mzs	tam-tam	tam
sopran	S	timpani	timp
tenor	T	tobă	tb
voce, voci	v	trianglu	trg
		trombon	trb
		trompetă	tr
		tubă	tuba
		viori (violine)	vl
		violă	via
		violoncel	vic
		xilofon	xil

2. Instrumente-ansambluri

alămuri	al	tubă	tuba
baryton (instr. de coarde)	bary	viori (violine)	vl
cinele	cn	violă	via
clarinet	cl	violoncel	vic
clarinet bas	cl b	xilofon	xil
clavecin	clv		
contrabas	cb	bemol	b
contra-fagot	cfg	diez	d
cor	cor	major	inițială majusculă aplicată la nu-
corn	cr	minor	mele tonalității
corn englez	cre		inițială minusculă aplicată la nu-
cornet	crl		mele tonalității
cvartet	cv		
cvintet	cvi	aranjament	aranj.
fagot	fg	facsimil	facs.
fanfară	fan	opus	op.
flaut	fl	partitură	part.
flaut alto	fl a	reducție	red.
ghitară	gt	selecțiuni	sel.
gong	g	știmă	șt.
grup com.	gr com	transcripție	transcr.
harpe	hp		
instrumente, instrumental	instr		
marimbo	mb		
oboi	ob		
orchestră	orch		

3. Tonalitate-mod

b
d
inițială majusculă aplicată la nu-
mele tonalității
inițială minusculă aplicată la nu-
mele tonalității

4. Alte elemente

aranjament aranj.
facsimil facs.
opus op.
partitură part.
reducție red.
selecțiuni sel.
știmă șt.
transcripție transcr.

*) La abrevierile pentru voci, instrumente-ansambluri și tonalitate-mod, după practica internațională recomandată de Asociația Internațională a Bibliotecilor Muzicale (A.I.B.M.), nu se folosește punctul.

POȘTA REDACȚIEI

TOVARĂȘUL ZANE IOAN, satul Negriștii, comuna Ciccu-Giurgești, județul Bistrița-Năsăud, dorește să publicăm unele îndrumări cu privire la legatul cărților. Reproducem mai jos bibliografia articolelor publicate în revista noastră pe această temă.

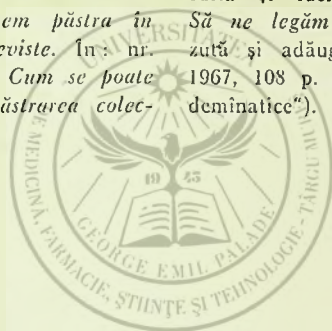
— *Mic curs de legătorie (I—VI)*: În nr. 11, nov. 1962, p. 28—31; nr. 2, febr. 1963, p. 79—80; nr. 3, mar. 1963, p. 120; nr. 5 mai 1963, p. 218—219; nr. 8, aug. 1963, p. 372—374 și nr. 12, dec. 1963, p. 560—563.

— Crețu, Coșca. *Cum putem păstra în bune condiții colecțiile de reviste*. În: nr. 9, sep. 1964, p. 561—562. — *Cum se poate confecționa o mapă pentru păstrarea colec-*

țiilor de ziare. În: nr. 10, oct. 1964, p. 627—628. — *Confecționarea unei mape pentru păstrarea colecțiilor de reviste*. În: nr. 11, nov. 1964, p. 686—687. — *Confecționarea scoartelor de protecție pentru broșuri*. În: nr. 12, dec. 1964, p. 746—747. *Casca pentru stasuri și tipărituri pe foi volante*. În: nr. 3, mar. 1965, p. 217—218.

— Oancea, Nicolae. *Legarea și repararea cărților*. În: nr. 1, ian. 1966, p. 34—39.

În afară de aceste materiale, puteți consulta și lucrarea: Niță, S. și Radu, C. *Să ne legăm cărțile*. Ediția a II-a, revăzută și adăugită. Buc., Editura tineretului, 1967, 108 p. cu ilustr. (Colecția „Miini îndeminatice”).

REDACȚIA :

**Str. Biserica Amzei, nr. 5—7, sectorul 1
București. Oficiul poștal 22. Telefon 13.94.04**

COLEGIUL DE REDACȚIE

George BAICULESCU, Virgil CÂNDEA, An Ioaneta CORVĂTESCU-TOFAN, Ștefan GRUIA (redactor șef), Aron GRÜNBERG, Eugen IOVANOV, Atanase LUPU, Nicolae PASCU, Angela POPESCU-BRĂDICENI, Dan SIMONESCU.

106

2. Етесу

В П О М Е Р Е

Страницы современной истории библиотек (Ретроспективный обзор работы публичных библиотек в годы социализма)	453	Ион СТОИКА: Четверть века достижений в жизни вузовских библиотек	477
Арон ГРЮНБЕРГ: Развитие деятельности библиотек — в цифрах (Сравнительные данные развития публичных библиотек нашей страны)	473	Устав — необходимость для библиотек. Обмен мнениями	489
		Ряду СТАН: Общие принципы организации музыкального алфавитного каталога. Ноты и грампластинки (II)	505

SOMMAIRE

SUMMARY

<i>Feuillets de l'histoire contemporaine des bibliothèques. (Coup d'oeil rétrospectif sur les bibliothèques des années du socialisme)</i>	453	<i>Leaves from the Contemporary History of Libraries (Retrospective consideration on the public libraries' activity since the beginning of the socialist regime)</i>	453
Aron GRUNBERG: <i>Le développement de l'activité des bibliothèques reflétée en chiffres. (Dates comparatives sur le développement des bibliothèques de notre pays)</i>	473	Aron GRUNBERG: <i>The Development of Libraries' Activity as Reflected in Figures. (Comparative data on the development of the public libraries' activity in our country)</i>	473
Ion STOICA: <i>Un quart de siècle de réalisations dans la vie des bibliothèques d'enseignement supérieur</i>	477	Ion STOICA: <i>Achievements of Libraries for Higher Educational Level During a Quarter of Century</i>	477
<i>Le Statut des bibliothécaires — une nécessité. (Echange d'opinions)</i>	489	<i>The Librarian's Rules — a Necessity. Exchange of opinions</i>	489
Radu STAN: <i>Principes généraux d'organisation du catalogue — alphabétique de musique. Partitions musicales et disques (II)</i>	505	Radu STAN: <i>General Organization Rules of the Alphabetic Catalogue of Music. Scores and records (II).</i>	505

41 000